

ΓΕΩΠΟΝΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΤΩΝ ΦΥΤΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΔΑΣΟΛΟΓΙΑΣ & ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΔΑΣΙΚΗΣ ΒΟΤΑΝΙΚΗΣ - ΓΕΩΒΟΤΑΝΙΚΗΣ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΟΙΚΟΛΟΓΙΑ & ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία

Ενδιαιτήματα σπάνιων και ενδημικών φυτών
Κεφαλονιάς και Ιθάκης

Παναγιώτης Μ. Μινέτος

Επιβλέπων καθηγητής:

Φωτιάδης Γεώργιος, Αναπληρωτής Καθηγητής ΓΠΑ

ΚΑΡΠΕΝΗΣΙ
2024

ΓΕΩΠΟΝΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΤΩΝ ΦΥΤΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΔΑΣΟΛΟΓΙΑΣ & ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΔΑΣΙΚΗΣ ΒΟΤΑΝΙΚΗΣ - ΓΕΩΒΟΤΑΝΙΚΗΣ

Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία

Ενδιαιτήματα σπάνιων και ενδημικών φυτών
Κεφαλονιάς και Ιθάκης

Habitats rare and endemic plants
of Kefalonia and Ithaca Islands (Greece)

Παναγιώτης Μ. Μινέτος

Εξεταστική Επιτροπή:

Φωτιάδης Γεώργιος, Αναπληρωτής Καθηγητής ΓΠΑ (επιβλέπων)

Παπαδόπουλος Ανδρέας, Καθηγητής ΓΠΑ

Παντέρα Αναστασία, Καθηγήτρια ΓΠΑ

Ενδιαιτήματα σπάνιων και ενδημικών φυτών Κεφαλονιάς και Ιθάκης

ΠΜΣ Οικολογία & Διαχείριση Περιβάλλοντος
Τμήμα Δασολογίας & Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος
Εργαστήριο Δασικής Βοτανικής - Γεωβοτανικής

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η Κεφαλονιά έχει την πιο πλούσια χλωρίδα από τα υπόλοιπα νησιά του Ιονίου. Συνολικά έχουν καταγραφεί 1438 φυτικά taxa, από τα οποία τα 154 είναι Βαλκανικά είδη και 57 Ελληνικά ενδημικά. Από τα Ελληνικά ενδημικά 5 είναι ενδημικά taxa της Κεφαλονιάς, 1 taxon είναι ενδημικό της Κεφαλονιάς και της Ιθάκης και 9 taxa ενδημικά των Ιονίων Νήσων. Με την παρούσα διατριβή γίνεται προσπάθεια διερεύνησης των ενδιαιτημάτων δεκατριών σπάνιων και απειλούμενων ειδών χλωρίδας της Κεφαλονιάς-Ιθάκης.

Για την ερευνά πραγματοποιήθηκαν δειγματοληψίες σε Κεφαλονιά και Ιθάκη κατά τους μήνες Μάιο με Οκτώβριο του 2023. Στη συνέχεια έγινε στατιστική επεξεργασία των αποτελεσμάτων και ψηφιακή χαρτογράφηση των θέσεων εμφάνισης των taxa σε Κεφαλονιά-Ιθάκη με την χρήση Γεωγραφικών Συστημάτων Πληροφοριών (GIS). Από την επεξεργασία των αποτελεσμάτων προέκυψε ότι τα είδη *Stachys ionica* και *Cerastium Illyricum subsp. Illyricum* εμφανίζουν τη λιγότερη πίεση καθώς ο πληθυσμός τους ανέρχεται σε πάνω από 5000 άτομα. Τα είδη *Limonium sp.* και το *Ranunculus maritimus* εμφανίζουν μεγάλη ανθρωπογενής πίεση λόγω του ότι φύονται σε παραθαλάσσιες θέσεις.

Ο πληθυσμός των ενδημικών ειδών, που φύονται στον Αίνο όπως της *Scutellaria rupestris subsp. cephalonica*, *Saponaria aenesia*, *Ajuga orientalis subsp. aenesia* και *Viola cephalonica* είναι μικρός και κυμαίνεται από 100 έως 1350 άτομα, φύονται σε βραχώδεις θέσεις και δέχονται επιδράσεις από τη βόσκηση και τις ανθρώπινες υποδομές. Το σπάνιο είδος *Ophrys manromata* απαντάται σε μία θέση στην Πύλαρο και καταγράφηκαν μόλις 92 άτομα ενώ και το *Thymus holosericeus* απαντάται στο Αίνο σε μεγαλύτερους πληθυσμούς. Τα είδη αυτά κινδυνεύουν από την ανθρώπινη δραστηριότητα καθώς φύονται σε πρηνή δρόμων.

Τέλος, παρατηρήθηκε ότι σχεδόν στο σύνολο των ενδημικών και απειλούμενων taxa που επιλέχθηκαν, δεν αντέχουν τον ανταγωνισμό και γι' αυτό σχηματίζουν μονοειδικές φυτοκοινότητες σε ακραίες συνθήκες ή φυτοκοινότητες με λίγα είδη και πολύ αραιή βλάστηση.

Επιστημονική περιοχή: Βοτανική

Λέξεις-κλειδιά: *Viola cephalonica*, ανθρώπινη παρέμβαση, βόσκηση, βραχώδης εδάφη

Habitats of rare and endemic plants of Kefalonia and Ithaca Islands (Greece)

MSc Ecology & Environmental Management

Department of Forestry & Natural Environment Management

Laboratory Forest Botany - Geobotany

ABSTRACT

Kefalonia has the richest flora of the Ionian islands. A total of 1438 plant taxa have been recorded, of which 154 are Balkan species and 57 are Greek endemic. Of the Greek endemics, 5 are endemic taxa of Kefalonia, 1 taxon is endemic to Kefalonia and Ithaca and 9 taxa are endemic to the Ionian Islands. The present thesis is an attempt to investigate the habitats of thirteen rare and endangered flora species of Kefalonia-Ithaca.

For the survey, sampling plots were taken in Kefalonia and Ithaca during the months of May to October 2023. Subsequently, statistical processing of the results and digital mapping of the taxa occurrence locations in Kefalonia-Ithaca was carried out using Geographic Information Systems (GIS). The results showed that *Stachys ionica* and *Cerastium Illyricum* subsp. *Illyricum* show the least pressure as their population is more than 5000 individuals. *Limonium* sp. and *Pancratium maritimum* species show high anthropogenic pressure due to the fact that they grow in coastal locations.

The population of endemic species growing in Aenos such as *Scutellaria rupestris* subsp. *cephalonica* *Saponaria aenesia*, *Ajuga orientalis* subsp. *aenesia* and *Viola cephalonica* is small, ranging from 100 to 1350 individuals, growing in rocky sites and subject to impacts from grazing and human infrastructure. The rare species *Ophrys mavromata* is found in one site in area of Pylaro and only 92 individuals were recorded, while *Thymus holosericeus* is also found in Aenos mountain in larger populations. These species are threatened by human activity as they grow on roadsides.

Finally, it was observed that almost all of the studied endemic and threatened taxa cannot withstand competition and therefore form monospecific plant communities in extreme conditions or plant communities with few species and very sparse vegetation.

Scientific area: Botany

Key words: *Viola cephalonica*, human intervention, grazing, rocky soils

ΔΗΛΩΣΗ ΕΡΓΟΥ

Ο μεταπτυχιακός φοιτητής που εκπόνησε την παρούσα διπλωματική εργασία φέρει ολόκληρη την ευθύνη προσδιορισμού της δίκαιης χρήσης του υλικού, η οποία ορίζεται στη βάση των εξής παραγόντων: του σκοπού και χαρακτήρα της χρήσης (μη-εμπορικός, μη κερδοσκοπικός, αλλά εκπαιδευτικός-ερευνητικός), της φύσης του υλικού που χρησιμοποιεί (τμήμα του κειμένου, πίνακες, σχήματα, εικόνες, κλπ.), του ποσοστού και της σημαντικότητας του τμήματος που χρησιμοποιεί σε σχέση με το όλο κείμενο υπό copyright και των πιθανών συνεπειών της χρήσης αυτής στην αγορά ή την γενικότερη αξία του υπό copyright κειμένου.

Η παρούσα διπλωματική εργασία εγκρίθηκε ομόφωνα από την τριμελή εξεταστική επιτροπή η οποία ορίστηκε από την Σ.Ε. του Π.Μ.Σ. του Τμήματος Δασολογίας και Δ.Φ.Π. του Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών, σύμφωνα με το νομό και τον εγκεκριμένο Οδηγό Σπουδών του Π.Μ.Σ. «Οικολογία και Διαχείριση Περιβάλλοντος». Τα μέλη της Επιτροπής ήταν:

1. Φωτιάδης Γεώργιος (Επιβλέπων)
2. Παπαδόπουλος Ανδρέας (Μέλος)
3. Παντέρα Αναστασία (Μέλος)

Η έγκριση της διπλωματικής εργασίας από το Τμήμα Δασολογίας και Δ.Φ.Π. του Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών, δεν υποδηλώνει αποδοχή των απόψεων της συγγραφέως.

Με την άδεια του, η παρούσα εργασία ελέγχθηκε από την Εξεταστική Επιτροπή μέσα από λογισμικό ανίχνευσης λογοκλοπής που διαθέτει το ΓΠΑ και διασταυρώθηκε η εγκυρότητα και η πρωτοτυπία της.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η εργασία αυτή, άρχισε τον Μάιο του 2023, με τον καθορισμό του θέματος, στα πλαίσια του Μεταπτυχιακού κύκλου σπουδών του Τμήματος Δασολογίας & Δ.Φ.Π., του Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών. Ήδη από το προπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών του Τμήματος Δασοπονίας και Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος του πρώην ΤΕΙ Στερεάς Ελλάδας είχα διαπιστώσει την έφεση και αγάπη προς τη βοτανική, αλλά και στην ερμηνεία της βλάστησης. Αυτό με οδήγησε στην επιλογή θέματος σχετικού με τη βλάστηση και την ερμηνεία της. Κατά τη διάρκεια των μαθημάτων του Μεταπτυχιακού κύκλου σπουδών του Τμήματος Δασολογίας & Δ.Φ.Π., ασχολήθηκα με τα ενδιαφέροντα των σπάνιων και ενδημικών φυτών της Κεφαλονιάς και Ιθάκης ως προς τις ιδιότητές τους. Ως «αξιολόγηση» ερμηνεύεται η κατάσταση που βρίσκονται τα φυτά και η διερεύνηση των περιβαλλοντικών παραγόντων που τα επηρεάζουν.

Με την ολοκλήρωση αυτής της εργασίας θέλω να ευχαριστήσω θερμά τον επιβλέποντα της μεταπτυχιακής διατριβής μου, κ. Γεώργιο Π. Φωτιάδη, Αναπληρωτή Καθηγητή ΓΠΑ. Τον ευχαριστώ για το ενδιαφέρον του, τις υποδείξεις του και τη συνεχή καθοδήγησή του σε όλες τις φάσεις της εργασίας αυτής, τόσο στην ύπαιθρο όσο και στο γραφείο, από τον καθορισμό του θέματος έως την τελική παρουσίασή του.

Επίσης ευχαριστώ την κ. Αναστασία Παντέρα, Καθηγήτρια ΓΠΑ και τον κ. Ανδρέα Παπαδόπουλο, Καθηγητή ΓΠΑ, μέλη της τριμελούς εξεταστικής επιτροπής, για το ενδιαφέρον τους, την εποικοδομητική κριτική τους και τις εύστοχες υποδείξεις τους.

Οφείλω ευχαριστίες στο προσωπικό του Παραρτήματος της Μονάδας Διαχείρισης Εθνικών Πάρκων Ζακύνθου, Αίνου και Προστατευόμενων Περιοχών Ιονίων Νήσων του Ο.Φ.Υ.Π.Ε.Κ.Α και ιδιαίτερος στον αναπληρωτή προϊστάμενο Δρ. Δασολόγο Μιχαήλ Ξανθάκη.

Τέλος θα ήθελα να ευχαριστήσω ιδιαίτερα την οικογένειά μου για τη βοήθεια τους και την ενεργή τους συμπαράσταση και στην κατανόησή τους, στα προβλήματα που αντιμετώπισα κατά τη διάρκεια της μεταπτυχιακής μου διατριβής.

Ο συγγραφέας

Παναγιώτης Μινέτος

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ	I
ABSTRACT	II
ΔΗΛΩΣΗ ΕΡΓΟΥ	III
ΠΡΟΛΟΓΟΣ.....	IV
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.....	V
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΙΚΟΝΩΝ	VI
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ	VI
1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	1
2. ΠΕΡΙΟΧΗ ΕΡΕΥΝΑΣ.....	3
2.1 ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΘΕΣΗ	3
2.2. ΚΛΙΜΑ	4
2.3. ΓΕΩΛΟΓΙΑ	8
2.4 ΒΛΑΣΤΗΣΗ	9
2.5 ΧΛΩΡΙΔΑ.....	10
3. ΜΕΘΟΔΟΣ ΕΡΕΥΝΑΣ	12
3.1. ΕΝΤΟΠΙΣΜΟΣ ΣΠΑΝΙΩΝ ΕΝΔΗΜΙΚΩΝ ΕΙΔΩΝ	12
3.2. ΔΙΕΝΕΡΓΕΙΑ ΦΥΤΟΛΗΨΙΩΝ – ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΦΥΤΙΚΩΝ ΕΙΔΩΝ	12
3.3. ΕΝΔΙΑΙΤΗΜΑΤΑ ΦΥΤΩΝ ΚΑΙ ΦΥΤΟΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟ ΦΑΣΜΑ.....	13
3.4. ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ	14
3.4.1. ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΟ ΦΑΣΜΑ	14
3.4.2. ΒΙΟΤΙΚΟ ΦΑΣΜΑ	15
4. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ – ΣΥΖΗΤΗΣΗ	17
4.1. ΕΝΤΟΠΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΣΠΑΝΙΩΝ ΕΙΔΩΝ.....	17
4.2. ΕΝΔΙΑΙΤΗΜΑ ΤΩΝ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΕΡΩΝ ΦΥΤΙΚΩΝ ΤΑΧΑ.....	50
4.2.1 VIOLA CEPHALONICA.....	50
4.2.2 AJUGA ORIENTALIS SUBSP. AENESIA.....	56
4.2.3 STACHYS IONICA.....	58
4.2.4 OPHRYS MAVROMATA	60
4.2.5 CERASTIUM ILLYRICUM SUBSP. ILLYRICUM	62
4.2.6 CAMPANULA GARGANICA SUBSP. CEPHALLENICA	63
4.2.7 LIMONIUM ITHACENSE	66
4.2.8 LIMONIUM CEPHALONICUM.....	69
4.2.9 SCUTELLARIA RUPESTRIS SUBSP. CEPHALONICA	71
4.2.10. PANCRACTIUM MARITIMUM	73
4.2.11. LIMONIUM SARACINATUM	77
4.2.12 SAPONARIA AENESIA.....	78
4.2.13 THYMUS HOLOSERICEUS.....	80
5. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	86
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	88

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΙΚΟΝΩΝ

Εικόνα 2.1. Γεωγραφική θέση της Κεφαλονιάς και της Ιθάκης στον Ελλαδικό χώρο.	3
Εικόνα 2.2. Μέσες θερμοκρασίες, μέση (T), μέση Μέγιστη (M) και μέση Ελάχιστη (m)	5
Εικόνα 2.3. Μέση σχετική υγρασία (%) (h)	5
Εικόνα 2.4. Ομβροθερμικό διάγραμμα από το σταθμό του Αργοστολίου	6
Εικόνα 2.5. Το βιοκλιματικό διάγραμμα του Emberger	7
Εικόνα 2.6. Βιοκλιματικοί όροφοι στην Ελλάδα	8
Εικόνα 2.7. Γεωλογικός Χάρτης της Ελλάδας ΙΓΜΕ (Μπορνόβας και Ροντογιάννη-Τσιαμπάου, 1983)	9
Εικόνα 2.8. Χάρτης βλάστησης Κεφαλονιάς - Ιθάκης	10
Εικόνα 2.9. Αριθμός taxa της χλωρίδας της Κεφαλονιάς ανά οικογένεια (Καρακίτσος, 2006)	11
Εικόνα 4.810. Χάρτης εξάπλωσης του <i>Ajuga orientalis</i> subsp. <i>aenesia</i>	57
Εικόνα 11.16. Εξάπλωση του taxon <i>Campanula garganica</i> subsp. <i>cephallenica</i>	65
Εικόνα 4.2312. Το είδος <i>Scutellaria rupestris</i> subsp. <i>cephalonica</i> , μέσα από καρπόφυλλα κεφαλληνιακής ελάτης (<i>Abies cephalonica</i>)	72
Εικόνα 4.2913. Χάρτης εξάπλωσης του είδους <i>Limonium saracinatum</i>	78

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 2.2.1. Γεωγραφικά στοιχεία του Μετεωρολογικού μας σταθμού	5
Πίνακας 2.2.2. Κλιματολογικά δεδομένα του σταθμού Αργοστολίου	5
Πίνακας 4.1. Χλωριδικός κατάλογος της Κεφαλονιάς και της Ιθάκης	19
Πίνακας 4.2. Ενδημικά είδη και υποείδη της Κεφαλονιάς και της Ιθάκης	45
Πίνακας 4.3. Αντικείμενα έρευνας	47
Πίνακας 4.4. Φυτοκοινωνιολογικός πίνακας με την παρουσία του <i>Viola cephalonica</i>	50
Πίνακας 4.5. Φυτοκοινωνιολογικός πίνακας με την παρουσία του <i>Stachys ionica</i>	54
Πίνακας 4.6. Φυτοκοινωνιολογικός πίνακας με την παρουσία του <i>Campanula garganica</i> subsp. <i>cephallenica</i>	62
Πίνακας 4.7. Φυτοκοινωνιολογικός πίνακας με την παρουσία του <i>Limonium ithaciense</i>	64

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η έννοια του ενδημισμού και γενικότερα το ενδιαφέρον για τα ενδημικά taxa αναπτύχθηκε ουσιαστικά μετά τη δημοσίευση της βασικής εργασίας του Δαρβίνου "On the Origin of Species" (1855). Στο έργο του αυτό ο Δαρβίνος δεν αναφέρει βεβαίως τον ορισμό του ενδημισμού, αλλά η περιγραφή των ζωικών και φυτικών ειδών των νησιών "Galapagos" που η ιδιομορφία τους και η ομορφιά τους έκανε τόσο μεγάλη εντύπωση, δεν ήτανε τίποτε άλλο παρά η διαπίστωση του έντονου ενδημισμού τους (Ιατρού 1986, Φοίτος 1987).

Η έννοια του ενδημισμού από τότε που εμφανίσθηκε περιβλήθηκε από μια «πνοή» γοητείας (Favarger 1969) για τους εξής λόγους:

1. Τα ενδημικά taxa συνήθως είναι πολύ σπάνια και οι βοτανικοί πάντοτε προσελκύνονταν από τέτοια είδη.

2. Ο ενδημισμός είναι ένα φαινόμενο πολύ εξαιρετικό, αφού κάθε φυτικός οργανισμός έχει την τάση να επεκτείνεται όσο το δυνατό περισσότερο. Ο περιορισμός του σε ένα μικρό χώρο απαιτεί μια εξήγηση.

3. Οι περιοχές του ενδημισμού θεωρούνται από πολύ παλιά «εστίες δημιουργίας ειδών». Από τότε αυτές οι περιοχές επιτρέπουν να πλησιάσουμε ένα από τα πιο ευαίσθητα σημεία της Βιολογίας.

Τα νησιά του Ιονίου, παρουσιάζουν ιδιαίτερο πλούτο των ενδημικών ειδών, τα οποία μάλιστα προσδιορίζουν τον χώρο του Ιονίου ως ιδιαίτερη βιογεωγραφική περιοχή της Ελλάδος. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί το γένος *Limonium* (οικογ. Plumbaginaceae), που αντιπροσωπεύεται στο Ιόνιο με 13 είδη, από τα οποία τα 10 είναι ενδημικά, ανήκοντα σε διαφορετική ομάδα (sectio), που δεν έχει βρεθεί ακόμη στο Αιγαίο (Φοίτος 1987). Τα Ιόνια νησιά έχουν σχεδόν παρόμοια βλάστηση με την ηπειρωτική Ελλάδα. Αν και χωρίστηκαν από την ηπειρωτική Ελλάδα πιο νωρίς από ότι τα νησιά του Αιγαίου, η μικρή απόσταση μεταξύ τους (και άλλες συνθήκες όπως το κλίμα) δεν επέτρεψε την μεγάλη ανάπτυξη ενδημικών ειδών (Snogerup 1985). Κύριο ενδιαίτημα των ενδημικών είναι σχισμές ασβεστολιθικών πετρωμάτων όπως π.χ. το *Stachys ionica* (Polunin 1980).

Από την άλλη «βλάστηση» ονομάζεται το σύνολο των φυτών που εμφανίζονται σε μια περιοχή στην οποία τα φυτά, κάτω από φυσικές προϋποθέσεις δεν εμφανίζονται μόνα τους, αλλά αναπτύσσονται σε μία περισσότερο ή λιγότερο στενή κοινωνική σχέση με άλλα, σχηματίζοντας έτσι φυτοκοινότητες. Αυτές δεν είναι αμιγείς ή τυχαίοι συνδυασμοί φυτικών ειδών, αλλά καθορισμένοι, που προέκυψαν εξαιτίας της επίδρασης του περιβάλλοντος πάνω στα είδη και αντίστροφα, καθώς επίσης και από τον ανταγωνισμό μεταξύ τους (Αθανασιάδης, 1986α). Η βλάστηση όμως είναι το ενδιαίτημα των φυτικών ειδών.

Καθοριστικοί παράγοντες για τη σύνθεση μιας φυτοκοινότητας είναι η χλωρίδα της περιοχής και οι επιδράσεις του περιβάλλοντος (έδαφος, κλίμα και άνθρωπος). Οι φυτοκοινότητες δεν είναι στατικές αλλά έχουν δυναμική και μπορεί να εξελίσσονται στο χώρο και στο χρόνο ανάλογα με τη βαθμιαία μεταβολή του κλίματος και του εδάφους της περιοχής (οικολογική διαδοχή), όσο και στις επιδράσεις των φυτών σ' αυτόν. Ένας τύπος βλάστησης είναι δείκτης σταθμολογικών συνθηκών, γιατί όλοι οι παράγοντες του περιβάλλοντος που επενεργούν πάνω της, αντικατοπτρίζονται σε αυτή τη φυτοκοινότητα (Αθανασιάδης, 1986α; Θεοδωρόπουλος, 1991).

Οι φυτοκοινότητες επηρεάζονται άμεσα από τις αλλαγές που προκύπτουν από την κλιματική κρίση και από τις ανθρώπινες δραστηριότητες και αποτελούν ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα των φυσικών οικοσυστημάτων (Vitousek, 1994; Meyer and Turner, 1992). Αλλαγές στις χρήσεις γης προκύπτουν και από την εισαγωγή ξενικών ειδών, τα οποία μέχρι πριν λίγους αιώνες, δεν μπορούσαν να μετακινηθούν λόγω φυσικά ορίων (D'Antonio and Vitousek, 1992). Σήμερα η μετακίνηση φυτικών ειδών είναι συχνή για οικονομικούς κυρίως λόγους, που αφορούν την καλλιέργεια για τροφή, για καλλωπιστικούς σκοπούς, για παραγωγή βιομάζας κ.ά. (Heywood, 1989).

Η σταθμολογική έρευνα των φυτικών ειδών παρέχει πολλά στοιχεία για την κατανόηση των φυσικών συνθηκών μιας περιοχής, αλλά κυρίως για τα ενδιαιτήματα φυτικών ειδών.

Τα νησιά της Κεφαλονιάς και της Ιθάκης αποτελούνται ως επί το πλείστο από ορεινές και ελάχιστες πεδινές περιοχές. Το μεγαλύτερο μέρος της επιφάνειας καλύπτεται από θαμνότοπους και φρύγανα, ενώ τα δάση καλύπτουν ένα μικρό μέρος της συνολικής έκτασης. Σκοπός της παρούσας έρευνας είναι η διερεύνηση των φυτοκοινοτήτων και των οικολογικών συνθηκών που επικρατούν, στα ενδιαιτήματα σπάνιων και ενδημικών φυτικών ειδών της Κεφαλονιάς και της Ιθάκης.

2. ΠΕΡΙΟΧΗ ΕΡΕΥΝΑΣ

2.1 ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΘΕΣΗ

Η Κεφαλονιά (Εικόνα 2.1) είναι το έκτο σε μέγεθος νησί της Ελλάδας και το μεγαλύτερο του Ιονίου Πελάγους βρίσκεται βόρεια της Ζακύνθου, νότια της Λευκάδας και δυτικά της Ιθάκης. Έχει έκταση 781 km² περίπου και ακτογραμμή μήκους 254 km. Αποτελεί το ορεινότερο νησί των Επτανήσων.

Εικόνα 2.1. Γεωγραφική θέση της Κεφαλονιάς και της Ιθάκης στον Ελλαδικό χώρο.

Το νησί, παρόλο που έχει μεγάλη ακτογραμμή μήκους 254 km, με πολλούς όρμους, κόλπους, ακρωτήρια, βραχώδεις και αμμώδεις παραλίες, είναι στο μεγαλύτερο μέρος της ορεινό (36,9%) και ημιορεινό (38,4%). Οι μεγαλύτεροι ορεινοί όγκοι είναι οι οροσειρές του Αίνου (1.826 m) και του Ρουδίου (1.125 μ.), οι οποίες με κατεύθυνση ΒΔ προς ΝΑ διαιρούν το νησί σε ανατολικό και δυτικό. Το ανατολικό τμήμα χαρακτηρίζεται από ήπιες, ενώ το δυτικό από ιδιαίτερα βραχώδεις και απότομες ακτές.

Το μεγαλύτερο ορεινό όγκο αποτελεί ο Αίνος, στο νοτιοδυτικό τμήμα του νησιού, ο οποίος σχηματίζει επιμήκη οροσειρά, ελλειψοειδούς βάσης, μήκους 11 km, κατά μήκος της οποίας απαντώνται πολλές κορυφές με υψόμετρα άνω των 1000 m. Οι σημαντικότερες από ΝΑ προς ΒΔ είναι: η Κουρκουμπιά (1.508 m), ο Μέγας Σωρός (1.628 m), ο Σταυρός (1.532m), ο Βούνος (1.312 m), η Βίγλα (1.050 m), το Κεφάλι Πετρή (1.025 m) κ.ά. Η οροσειρά αποτελεί συνέχεια της οροσειρά της Πίνδου. Το ανάγλυφο είναι πολύπτυχο και διαμορφώνεται από χαράδρες μικρού βάθους και μια με μεγαλύτερο

βάθος στη θέση «Μελανίτσα». Ειδικότερα, το μεγαλύτερο μέρος της επιφάνειας της περιφερειακής ζώνης του Εθνικού Δρυμού Αίνου, στο ΒΑ τμήμα του, υπάγεται στην πεδινή ζώνη (85,15%). Ακολουθεί η ημιορεινή ζώνη (9,58%) περιφερειακά των οροσειρών και στη συνέχεια η ορεινή (5,27%).

2.2. ΚΛΙΜΑ

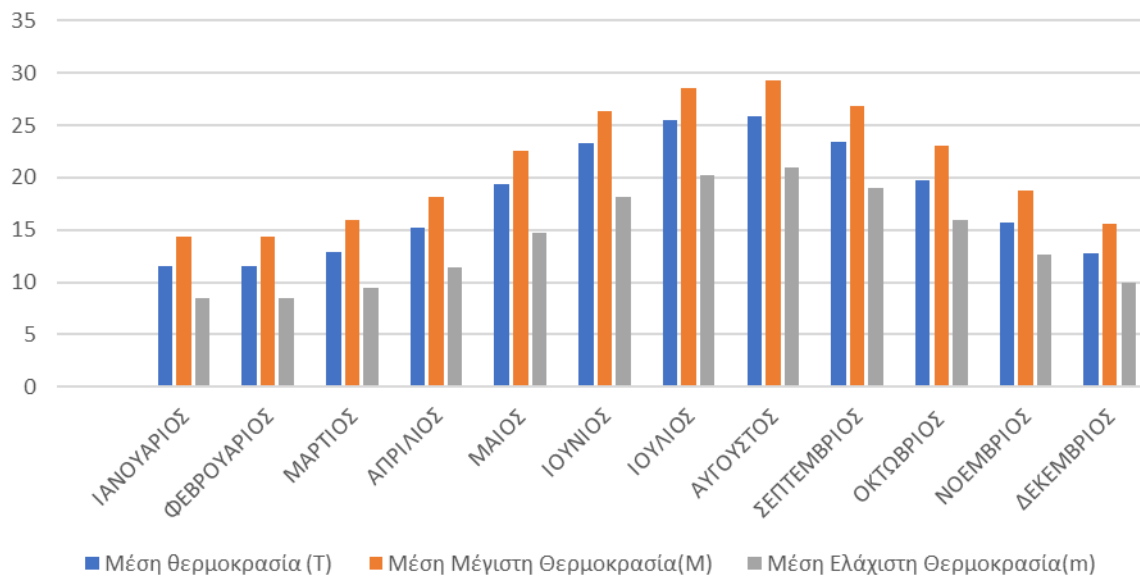
Το κλίμα της περιοχής είναι τυπικό μεσογειακό, που χαρακτηρίζεται από μακρύ ξηρό και θερμό καλοκαίρι, ήπιο και βροχερό χειμώνα. Από τα δεδομένα του Μετεωρολογικού Σταθμού του Αργοστολίου, σε υψόμετρο 685 μ (Πίνακας 2.1), προέκυψε η Μέση Μέγιστη θερμοκρασία (Μ), η μέση Ελάχιστη (m), η μέση θερμοκρασία (Τ) και το μέσο ετήσιο Ύψος Υετού σε χλσμ (Ρ) (Πίνακας 2.2). Από τα δεδομένα φαίνεται ότι η απόλυτη μέγιστη θερμοκρασία είναι 40,6°C, η απόλυτη ελάχιστη θερμοκρασία -0,4°C και το μέγιστο Ύψος υετού 24ωρου 192,3χλμ, που σημειώθηκε την 16-11-1990. Η μέση ετήσια θερμοκρασία είναι 18,1 C⁰ και το μέσο ετήσιο ύψος υετού είναι 820 χλσμ. Επίσης οι μέρες του παγετού είναι σχεδόν είναι μηδαμινές (0,1) μόνο το Μάρτιο και με ολικό παγετό δεν υπάρχει καμία ημέρα.

Πίνακας 2.1. Γεωγραφικά στοιχεία του Μετεωρολογικού σταθμού

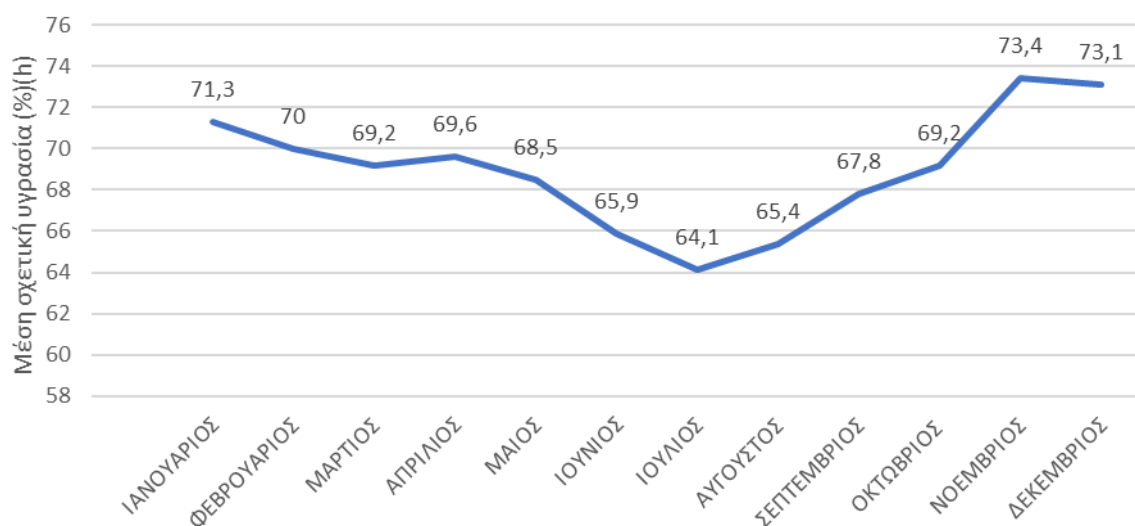
ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΣΤΑΘΜΟΥ	ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟ ΠΛΑΤΟΣ	ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟ ΜΗΚΟΣ	ΥΨΟΜΕΤΡΟ	ΧΡΟΝΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΛΕΙΟΥΡΓΙΑΣ
ΑΡΓΟΣΤΟΛΙ	38°11'	20°29'	21,2m	1970-1997

Πίνακας 2.2. Κλιματολογικά δεδομένα του σταθμού Αργοστολίου

ΜΗΝΕΣ	Μέση θερμοκρασία (Τ)	Μέση Μέγιστη θερμοκρασία (Μ)	Μέση Ελάχιστη θερμοκρασία (m)	Μέση σχετική υγρασία (%) (h)	Υετός Μέσο ύψος χλσμ (Ρ)	Ελάχιστη Θερμοκρασία < ή =από 0,0°C	Μέγιστη Θερμοκρασία < ή =από 0,0°C
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ	11,5	14,3	8,5	71,3	109,7	0,0	0,0
ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ	11,5	14,3	8,5	70,0	110,0	0,0	0,0
ΜΑΡΤΙΟΣ	12,9	15,9	9,5	69,2	75,7	0,1	0,0
ΑΠΡΙΛΙΟΣ	15,2	18,2	11,4	69,6	61,4	0,0	0,0
ΜΑΙΟΣ	19,4	22,5	14,7	68,5	17,9	0,0	0,0
ΙΟΥΝΙΟΣ	23,3	26,4	18,1	65,9	10,8	0,0	0,0
ΙΟΥΛΙΟΣ	25,5	28,6	20,2	64,1	5,3	0,0	0,0
ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ	25,9	29,3	20,9	65,4	9,8	0,0	0,0
ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ	23,4	26,8	19,0	67,8	38,5	0,0	0,0
ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ	19,7	23,0	16,0	69,2	100,2	0,0	0,0
ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ	15,7	18,7	12,6	73,4	149,5	0,0	0,0
ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ	12,8	15,6	9,9	73,1	132,2	0,0	0,0
ΕΤΟΣ	18,1	21,1	14,1	69,0	820,0	0,1	0,0

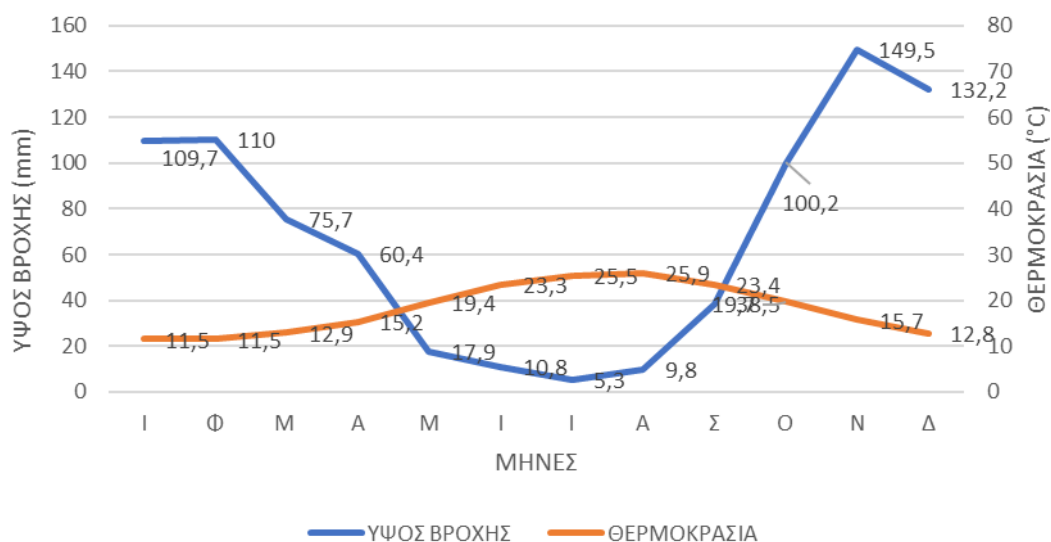

Εικόνα 2.2. Μέσες θερμοκρασίες, μέση (T), μέση Μέγιστη (M) και μέση Ελάχιστη (m)

Εικόνα 2.3. Μέση σχετική υγρασία (%) (h)

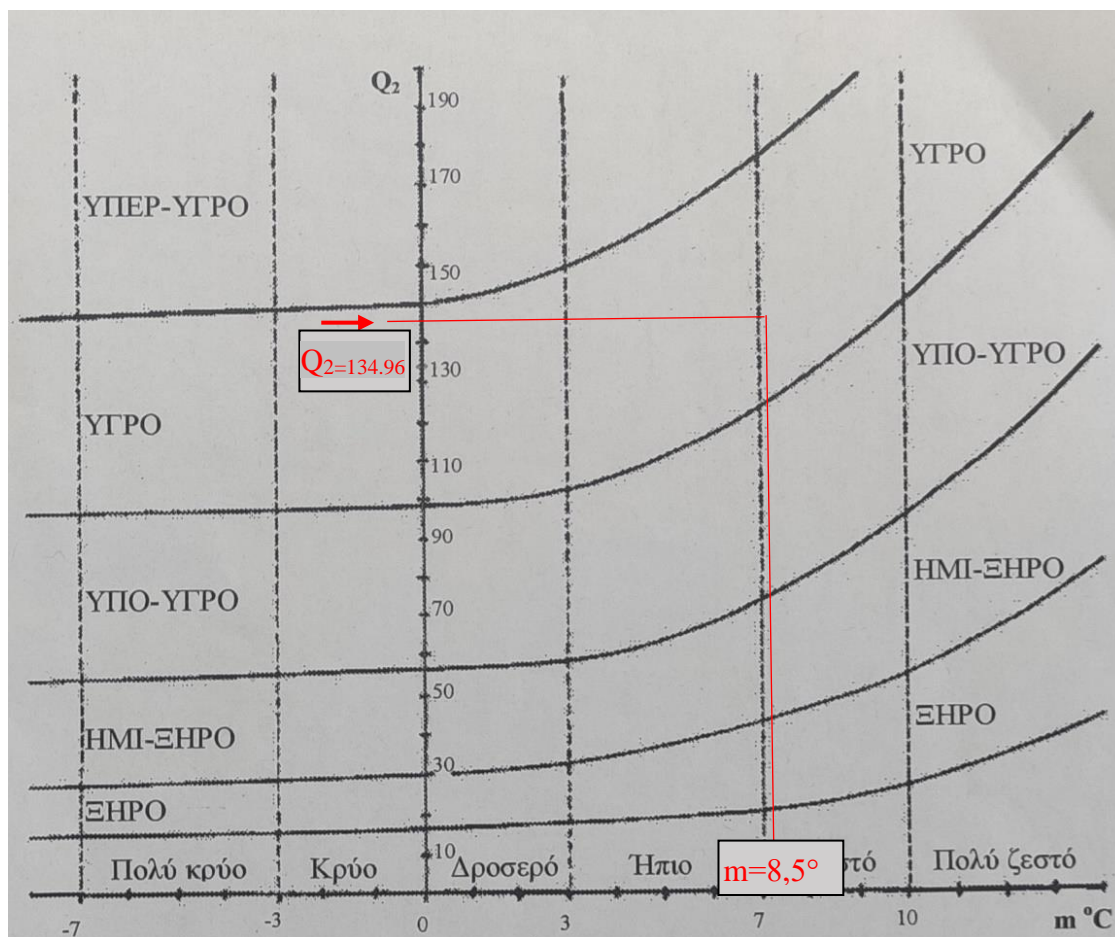
Ομβροθερμικό διάγραμμα είναι η γραφική παράσταση σε ένα διάγραμμα των μέσων μηνιαίων θερμοκρασιών σε °C και μηνιαίων υψών βροχής σε mm (Παπαδόπουλος 1995). Σύμφωνα με τους Bagnouls & Gaussen (1957) ένας μήνας είναι ξηρός όταν το ύψος βροχής (P) σε mm είναι μικρότερο ή ίσο από το διπλάσιο της θερμοκρασίας (T) σε °C. Η κλειστή περιοχή μεταξύ των δύο καμπύλων του διαγράμματος δείχνει τη διάρκεια της περιόδου και την ένταση της ξηρασίας. Στην περιοχή έρευνας και βάση των μετεωρολογικών δεδομένων (από το 1970 έως το 1997), η ξηροθερμική περίοδος διαρκεί 5 μήνες, από τον Μάιο έως τον Σεπτέμβριο (Εικόνα 2.4).

Εικόνα 2.4. Ομβροθερμικό διάγραμμα από το σταθμό του Αργοστολίου

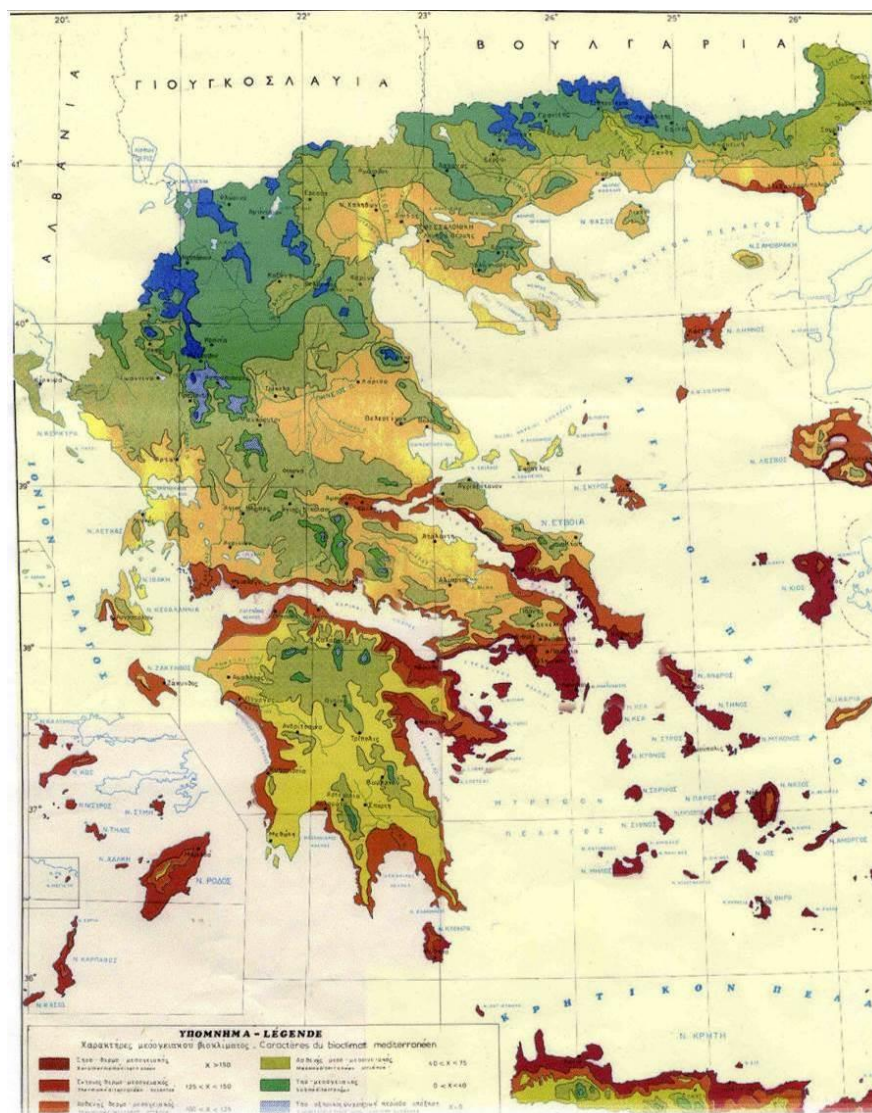
Το ομβροθερμικό πηλίκιο του Embarger (Q_2) είναι βιοκλιματική παράμετρος που παίρνει υπ' όψη της, τους δύο «θερμοκρασιακούς πόλους», μεταξύ των οποίων εγκαθίσταται και εξελίσσεται η βλάστηση (M: μέση μέγιστη θερμοκρασία του θερμότερου μήνα και m: μέση ελάχιστη θερμοκρασία του ψυχρότερου μήνα). Όπως φαίνεται από την Εικόνα 2.5 το κλίμα της περιοχής είναι τυπικό μεσογειακό, που χαρακτηρίζεται από μακρύ ξηρό και θερμό καλοκαίρι, ήπιο και βροχερό χειμώνα. Επίσης στην περιοχή το Q_2 ανήκει στο μεσογειακό Υγρό βιοκλίμα αφού ανήκει ανάμεσα στο $95 < Q_2 < 150$ ($Q_2 = 2000 * 820 / [(29,3 + 8,5 + 564.4)(29,3 - 8,5)] = 134,96$).

Τα δασικά οικοσυστήματα παρουσιάζουν ζωνοποίηση ανάλογα με τις κλιματικές συνθήκες. Η ζωνοποίηση των μεσογειακών δασικών οικοσυστημάτων γίνεται με 2 τρόπους: α) υψομετρικά με τους ορόφους βλάστησης β) βιοκλιματικά με τις βιοκλιματικές ζώνες (Quezel and Médail 2003). Για τον προσδιορισμό του βιοκλιματικού ορόφου, στον οποίο ανήκει η περιοχή έρευνας, χρησιμοποιήθηκε το κλιματικό διάγραμμα του Embarger (κατά Μαυρομμάτη 1980 – Πίνακας 2.5), όπου ως συντεταγμένες τοποθετήθηκαν η τιμή του ομβροθερμικού πηλίκιου του Embarger ($Q_2 = 134,9$) και η τιμή της μέσης ελάχιστης θερμοκρασίας του ψυχρότερου μήνα σε βαθμούς Κελσίου ($m = 8,5$ °C), του Μ.Σ. Αργοστολίου. Όπως φαίνεται στην Εικόνα 2.5 όπου παρατίθεται τμήμα το διάγραμμα των βιοκλιματικών ορόφων του Embarger, η περιοχή έρευνας υπάγεται στον υγρό βιοκλιματικό όροφο με θερμό χειμώνα.

Εικόνα 2.5. Το βιοκλιματικό διάγραμμα του Emberger

Η περιοχή της Κεφαλονιάς φαίνεται ότι βρίσκεται μεταξύ του ασθενή θερμομεσογειακού βιοκλίματος (στο νοτιοανατολικό τμήμα) και φτάνει στο ασθενή μεσο-μεσογειακό στις υπόλοιπες πεδινές περιοχές και στο υπο-μεσογειακό βιοκλίμα στις ορεινές περιοχές (Εικόνα 2.6) (Μαυρομμάτης 1980).

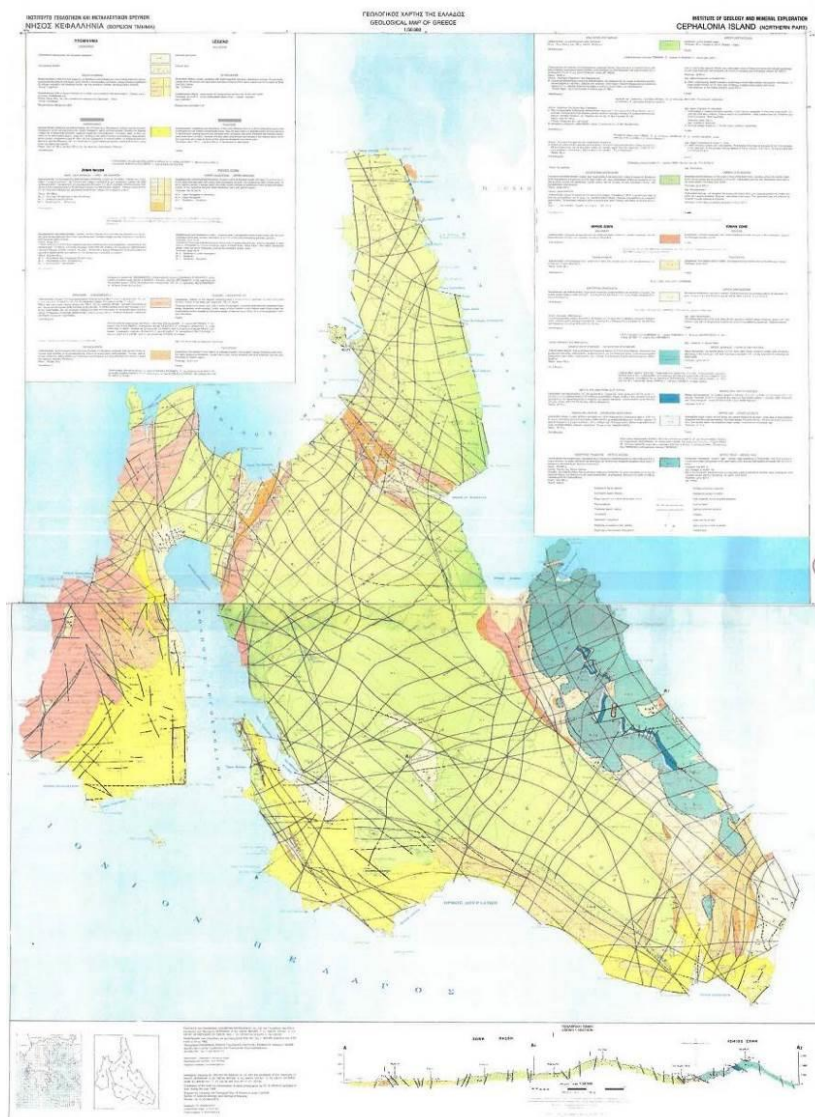
Εικόνα 2.6. Βιοκλιματικοί όροφοι στην Ελλάδα

2.3. ΓΕΩΛΟΓΙΑ

Σύμφωνα με τον Γεωλογικό Χάρτη της Ελλάδας (Μπορνόβας και Ροντογιάννη-Τσιαμπάου, 1983) (Εικόνα 2.7), στην περιοχή έρευνας, στη γεωλογική δομή της Κεφαλονιάς, εντοπίζονται δύο διαφορετικές γεωτεκτονικές ζώνες των Εξωτερικών Ελληνίδων, την Προαπούλια ή ζώνη Παξών στα δυτικά η οποία καλύπτει το μεγαλύτερο μέρος του νησιού (483,4 Km²) και την Ιόνια ζώνη η οποία εμφανίζεται στο νοτιανατολικό τμήμα του νησιού σε μικρότερη έκταση (68,72 Km²), η οποία και επωθείται πάνω στην προηγούμενη. Επίσης εντοπίζονται νεότεροι Πλειοτεταρτογενείς σχηματισμοί (μετα-Αλπικές αποθέσεις) οι οποίοι επικάθονται ασύμφωνα στους παλαιότερους.

Τα πετρώματα είναι κατά κύριο λόγω ασβεστόλιθοι και στις δυο ζώνες με μικρές διαφοροποιήσεις, ενώ στις πεδινές περιοχές είναι αποθέσεις από ασβεστόλιθους.

Εικόνα 2.7. Γεωλογικός Χάρτης της Ελλάδας ΙΓΜΕ (Μπορνόβας και Ροντογιάννη-Τσιαμπάου, 1983)

2.4 ΒΛΑΣΤΗΣΗ

Η Κεφαλονιά λόγω του ορεινού ανάγλυφου της και του σχετικά υγρού κλίματος της παρουσιάζει πλούσια βιοποικιλότητα συγκριτικά με τα άλλα νησιά του Ιονίου. Σε αυτό καθοριστικό παράγοντα παίζουν οι ορεινοί όγκοι, οι βάλτοι και οι μικρές λίμνες που σχηματίζονται κυρίως σε πεδινές περιοχές.

Οι κυριότεροι τύποι βλάστησης είναι η μακκία (κουμαριές, πουρνάρια, μυρτιές, σπάρτα, αριές, κουτσουπιές, δάφνες, χαρουπιές, ρείκια, φυλίκια κ.ά.), τα φρύγανα (θυμάρι, ασφάκες, ρίγανη, λαδανιές κ.ά.) και τα ποολίβαδα (ανεμώνες, παπαρούνες, κυκλάμινα, καμπανούλες, ορχεοειδή, κρινάκια κ.ά.) (Εικόνα 2.8). Χαρακτηριστικά επίσης είναι τα φυτά των παραλιακών οικοσυστημάτων βραχωδών και αμμωδών ακτών (βιολέτες της θάλασσας, αγριομαργαρίτες, αγκάθια της άμμου, κίτρινες παπαρούνες, θαλάσσιοι

κρίνοι, κάππαρη, γαλασιίδες), καθώς και τα κωνοφόρα δέντρα (κεφαλλονίτικο έλατο, κυπαρίσσια, πεύκα, κέδροι, κ.ά.).

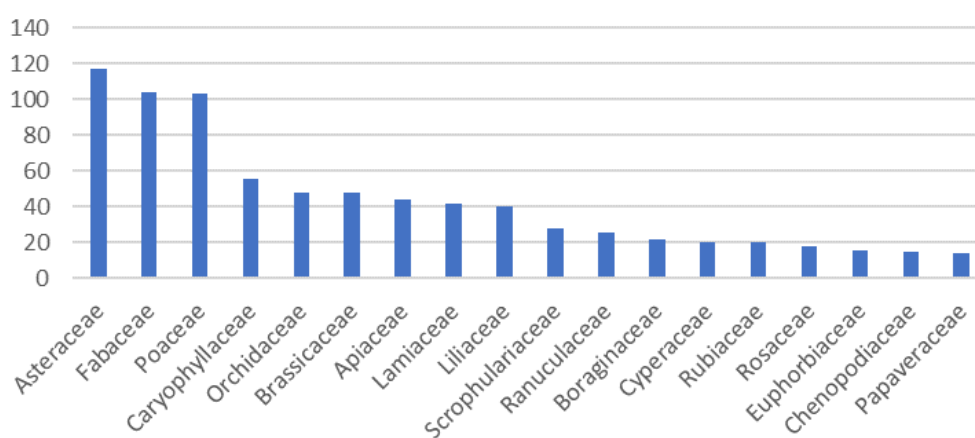
Εικόνα 2.8. Χάρτης βλάστησης Κεφαλονιάς - Ιθάκης

2.5 ΧΛΩΡΙΔΑ

Στην Κεφαλονιά και στην Ιθάκη, μέχρι τώρα έχουν καταγραφεί συνολικά 1438 taxa (είδη και υποείδη) από βιβλιογραφικές πηγές (Aedo et al., 2005; Ευθυμιάτου–Κατσούνη, 2006;

Alexiou, 2013; Panitsa & Iliadou 2013; Brullo & Erben 2016, Antonopoulos & Tsiftsis, 2017; Flora Ionica Working Group, 2016-onwards).

Η περιοχή έρευνας, αν και έρχεται τρίτη μεταξύ των Ιονίων Νήσων ως προς τον αριθμό των οικογενειών και των γενών, εξακολουθεί να κατέχει την πρώτη θέση στην ποικιλότητα της χλωρίδας λόγω του μεγάλου αριθμού των υποειδών, που περιλαμβάνει. Επικρατέστερη είναι η οικογένεια Asteraceae με τα περισσότερα taxa και ποσοστό 11,09%. Ακολουθούν οι οικογένειες Fabaceae με 9,86%, Poaceae με 9,76%, Caryophyllaceae με 5,31% και οι οικογένειες Orchidaceae και Brassicaceae με 4,55%. Οι υπόλοιπες έπονται με μικρότερα ποσοστά. Στην Εικόνα 2.9 φαίνεται η σύσταση της χλωρίδας της (Καρακίτσος 2006) ανά οικογένεια.

Εικόνα 2.9. Αριθμός taxa της χλωρίδας της Κεφαλονιάς ανά οικογένεια (Καρακίτσος, 2006)

3. ΜΕΘΟΔΟΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

3.1. ΕΝΤΟΠΙΣΜΟΣ ΣΠΑΝΙΩΝ ΕΝΔΗΜΙΚΩΝ ΕΙΔΩΝ

Για τον εντοπισμό των σπάνιων και ενδημικών ειδών της Κεφαλονιάς και της Ιθάκης έγινε ο χλωριδικός κατάλογος με όλες τις καταγεγραμμένες καταγραφές στις δυο νήσους. Από αυτές εντοπίστηκαν τα είδη και υποείδη που έχουν περιορισμένη εξάπλωση στα δυο νησιά (σπάνια και ενδημικά), καθώς και κάποια είδη που βρίσκονται σε κίνδυνο αντιμετωπίζοντας πολλές απειλές και πιέσεις (βάση των καταγραφών που έχουν γίνει από την παρακολούθηση των τύπων οικοτόπων και ειδών, όπως αυτές καταγράφονται στα SDF της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Οδηγία 92/43/ΕΟΚ).

3.2. ΔΙΕΝΕΡΓΕΙΑ ΦΥΤΟΛΗΨΙΩΝ – ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΦΥΤΙΚΩΝ ΕΙΔΩΝ

Για την έρευνα των ενδιαιτημάτων των σπάνιων ενδημικών ειδών έγιναν 22 φυτοληψίες σε ισάριθμες δειγματοληπτικές επιφάνειες, κατά τους μήνες Μάιο και Οκτώβριο του 2023. Οι φυτοληψίες έγιναν στα νησιά της Κεφαλονιάς και της Ιθάκης με γεωγραφικό μήκος 20.4873298250 και γεωγραφικό πλάτος 38.1740408938. Οι δειγματοληπτικές επιφάνειες έγιναν στις περιοχές όπου εντοπίστηκαν τα σπάνια ενδημικά είδη.

Οι φυτοληψίες έγιναν σύμφωνα με τη μέθοδο του Braun–Blanquet (1951; 1964) σε επιφάνειες περίπου 25 τ.μ. (Αθανασιάδης, 1986α). Για κάθε taxon καταγράφηκε:

- Ο πληθυσμός του.
- Η θέση του με τη χρήση GPS.
- Ο οικότοπος είδους.
- Οι κύριες πιέσεις – απειλές.
- Η κατάσταση πληθυσμού του.
- η πληθοκάλυψη, σύμφωνα με την επταβάθμια κλίμακα του Braun–Blanquet.

Οι εργασίες για την ξήρανση των φυτών και ο προσδιορισμός τους έγιναν στο Τμήμα Δασολογίας και Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος του Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών. Για τον προσδιορισμό των ειδών και των κατώτερων του είδους συστηματικών μονάδων χρησιμοποιήθηκε κυρίως η Flora Hellenica, vol. 1, 2 (Strid and Tan, 1997; 2002), η Flora Europaea (Tutin et al., 1968 – 1993) και βοηθητικά τα συγγράμματα Εικονογραφημένο Βοτανικό – Φυτολογικό λεξικό (Καββάδας, 1959 – 1964), Ελληνική Χλωρίς (Διαπούλης, 1939 – 1949), Δασική Βοτανική – Αυτοφυή Δέντρα και Θάμνοι της Ελλάδας (Κοράκης, 2015), Δασική Βοτανική I – Συστηματική Σπερματοφύτων (Αθανασιάδης, 1985), Δασική Βοτανική II – Δέντρα και Θάμνοι των δασών της Ελλάδας (Αθανασιάδης, 1986β), Mountain Flora of Greece (Strid, 1989; Strid and Tan, 1991), Flora

of Turkey (Davis, 1965 - 1982), Flora d' Italia (Pignatti, 1982), Flora R. P. Bulgaricae (Jordanov et al. (eds.), 1963 – 1989) κ. ά.

Για την ονοματολογία των φυτικών ειδών ακολουθήθηκε αυτή των Dimopoulos et al. (2013) και το συμπληρωματικό του Dimopoulos et al. (2016), καθώς και τον δικτυακό τόπο: «Flora of Greece» που προέκυψε από τα παραπάνω συγγράμματα και ανανεώνεται συνεχώς.

3.3. ΕΝΔΙΑΙΤΗΜΑΤΑ ΦΥΤΩΝ ΚΑΙ ΦΥΤΟΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟ ΦΑΣΜΑ

Για τα ενδιαίτηματα των φυτικών ειδών που απαντώνται στην Κεφαλονιά και Ιθάκη και τη δημιουργία του φάσματος ενδιαιτημάτων ειδών της βλάστησης που κυριαρχούν χρησιμοποιήθηκε η κατάταξη που προτείνεται στους Dimopoulos et al. (2013). Η κατάταξη αυτή έχει ως εξής:

- Γεωργικά και διαταραχόφιλα ενδιαιτήματα (R)
- Δάση και θαμνώνες (W)
- Εύκρατα και υπομεσογειακά λιβάδια (G)
- Ξερικά μεσογειακά φρύγανα και λιβάδια (P)
- Οικότοποι γλυκών υδάτων (A)

Το φυτογεωγραφικό φάσμα των σπάνιων και ενδημικών φυτών της Κεφαλονιάς και Ιθάκης δημιουργήθηκε βάση της χωρολογικής προέλευσης των φυτών. Για τη χωρολογική προέλευση των ειδών και υποειδών ακολουθήθηκε το σύστημα διαίρεσης του ευρωπαϊκού χώρου σε χλωριδικές ενότητες των Dimopoulos et al. (2013).

Διακρίθηκαν τα παρακάτω χλωριδικά στοιχεία:

Μεσογειακά (Me): Είναι τα taxa εκείνα που απαντώνται στη ζώνη αείφυλλων σκληρόφυλλων θάμνων (*Quercetalia ilics*) στα όρια της λεκάνης της Μεσογείου. Εκτός από τους σκληρόφυλλους θάμνους τα περισσότερα είδη είναι θερόφυτα. Το κλίμα χαρακτηρίζεται από ήπιο χειμώνα, κατά τον οποίο συμβαίνουν και οι περισσότερες βροχοπτώσεις με θερμοκρασίες που σπάνια πέφτουν κάτω από 0 και από έντονα θερμό και ιδιαίτερα ξηρό καλοκαίρι.

Μεσογειακά-Εύκρατα (ME): Είναι τα taxa που απαντώνται στην Μεσόγειο και την Εύκρατη Εύρωπη και περιστασιακά επεκτείνονται στην περιοχή της Β. Αφρικής και την περιοχή του Καυκάσου.

Ηπειρωτικά (EA): Είναι τα taxa που απαντώνται στην Κεντρική Ασία και την Νοτιοανατολική Ευρώπη, όπου υπάρχει μετάβαση από τις στέπες σε θαμνώδεις διαπλάσεις και βλάστηση ημι-ερήμων. Το κλίμα είναι ξηρό με αρκετά υψηλές θερμοκρασίες το καλοκαίρι και χαμηλές θερμοκρασίες τον χειμώνα, πράγμα το οποίο

δεν ευνοεί την ανάπτυξη δένδρων αλλά επικρατούν νανώδη φρύγανα. Κατά τα θερμά έτη εμφανίζονται κυρίως θερόφυτα και βολβώδη γεώφυτα.

Εύκρατα (Pt): Ως τέτοια καλούνται τα taxa που έχουν ως κέντρο εξάπλωσής τους την Ανατολική Ευρώπη και βρίσκονται συνήθως σε φυλλοβόλα δάση. Σταματούν να εμφανίζονται πριν από τις ακτές της Ευρώπης αλλά και στα φυλλοβόλα δάση της Ασίας.

Ευρασιατικά (MS): Σε αυτά εντάσσονται taxa που η γεωγραφική τους εξάπλωση εντοπίζεται στη ζώνη του φυλλοβόλου δάσους της Ευρασίας. Το κλίμα αυτής της περιοχής χαρακτηρίζεται από βροχερά καλοκαίρια και όχι πολύ δριμείς χειμώνες και κάποιους μήνες εμφανίζονται παγετώνες.

Ευρωσιβηρικά (ES): Σε αυτά εντάσσονται τα taxa τα οποία απαντώνται στα νότια της αρκτικής περιοχής, αλλά και στην υποαλπική ζώνη των υψηλών βουνών της ψυχρής, εύκρατης ζώνης της ευρωσιβηρικής περιοχής. Στην βόρεια περιοχή επικρατούν τα δάση κωνοφόρων και σημύδας. Το κλίμα είναι δριμύ με χειμώνα που διαρκεί έξι μήνες και κατά την διάρκειά του παρατηρούνται πολύ χαμηλές θερμοκρασίες.

Κοσμοπολίτικα (Co): Είναι taxa που εμφανίζονται στις περισσότερες από τις γεωγραφικές περιοχές χωρίς να έχουν ένα συγκεκριμένο κέντρο γεωγραφικής εξάπλωσης και χωρίς η εξάπλωσή τους να εμφανίζει κενά. Δεν εξαρτώνται από το κλίμα και αρκετά από αυτά ανήκουν στα υδρόφυτα και στα ζιζάνια. Στην περίπτωση που εμφανίζουν μεγάλα κενά στην εξάπλωσή τους χαρακτηρίζονται ως υποκοσμοπολίτικα.

Βαλκανικά (BA): Είναι τα χλωριδικά στοιχεία που ανήκουν στον ανατολικοϋπομεσογειακό χώρο και εμφανίζονται στα όρια της Βαλκανικής χερσονήσου. Στην περίπτωση που εκτείνονται στην Ιταλία, την Ρουμανία ή και την Ανατολία χαρακτηρίζονται ως υποβαλκανικά.

3.4. ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

3.4.1. ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΟ ΦΑΣΜΑ

Η διάρκεια ζωής των ειδών, δηλαδή ο χρόνος που χρειάζεται το κάθε φυτικό είδος για να ολοκληρώσει τον βιολογικό του κύκλο, χρησιμοποιείται για τη δημιουργία του οικολογικού φάσματος. Το οικολογικό φάσμα μιας συγκεκριμένης περιοχής μας δίνει την εικόνα της βλάστησης της περιοχής, καθώς και για τη φάση σταθερότητας στην οποία βρίσκεται κάποιο οικοσύστημα. Για τις οικολογικές μορφές των φυτικών ειδών και τη χωρολογική τους προέλευση χρησιμοποιήθηκαν κυρίως τα συγγράμματα των Garcke (1972), Pignatti (1982), Davis (1965–1985), Strid (1989), Greuter et al. (1984–1989), Oberdorfer (1990), Strid and Tan (1991), Strid and Tan (1997; 2002), Dimopoulos et al. (2013).

3.4.2. ΒΙΟΤΙΚΟ ΦΑΣΜΑ

Η ιδιαίτερη εξωτερική μορφή που παρουσιάζει το κάθε φυτό, ως αποτέλεσμα προσαρμογής στις συνθήκες του περιβάλλοντος, χαρακτηρίζεται ως βιοτική μορφή. Στις διάφορες κλιματικές περιοχές της γης η βλάστηση εμφανίζεται με διαφορετική φυσιογνωμία, με αποτέλεσμα την επικράτηση ορισμένων βιοτικών μορφών. Ειδικότερα σύμφωνα με το εφαρμοζόμενο σύστημα του Raunkiaer (1910), ως γνώρισμα προσαρμογής θεωρείται η θέση των ανανεωτικών οφθαλμών σε σχέση με την επιφάνεια του εδάφους. Αυτό το χαρακτηριστικό είναι ένας τρόπος με τον οποίο τα φυτά αντιμετωπίζουν τις δυσμενείς για αυτά περιόδους του έτους. Επιπλέον, η σύνθεση των φυτικών ειδών, από την άποψη των βιοτικών μορφών, εκφράζει τη φυσιογνωμία και τον οικολογικό χαρακτήρα της βλάστησης, καθώς και τις επικρατούσες κλιματικές συνθήκες. Αφού ακολουθήθηκε το σύστημα του Raunkiaer (1910), όπως αυτό τροποποιήθηκε από τον Ellenberg (1956), τα φυτικά είδη κατατάχθηκαν στις ακόλουθες κατηγορίες βιοτικών μορφών: χαμαίφυτα, γεώφυτα, ημικρυπτόφυτα, φανερόφυτα, θερόφυτα και υδρόφυτα. Πρέπει να σημειωθεί ότι ένα ταχον μπορεί να εμφανίζεται με περισσότερες από μια βιομορφές, που διαμορφώνονται ανάλογα με τις συνθήκες ανάπτυξης του (βάσει Μήνογλου (2000) με προσαρμογή από τους Dimopoulos et al. 2013):

Χαμαίφυτα (ch): Χαρακτηρίζονται τα ποώδη ή ξυλώδη φυτά που έχουν τους ανανεωτικούς οφθαλμούς τους κοντά στην επιφάνεια του εδάφους (0,25-0,30m), σχετικά εκτεθειμένους στις καιρικές συνθήκες. Απαντώνται σε ξηρότερα και κρύα κλίματα του ευρωπαϊκού χώρου, στις υψηλές ορεινές περιοχές όπου το χειμώνα επιβιώνουν κάτω από το χιόνι.

Φανερόφυτα (P): Εδώ ανήκουν τα δένδρα και οι θάμνοι που έχουν ανανεωτικούς οφθαλμούς υψηλότερα από τα 0,25m, δηλαδή ακόμα περισσότερο εκτεθειμένους στις καιρικές συνθήκες, τα οποία κυριαρχούν στη χλωρίδα των τροπικών περιοχών.

Γεώφυτα (G): Πρόκειται για ποώδη πολυετή φυτά που διαχειμάζουν με τα ανανεωτικά τους όργανα προστατευμένα κάτω από την επιφάνεια του εδάφους με την μορφή βολβού, ριζώματος ή κονδύλου. Απαντώνται στις ηπειρωτικές στέπες, αλλά και στη μεσογειακή περιοχή.

Ημικρυπτόφυτα (H): Ως τέτοια χαρακτηρίζονται τα φυτά με τους ανανεωτικούς τους οφθαλμούς πολύ κοντά στην επιφάνεια του εδάφους. Είναι ποώδη φυτά διετή ή πολυετή, που οι οφθαλμοί τους προστατεύονται από φύλλα ή λέπια κατά την δυσμενή για αυτά περίοδο. Είναι χαρακτηριστικά φυτά της εύκρατης ζώνης και στην κεντρική Ευρώπη απαντώνται σε ποσοστά πάντοτε μεγαλύτερα του 50%.

Θερόφυτα (T): Είναι ετήσια φυτά που συμπληρώνουν τον βιολογικό τους κύκλο μέσα στην διάρκεια ενός έτους και διαχειμάζουν με την μορφή σπερμάτων. Αποτελούν χαρακτηριστικά στοιχεία της μεσογειακής χλωρίδας και της χλωρίδας της νότιας Ευρώπης όπου επικρατεί θερμό και ξηρό κλίμα.

Υδρόφυτα (Hyd): Σε αυτά περιλαμβάνονται φυτά τα οποία ζουν αποκλειστικά στο νερό και διαχειμάζουν κάτω από αυτό.

Για τις βιοτικές μορφές των φυτικών ειδών χρησιμοποιήθηκαν κυρίως τα συγγράμματα των Garcke (1972), Pignatti (1982), Davis (1965–1985), Strid (1989), Greuter et al. (1984–1989), Oberdorfer (1990), Strid and Tan (1991), Strid and Tan (1997; 2002), Dimopoulos et al. (2013).

4. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ – ΣΥΖΗΤΗΣΗ

4.1. ΕΝΤΟΠΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΣΠΑΝΙΩΝ ΕΙΔΩΝ

Στην περιοχή της Κεφαλονιάς και της Ιθάκης απαντώνται συνολικά 1438 φυτικά ταξα (Πίνακας 4.1), από τα οποία τα 91 είναι ξενικά, με μερικά από αυτά να αυτοφύονται και μερικά να είναι χωροκατακτητικά.

Πίνακας 4.1. Χλωριδικός κατάλογος της Κεφαλονιάς και της Ιθάκης

Φυτικό ταξα	Κεφαλονιά	Ιθάκη	Εξάπλωση
Acanthaceae			
<i>Acanthus mollis</i> subsp. <i>mollis</i>	*		alien
<i>Acanthus spinosus</i>	*	*	med
Aceraceae			
<i>Acer monspessulanum</i> subsp. <i>monspessulanum</i>	*		Mediterranean-European
Agavaceae			
<i>Agave americana</i> subsp. <i>americana</i>	*	*	alien
Aizoaceae			
<i>Aptenia cordifolia</i>	*	*	alien
<i>Carpobrotus edulis</i>	*	*	alien
Alismataceae			
<i>Alisma lanceolatum</i>	*		palaiotemp
Alliaceae			
<i>Allium ampeloprasum</i>	*	*	Mediterranean
<i>Allium callimischon</i> subsp. <i>callimischon</i>	*		Greek endemic
<i>Allium cephalonicum</i>	*		Greek endemic
<i>Allium chamaespathum</i>	*	*	Balkan
<i>Allium commutatum</i>	*	*	Mediterranean
<i>Allium dentiferum</i>	*		Mediterranean
<i>Allium guttatum</i> subsp. <i>tenorei</i>	*	*	Mediterranean
<i>Allium ionicum</i>	*	*	Greek endemic
<i>Allium nigrum</i>	*	*	Mediterranean
<i>Allium roseum</i>	*	*	Mediterranean
<i>Allium sphaerocephalon</i> subsp. <i>arvense</i>	*		Mediterranean
<i>Allium subhirsutum</i>	*	*	Mediterranean
<i>Allium trifoliatum</i>	*	*	Mediterranean
Amaranthaceae			
<i>Amaranthus albus</i>	*	*	alien
<i>Amaranthus blitoides</i>	*		alien
<i>Amaranthus caudatus</i>	*		alien
<i>Amaranthus cruentus</i>	*		alien
<i>Amaranthus deflexus</i>	*	*	alien
<i>Amaranthus graecizans</i>	*		Mediterranean-SW Asian
<i>Amaranthus hybridus</i>	*	*	alien
<i>Amaranthus quitensis</i>	*		alien
<i>Amaranthus retroflexus</i>	*	*	alien
<i>Amaranthus viridis</i>	*		paleotemp
Amaryllidaceae			
<i>Leucojum ionicum</i>	*	*	Balkan
<i>Narcissus obsoleteus</i>	*		Mediterranean

Φυτικό taxa	Κεφαλονιά	Ιθάκη	Εξάπλωση
<i>Narcissus papyraceus</i>	*		alien
<i>Narcissus tazetta</i>	*		Mediterranean-SW Asian
<i>Pancratium maritimum</i>	*		Mediterranean
<i>Sternbergia lutea</i>	*		Mediterranean-SW Asian
<i>Sternbergia sicula</i>	*		Mediterranean-SW Asian
Anacardiaceae			
<i>Cotinus coggygria</i>	*	*	European-SW Asian
<i>Pistacia lentiscus</i>	*	*	Mediterranean
<i>Pistacia terebinthus</i> subsp. <i>terebinthus</i>	*	*	Mediterranean
Apiaceae			
<i>Ammi majus</i>	*	*	Mediterranean-SW Asian
<i>Ammoides pusilla</i>	*	*	Mediterranean-European
<i>Anthriscus nemorosus</i>	*		Paleotemperate
<i>Anthriscus tenerrimus</i>	*	*	East Mediterranean
<i>Apium graveolens</i>	*	*	European-SW Asian
<i>Berula erecta</i>	*		European-SW Asian
<i>Bifora testiculata</i>	*	*	Mediterranean-SW Asian
<i>Bubon macedonicum</i>	*		Balkan-Italy
<i>Bunium ferulaceum</i>	*	*	East Mediterranean
<i>Bupleurum fruticosum</i>		*	Mediterranean-European
<i>Bupleurum glumaceum</i>	*	*	Balkan
<i>Bupleurum odontites</i>	*		Mediterranean-European
<i>Bupleurum semicompositum</i>	*		Mediterranean-SW Asian
<i>Bupleurum subovatum</i>	*		European-SW Asian
<i>Bupleurum trichopodium</i>	*		Mediterranean
<i>Cachrys cristata</i>	*		Mediterranean
<i>Conium maculatum</i>	*	?	Paleotemperate
<i>Coriandrum sativum</i>	*	*	alien
<i>Crithmum maritimum</i>	*	*	Mediterranean-European
<i>Daucus carota</i>	*	*	Paleotemperate
<i>Daucus guttatus</i> subsp. <i>guttatus</i>	*	*	Mediterranean
<i>Daucus involucratus</i>	*	*	East Mediterranean
<i>Daucus pumilus</i>	*		Mediterranean
<i>Echinophora spinosa</i>	*		Mediterranean
<i>Eryngium amethystinum</i>	*		Mediterranean
<i>Eryngium campestre</i>	*	*	European-SW Asian
<i>Eryngium creticum</i>	*	*	East Mediterranean
<i>Eryngium maritimum</i>	*	*	Mediterranean-European
<i>Ferula communis</i>	?	*	Mediterranean-European
<i>Ferula glauca</i>	*	*	Mediterranean
<i>Ferulago nodosa</i>	*	*	Mediterranean
<i>Foeniculum vulgare</i>	*	*	Mediterranean
<i>Geocaryum capillifolium</i>		*	Balkan-Italy
<i>Geocaryum peloponesiacum</i>	*		Greek endemic
<i>Hellenocarum multiflorum</i>	*		Mediterranean
<i>Helosciadium nodiflorum</i>	*	?	Mediterranean-Atlantic
<i>Heptaptera colladonioides</i>	*	*	Greek endemic
<i>Kundmannia sicula</i>	*		Mediterranean
<i>Lagoecia cuminoides</i>	*	*	Mediterranean-European
<i>Leiotulus aureus</i>	*		East Mediterranean
<i>Malabaila involucrata</i>	*		Balkan
<i>Oenanthe pimpinelloides</i>	*	*	European-SW Asian
<i>Oenanthe silaifolia</i>	*		European-SW Asian
<i>Oporanax hispidus</i>	*	*	Mediterranean-SW Asian

Φυτικό taxa	Κεφαλονιά	Ιθάκη	Εξάπλωση
<i>Orlaya daucooides</i>	*	*	Mediterranean-SW Asian
<i>Orlaya daucorlaya</i>	*		Balkan-Italy
<i>Pimpinella peregrina</i>	*	*	European-SW Asian
<i>Pimpinella tragium</i> subsp. <i>tragium</i>	*		European
<i>Prangos ferulacea</i>	*		European-SW Asian
<i>Scaligeria moreana</i>	*	*	Greek endemic
<i>Scaligeria napiformis</i>	*	*	East Mediterranean
<i>Scandix australis</i>	*	*	Mediterranean-European
<i>Scandix grandiflora</i>	*		Mediterranean
<i>Scandix macrorhyncha</i>	*	*	Mediterranean-European
<i>Scandix pecten-veneris</i>	*	*	European-SW Asian
<i>Selinum silaifolium</i>	*		Mediterranean-European
<i>Smyrniium olusatrum</i>	*	*	Mediterranean-Atlantic
<i>Smyrniium perfoliatum</i> subsp. <i>rotundifolium</i>	*	*	Mediterranean
<i>Thapsia garganica</i>	*	*	Mediterranean
<i>Tordylium apulum</i>	*	*	Mediterranean
<i>Tordylium officinale</i>	*	*	Mediterranean
<i>Torilis africana</i>	*	*	Mediterranean-European
<i>Torilis arvensis</i>	*	?	Mediterranean-European
<i>Torilis leptophylla</i>	*	*	European-SW Asian
<i>Torilis nodosa</i>	*	*	European-SW Asian
<i>Torilis pseudonodosa</i>	*	*	Mediterranean
<i>Trinia glauca</i> subsp. <i>pindica</i>	*		Balkan
<i>Visnaga daucooides</i>	?	*	Mediterranean-SW Asian
Apocynaceae			
<i>Asclepias curassavica</i>		*	alien
<i>Cynanchum acutum</i> subsp. <i>acutum</i>	*	*	Subtropical-tropical
<i>Gomphocarpus fruticosus</i>	*		alien
<i>Nerium oleander</i> subsp. <i>oleander</i>	*	*	Mediterranean
<i>Vinca herbacea</i>	*		Mediterranean-European
<i>Vinca major</i> subsp. <i>major</i>	*	*	alien
<i>Vincetoxicum fuscatum</i>	*		European-SW Asian
Araceae			
<i>Arisarum vulgare</i> subsp. <i>vulgare</i>	*	*	Mediterranean
<i>Arum italicum</i>	*	*	Mediterranean-European
<i>Biarum tenuifolium</i> subsp. <i>abbreviatum</i>	*	*	Balkan-Italy
<i>Zantedeschia aethiopica</i>	*	*	alien
Araliaceae			
<i>Hedera helix</i> subsp. <i>helix</i>	*	*	Mediterranean-European
Aristolochiaceae			
<i>Aristolochia elongata</i>	*	*	Balkan
<i>Aristolochia rotunda</i>	*	*	Mediterranean
<i>Aristolochia sempervirens</i>	*	*	Mediterranean
Asparagaceae			
<i>Asparagus acutifolius</i>	*	*	Mediterranean
<i>Asparagus aphyllus</i> subsp. <i>orientalis</i>	*	*	East Mediterranean
<i>Asparagus officinalis</i> subsp. <i>officinalis</i>	*	?	European-SW Asian
Asphodelaceae			
<i>Asphodeline lutea</i>	*		Mediterranean-European
<i>Asphodelus fistulosus</i>	*		Mediterranean
<i>Asphodelus ramosus</i> subsp. <i>ramosus</i>	*	*	Mediterranean
Aspleniaceae			
<i>Asplenium ceterach</i>	*	*	European-SW Asian
<i>Asplenium onopteris</i>	*	*	Mediterranean-European

Φυτικό taxa	Κεφαλονιά	Ιθάκη	Εξάπλωση
<i>Asplenium scolopendrium</i> subsp. <i>scolopendrium</i>	*		Paleotemperate
<i>Asplenium trichomanes</i>	*	*	Cosmopolitan
Asteraceae			
<i>Achillea ligustica</i>	*		Mediterranean
<i>Achillea maritima</i> subsp. <i>maritima</i>	*		Mediterranean
<i>Ambrosia maritima</i>	*		Mediterranean
<i>Anthemis arvensis</i> subsp. <i>incrassata</i>	*	*	Mediterranean
<i>Anthemis chia</i>	*	*	Mediterranean
<i>Anthemis cotula</i>	*		Cosmopolitan
<i>Anthemis tomentosa</i> subsp. <i>peregrina</i>	*	?	East Mediterranean
<i>Arctium lappa</i>	?	?	Euro-Siberian
<i>Artemisia absinthium</i>		?	Euro-Siberian
<i>Artemisia arborescens</i>	*		Mediterranean
<i>Artemisia vulgaris</i>	?		Mediterranean-European
<i>Asteriscus aquaticus</i>	*		Mediterranean-European
<i>Atractylis cancellata</i>	*	*	Mediterranean
<i>Bellis annua</i>	*		Mediterranean
<i>Bellis perennis</i>	*	*	European-SW Asian
<i>Bellis sylvestris</i>	*	*	Mediterranean
<i>Bidens pilosa</i>	*		alien
<i>Calendula arvensis</i>	*	*	Mediterranean-European
<i>Calendula officinalis</i>	*		alien
<i>Cardopatum corymbosum</i>	*		Mediterranean
<i>Carduncellus caeruleus</i>	*		Mediterranean
<i>Carduus pycnocephalus</i>	*	*	Mediterranean-European
<i>Carlina corymbosa</i> subsp. <i>graeca</i>	*	*	Balkan-Anatolia
<i>Carlina lanata</i>	*	*	Mediterranean
<i>Carthamus lanatus</i>	*	*	Mediterranean
<i>Centaurea alba</i> subsp. <i>subciliaris</i>	*		Balkan
<i>Centaurea calcitrapa</i>	*		Mediterranean-European
<i>Centaurea cyanus</i>	*	*	Mediterranean
<i>Centaurea pumilio</i>	*		Mediterranean
<i>Centaurea solstitialis</i> subsp. <i>solstitialis</i>	*	*	Mediterranean
<i>Centaurea sonchifolia</i>	*		Mediterranean
<i>Centaurea spruneri</i>	*		Balkan
<i>Chamaeleon gummifer</i>	*	?	Mediterranean
<i>Chondrilla juncea</i>	*	*	Mediterranean-European
<i>Cichorium intybus</i>	*	*	European-SW Asian
<i>Cichorium pumilum</i>	*	*	Mediterranean-SW Asian
<i>Cichorium spinosum</i>	*		Mediterranean
<i>Cirsium creticum</i> subsp. <i>creticum</i>	*		Mediterranean
<i>Cirsium italicum</i>	*		Mediterranean
<i>Cirsium vulgare</i>	*		Mediterranean
<i>Cladanthus mixtus</i>	*		Mediterranean
<i>Coleostephus myconis</i>	*		Mediterranean
<i>Crepis commutata</i>	*		East Mediterranean
<i>Crepis dioscoridis</i>	*	*	Balkan-Anatolia
<i>Crepis foetida</i>	*	*	Mediterranean-European
<i>Crepis fraasii</i> subsp. <i>fraasii</i>	*	*	East Mediterranean
<i>Crepis neglecta</i> subsp. <i>corymbosa</i>	*	*	Balkan-Italy
<i>Crepis neglecta</i> subsp. <i>neglecta</i>	*	*	Balkan-Italy
<i>Crepis rubra</i>	*	*	Mediterranean
<i>Crepis sancta</i>		*	European-SW Asian
<i>Crepis vesicaria</i> subsp. <i>vesicaria</i>	*		Mediterranean

Φυτικό taxa	Κεφαλονιά	Ιθάκη	Εξάπλωση
<i>Crepis zacintha</i>	*	*	European-SW Asian
<i>Crupina crupinastrum</i>	*	*	European-SW Asian
<i>Cynara cardunculus</i>	*	*	Mediterranean
<i>Dimorphotheca fruticosa</i>	*	*	alien
<i>Dittrichia graveolens</i>	*		Mediterranean
<i>Dittrichia viscosa</i> subsp. <i>viscosa</i>	*	*	Mediterranean
<i>Doronicum orientale</i>	*		European-SW Asian
<i>Echinops spinosissimus</i>	*	*	Mediterranean
<i>Erigeron bonariensis</i>	*	*	alien
<i>Erigeron canadensis</i>	*	*	alien
<i>Erigeron sumatrensis</i>	*		alien
<i>Filago aegaea</i> subsp. <i>aristata</i>	*	*	East Mediterranean
<i>Filago eriocephala</i>	*	*	Mediterranean
<i>Filago germanica</i>	*	*	Paleotemperate
<i>Filago pygmaea</i>	*	*	Mediterranean
<i>Filago pyramidata</i>	*	*	Mediterranean
<i>Galactites tomentosus</i>	*	*	Mediterranean
<i>Geropogon hybridus</i>	*	*	Mediterranean
<i>Glebionis coronaria</i>	*	*	Mediterranean
<i>Glebionis segetum</i>	*	*	Mediterranean
<i>Hedypnois rhagadioloides</i>	*	*	Mediterranean
<i>Helichrysum stoechas</i> subsp. <i>barrelieri</i>	*	*	Mediterranean
<i>Helminthotheca echioides</i>	*	*	Mediterranean
<i>Hyoseris radiata</i>	*		Mediterranean
<i>Hyoseris scabra</i>	*	*	Mediterranean
<i>Hypochaeris achyrophorus</i>	*	*	Mediterranean
<i>Hypochaeris cretensis</i>	*	*	Mediterranean
<i>Hypochaeris glabra</i>	*		Mediterranean
<i>Hypochaeris radicata</i>	*		European-SW Asian
<i>Inula verbascifolia</i>	*	*	Balkan-Italy
<i>Jacobaea erratica</i>	*		European
<i>Jacobaea maritima</i> subsp. <i>bicolor</i>	*	*	Mediterranean
<i>Lactuca muralis</i>	*		Paleotemperate
<i>Lactuca saligna</i>	*		Paleotemperate
<i>Lactuca serriola</i>	*	*	Paleotemperate
<i>Lactuca tuberosa</i>		*	European-SW Asian
<i>Lactuca viminea</i>	*		Paleotemperate
<i>Lactuca virosa</i>		?	Mediterranean-European
<i>Lamyropsis cynaroides</i>	*	*	East Mediterranean
<i>Leontodon graecus</i>	*	*	Greek endemic
<i>Leontodon tuberosus</i>	*	*	Mediterranean
<i>Limbarda crithmoides</i> subsp. <i>longifolia</i>	*	?	Mediterranean
<i>Logfia gallica</i>	*	*	Mediterranean-Atlantic
<i>Matricaria chamomilla</i>	*	*	Cosmopolitan
<i>Matricaria discoidea</i>	*		alien
<i>Notobasis syriaca</i>	*	*	Mediterranean
<i>Onopordum illyricum</i> subsp. <i>cardunculus</i>	*	*	Mediterranean
<i>Pallenis spinosa</i> subsp. <i>spinosa</i>	*	*	Mediterranean
<i>Phagnalon rupestre</i> subsp. <i>graecum</i>	*	*	Mediterranean
<i>Picnomon acarna</i>	*	*	Paleotemperate
<i>Picris hieracioides</i>		*	Euro-Siberian
<i>Picris pauciflora</i>		*	European-SW Asian
<i>Picris rhagadioloides</i>	*	*	Paleotemperate
<i>Pilosella cymosa</i> subsp. <i>sabina</i>	*		European-SW Asian

Φυτικό taxa	Κεφαλονιά	Ιθάκη	Εξάπλωση
<i>Podospermum canum</i>	*	*	European-SW Asian
<i>Podospermum laciniatum</i>	*		Paleotemperate
<i>Ptilostemon chamaepeuce</i>	*	*	East Mediterranean
<i>Ptilostemon stellatus</i>	*	*	Balkan-Italy
<i>Pulicaria dysenterica</i>	*		Mediterranean-European
<i>Pulicaria odora</i>	*	*	Mediterranean
<i>Reichardia picroides</i>	*	*	Mediterranean
<i>Rhagadiolus edulis</i>	*	*	Mediterranean
<i>Rhagadiolus stellatus</i>	*	*	Mediterranean
<i>Roldana petasitis</i>	*		alien
<i>Scolymus hispanicus</i> subsp. <i>hispanicus</i>	*	*	Mediterranean
<i>Scorzonera crocifolia</i>	*	*	Greek endemic
<i>Scorzonera mollis</i> subsp. <i>mollis</i>	*		European-SW Asian
<i>Senecio vernalis</i>	*	*	European-SW Asian
<i>Senecio vulgaris</i>	*	*	Paleotemperate
<i>Silybum marianum</i>	*	*	Mediterranean
<i>Sonchus asper</i> subsp. <i>glaucescens</i>	*	*	Paleotemperate
<i>Sonchus bulbosus</i> subsp. <i>bulbosus</i>	*	*	Mediterranean
<i>Sonchus oleraceus</i>	*	*	Mediterranean-European
<i>Sonchus tenerrimus</i>	*		Mediterranean
<i>Symphyotrichum squamatum</i>	*	*	alien
<i>Tanacetum parthenium</i>	*		European-SW Asian
<i>Taraxacum aleppicum</i>	*	*	East Mediterranean
<i>Taraxacum graecum</i>	*		Greek endemic
<i>Taraxacum hellenicum</i>	*		Mediterranean
<i>Taraxacum</i> sect. <i>Erythrocarpa</i>	*		
<i>Tragopogon dubius</i>	*		European-SW Asian
<i>Tragopogon porrifolius</i> subsp. <i>eriospermus</i>	*	*	Mediterranean
<i>Tragopogon samaritani</i>	*		Mediterranean-European
<i>Tripolium pannonicum</i> subsp. <i>pannonicum</i>	*		Paleotemperate
<i>Tussilago farfara</i>	*		Paleotemperate
<i>Tyrimnus leucographus</i>	*	*	Mediterranean
<i>Urospermum picroides</i>	*	*	Mediterranean
<i>Xanthium orientale</i> subsp. <i>italicum</i>	*		alien
<i>Xanthium spinosum</i>	*	*	alien
<i>Xanthium strumarium</i>	*	*	Paleotemperate
Basellaceae			
<i>Anredera cordifolia</i>	*	*	alien
Betulaceae			
<i>Ostrya carpinifolia</i>	*		Mediterranean-SW Asian
Boraginaceae			
<i>Alkanna corcyrensis</i>	*	*	Balkan
<i>Anchusa azurea</i>	*	*	Mediterranean
<i>Anchusa officinalis</i> subsp. <i>intacta</i>	?		Balkan-Anatolia
<i>Anchusa undulata</i> subsp. <i>hybrida</i>	*	*	Mediterranean
<i>Anchusella cretica</i>	*	*	Mediterranean
<i>Anchusella variegata</i>	*	*	Mediterranean
<i>Borago officinalis</i>	*	*	Mediterranean
<i>Buglossoides arvensis</i> subsp. <i>arvensis</i>	*	*	Mediterranean
<i>Buglossoides incrassata</i> subsp. <i>incrassata</i>	*		Mediterranean-European
<i>Cerintho major</i>	*	*	Mediterranean-SW Asian
<i>Cerintho retorta</i>	*	*	Balkan-Anatolia
<i>Cynoglossum columnae</i>	*	*	Mediterranean
<i>Cynoglossum creticum</i>	*	*	European-SW Asian

Φυτικό taxa	Κεφαλονιά	Ιθάκη	Εξάπλωση
<i>Echium angustifolium</i> subsp. <i>angustifolium</i>		*	East Mediterranean
<i>Echium arenarium</i>	*		Mediterranean
<i>Echium italicum</i> subsp. <i>biebersteinii</i>	*	*	European-SW Asian
<i>Echium parviflorum</i>	*		Mediterranean
<i>Echium plantagineum</i>	*	*	Mediterranean-European
<i>Heliotropium curassavicum</i>	*		alien
<i>Heliotropium europaeum</i>	*	*	Mediterranean-European
<i>Heliotropium halacsyi</i>	*		Greek endemic
<i>Heliotropium hirsutissimum</i>	*		East Mediterranean
<i>Heliotropium supinum</i>	*		Mediterranean-SW Asian
<i>Myosotis incrassata</i>	*	*	Mediterranean-European
<i>Myosotis ramosissima</i> subsp. <i>ramosissima</i>	*	*	European-SW Asian
<i>Neatostema apulum</i>		*	Mediterranean
<i>Symphytum bulbosum</i>	*		Mediterranean
<i>Symphytum ottomanum</i>	*		Balkan-Anatolia
Brassicaceae			
<i>Aëthionema saxatile</i>	*		Mediterranean-European
<i>Alyssum minutum</i>	*		Mediterranean-European
<i>Alyssum simplex</i>	*	*	Euro-Siberian
<i>Alyssum strigosum</i>	*		Mediterranean-SW Asian
<i>Arabidopsis thaliana</i>	*	*	Paleotemperate
<i>Arabis alpina</i>	*		Euro-Siberian
<i>Arabis collina</i>	*		Mediterranean
<i>Arabis sagittata</i>	*	*	Mediterranean
<i>Arabis verna</i>	*	*	Mediterranean
<i>Aubrieta deltoidea</i>	*		Mediterranean
<i>Aurinia saxatilis</i> subsp. <i>megalocarpa</i>	*		Balkan-Italy
<i>Aurinia saxatilis</i> subsp. <i>orientalis</i>	*	*	Balkan-Anatolia
<i>Berteroa mutabilis</i>	*		Mediterranean-European
<i>Berteroa obliqua</i> subsp. <i>obliqua</i>	*		Mediterranean-European
<i>Biscutella didyma</i>	*	*	Mediterranean
<i>Brassica cretica</i> subsp. <i>aegaea</i>	*	*	East Mediterranean
<i>Brassica nigra</i>	*	*	Paleotemperate
<i>Brassica rapa</i>	*		[Cosmopolitan], European
<i>Bunias erucago</i>	*	*	Mediterranean
<i>Cakile maritima</i> subsp. <i>maritima</i>	*	*	Mediterranean-European
<i>Calepina irregularis</i>	*	*	Mediterranean-SW Asian
<i>Camelina microcarpa</i>	*		Mediterranean-SW Asian
<i>Capsella bursa-pastoris</i>	*	*	Cosmopolitan
<i>Capsella grandiflora</i>	*	*	Balkan-Italy
<i>Cardamine graeca</i>	*	*	Mediterranean
<i>Cardamine hirsuta</i>	*	*	Cosmopolitan
<i>Clypeola jonthlaspi</i> subsp. <i>microcarpa</i>	*		Mediterranean-SW Asian
<i>Conringia orientalis</i>	*		Paleotemperate
<i>Crambe hispanica</i>	*	*	Mediterranean
<i>Diplotaxis muralis</i>	*		European-SW Asian
<i>Diplotaxis tenuifolia</i>		*	European-SW Asian
<i>Diplotaxis viminea</i>	*	*	Mediterranean
<i>Draba lasiocarpa</i>	*	*	Balkan-Central Europe
<i>Draba muralis</i>	*		Mediterranean-European
<i>Draba praecox</i>	*	*	European-SW Asian
<i>Draba verna</i>	*		European-SW Asian
<i>Enarthrocarpus arcuatus</i>	*		East Mediterranean
<i>Eruca vesicaria</i>	*		Mediterranean-SW Asian

Φυτικό taxa	Κεφαλονιά	Ιθάκη	Εξάπλωση
<i>Erysimum cephalonicum</i>	*		Balkan
<i>Erysimum cheiri</i>	*		alien
<i>Erysimum corinthium</i>	*	*	Greek endemic
<i>Hirschfeldia incana</i>	*	*	European-SW Asian
<i>Hornungia petraea</i>	*	*	Mediterranean
<i>Iberis sempervirens</i>		*	Mediterranean
<i>Lepidium coronopus</i>	*		Paleotemperate
<i>Lepidium didymum</i>	*		Paleotemperate
<i>Lepidium draba</i> subsp. <i>draba</i>	*	*	Cosmopolitan
<i>Lepidium graminifolium</i>	*	*	European-SW Asian
<i>Lepidium sativum</i> subsp. <i>sativum</i>	*		European-SW Asian
<i>Lepidium spinosum</i>	*		Balkan-Anatolia
<i>Lobularia maritima</i> subsp. <i>maritima</i>	*	*	Mediterranean
<i>Lunaria annua</i>	*	*	Balkan-Italy
<i>Malcolmia maritima</i>	*	*	Mediterranean
<i>Malcolmia nana</i>	*		Mediterranean-SW Asian
<i>Matthiola incana</i> subsp. <i>incana</i>		*	Mediterranean-SW Asian
<i>Matthiola sinuata</i>	*		Mediterranean-European
<i>Matthiola tricuspidata</i>	*	*	Mediterranean
<i>Microthlaspi perfoliatum</i>	*	*	Paleotemperate
<i>Moricandia arvensis</i>	*		Mediterranean
<i>Nasturtium officinale</i>	*	*	Cosmopolitan
<i>Neslia apiculata</i>	*		Mediterranean-SW Asian
<i>Nocca brevistyla</i>	*		Balkan-Italy
			[Cosmopolitan], European-SW
<i>Raphanus raphanistrum</i>	*	*	Asian
<i>Raphanus sativus</i>	*	*	alien
<i>Rapistrum rugosum</i>	*	*	European-SW Asian
<i>Sinapis alba</i> subsp. <i>mairei</i>	*	*	Mediterranean-SW Asian
<i>Sinapis arvensis</i> subsp. <i>arvensis</i>	*	*	Euro-Siberian
<i>Sisymbrium altissimum</i>	?		European-SW Asian
<i>Sisymbrium officinale</i>	*	*	[Cosmopolitan], Euro-Siberian
			[Cosmopolitan], European-SW
<i>Sisymbrium orientale</i>	*		Asian
<i>Sisymbrium polyceratium</i>	*		Mediterranean
<i>Teesdalia coronopifolia</i>	*		Mediterranean
Cactaceae			
<i>Opuntia ficus-indica</i>	*	*	alien
<i>Opuntia humifusa</i>	*		alien
Caesalpinaceae			
<i>Ceratonia siliqua</i>	*	*	Mediterranean
<i>Cercis siliquastrum</i>	*	*	Mediterranean-SW Asian
Callitrichaceae			
<i>Callitriche stagnalis</i>	*		Mediterranean-European
Campanulaceae			
<i>Asyneuma limonifolium</i> subsp. <i>limonifolium</i>	*	*	Mediterranean
<i>Campanula drabifolia</i>	*	*	Greek endemic
<i>Campanula erinus</i>	*	*	Mediterranean-European
<i>Campanula garganica</i> subsp. <i>cephallenica</i>	*	*	Greek endemic
<i>Campanula ramosissima</i>	*	*	Mediterranean
<i>Campanula spatulata</i> subsp. <i>spatulata</i>	*	*	Balkan
<i>Campanula versicolor</i>	*	*	Balkan-Italy
<i>Legousia falcata</i>	*	*	Mediterranean
<i>Legousia hybrida</i>	*		European-SW Asian

Φυτικό taxa	Κεφαλονιά	Ιθάκη	Εξάπλωση
<i>Legousia speculum-veneris</i>	*	*	Mediterranean-European
<i>Solenopsis laurentia</i>	*		Mediterranean
Caprifoliaceae			
<i>Lonicera etrusca</i>	*	*	Mediterranean
<i>Lonicera implexa</i>	*	*	Mediterranean
Caprifoliaceae			
<i>Sambucus ebulus</i>	*		Mediterranean-European
<i>Sambucus nigra</i>	*	*	European-SW Asian
<i>Viburnum tinus</i> subsp. <i>tinus</i>	*		Mediterranean
Capparaceae			
<i>Capparis orientalis</i>	*	*	Mediterranean
<i>Capparis spinosa</i>	?	?	Mediterranean
Caryophyllaceae			
<i>Agrostemma githago</i> subsp. <i>githago</i>	*	*	European-SW Asian
<i>Arenaria guicciardii</i>	*	*	Greek endemic
<i>Arenaria leptoclados</i> subsp. <i>leptoclados</i>	*	*	European-SW Asian
<i>Arenaria leucadia</i>	*		Greek endemic
<i>Arenaria serpyllifolia</i>	*	*	European-SW Asian
<i>Cerastium brachypetalum</i> subsp. <i>roeseri</i>	*	*	Mediterranean
<i>Cerastium brachypetalum</i> subsp. <i>tenoreanum</i>	*	*	European
<i>Cerastium candidissimum</i>	*		Greek endemic
<i>Cerastium glomeratum</i>	*	*	Cosmopolitan
<i>Cerastium illyricum</i> subsp. <i>brachiatum</i>	*	*	Greek endemic
<i>Cerastium illyricum</i> subsp. <i>illyricum</i>	*		Greek endemic
<i>Cerastium semidecandrum</i>	*		European-SW Asian
<i>Dianthus fruticosus</i> subsp. <i>occidentalis</i>	*	*	Greek endemic
<i>Herniaria hirsuta</i>	*		Paleotemperate
<i>Minuartia hybrida</i>	*	*	European-SW Asian
<i>Minuartia mediterranea</i>	*	*	Mediterranean
<i>Moenchia mantica</i>	*		Mediterranean-European
<i>Paronychia albanica</i> subsp. <i>graeca</i>	*		Greek endemic
<i>Petrorhagia dubia</i>	*		Mediterranean
<i>Petrorhagia fasciculata</i>	*		Greek endemic
<i>Petrorhagia graminea</i>	*		Greek endemic
<i>Petrorhagia illyrica</i> subsp. <i>illyrica</i>	*	*	Balkan
<i>Petrorhagia obcordata</i>	*	*	Balkan-Anatolia
<i>Petrorhagia prolifera</i>	*	*	European-SW Asian
<i>Petrorhagia saxifraga</i>	*		European-SW Asian
<i>Polycarpon tetraphyllum</i>	*	*	Mediterranean-SW Asian
<i>Sagina apetala</i>	*	*	European-SW Asian
<i>Sagina maritima</i>	*	*	Mediterranean-Atlantic
<i>Sagina procumbens</i>	*	?	Circumtemperate
<i>Saponaria aenesia</i>	*	*	Greek endemic
<i>Saponaria officinalis</i>	*	*	Euro-Siberian
<i>Scleranthus verticillatus</i>	*		Mediterranean-Atlantic
<i>Silene behen</i>	?	?	Mediterranean
<i>Silene bellidifolia</i>	*	*	Mediterranean
<i>Silene cephalenia</i>	*		Balkan
<i>Silene colorata</i>	*		Mediterranean
<i>Silene conica</i>	*		European-SW Asian
<i>Silene cretica</i>	*	*	Mediterranean
<i>Silene fruticosa</i>	*		Mediterranean
<i>Silene gallica</i>	*	*	Mediterranean-European
<i>Silene gigantea</i> subsp. <i>gigantea</i>	*	*	East Mediterranean

Φυτικό taxa	Κεφαλονιά	Ιθάκη	Εξάπλωση
<i>Silene graeca</i>	*	*	Balkan
<i>Silene ionica</i>	*		Greek endemic
<i>Silene italica</i> subsp. <i>italica</i>	*	*	European-SW Asian
<i>Silene niceensis</i>	*		Mediterranean
<i>Silene nocturna</i>	*	*	Mediterranean
<i>Silene reinholdii</i>	*	*	East Mediterranean
<i>Silene sedoides</i> subsp. <i>sedoides</i>	*	*	Mediterranean
<i>Silene ungeri</i>	*	*	Balkan
<i>Silene vulgaris</i> subsp. <i>macrocarpa</i>	*	*	Mediterranean
<i>Spergula arvensis</i>	*		Cosmopolitan
<i>Spergularia bocconeii</i>	*	*	Mediterranean-Atlantic
<i>Spergularia marina</i>	*		Paleotemperate
<i>Stellaria apetala</i>	*	*	European-SW Asian
<i>Stellaria cupaniana</i>	*	*	Mediterranean
<i>Stellaria media</i>	*	*	Cosmopolitan
<i>Vaccaria hispanica</i>	*		Paleotemperate
Ceratophyllaceae			
<i>Ceratophyllum demersum</i>	*		Cosmopolitan
<i>Ceratophyllum submersum</i>	*		European-SW Asian
Chenopodiaceae			
<i>Arthrocaulon macrostachyum</i>	*		med
<i>Atriplex hortensis</i>	*		alien
<i>Atriplex patula</i>	*		Euro-Siberian
<i>Atriplex prostrata</i>	*	*	Euro-Siberian
<i>Atriplex rosea</i>	*	*	European
<i>Atriplex tatarica</i>	*		Euro-Siberian
<i>Bassia scoparia</i>	*		alien
<i>Beta vulgaris</i> subsp. <i>maritima</i>	*	*	European-SW Asian
<i>Chenopodium murale</i>	*	*	European-SW Asian
<i>Chenopodium album</i>	*		cosmo
<i>Chenopodium giganteum</i>	*	*	alien
<i>Chenopodium opulifolium</i>	*	*	European-SW Asian
<i>Chenopodium vulvaria</i>	*		European-SW Asian
<i>Dysphania ambrasioides</i>	*	*	alien
<i>Halimione portulacoides</i>	*	*	med-Europ
<i>Oxybasis urbica</i>	*		Euro-Siberian
<i>Salicornia fruticosa</i>	*	*	Mediterranean-Atlantic
<i>Salicornia perennans</i>	*		European-SW Asian
<i>Salicornia perennis</i>	*		Mediterranean-Atlantic
<i>Salsola soda</i>	*	*	Paleotemperate
<i>Suaeda maritima</i>	*		European-SW Asian
Cistaceae			
<i>Cistus creticus</i>	*	*	Mediterranean
<i>Cistus monspeliensis</i>	*	*	Mediterranean
<i>Cistus salviifolius</i>	*	*	Mediterranean
<i>Fumana arabica</i>	*	*	Mediterranean
<i>Fumana laevis</i>	*	*	Mediterranean
<i>Fumana scoparia</i>	?		Mediterranean
<i>Fumana thymifolia</i>	*	*	Mediterranean
<i>Helianthemum nummularium</i>	*		Mediterranean
<i>Helianthemum salicifolium</i>	*	*	European-SW Asian
<i>Tuberaria guttata</i>	*	*	Mediterranean-Atlantic Mediterranean
Colchicaceae			

Φυτικό taxa	Κεφαλονιά	Ιθάκη	Εξάπλωση
<i>Colchicum bivonae</i>	*	*	Balkan-Italy
<i>Colchicum cupanii</i> subsp. <i>glossophyllum</i>	*	*	Balkan
<i>Colchicum haynaldii</i>		?	Balkan
<i>Colchicum parlatoris</i>	*		Greek endemic
<i>Colchicum sfikasianum</i>	*	*	Greek endemic
Convolvulaceae			
<i>Calystegia sepium</i> subsp. <i>sepium</i>	*		Cosmopolitan
<i>Calystegia silvatica</i> subsp. <i>silvatica</i>	*	*	Mediterranean-SW Asian
<i>Calystegia soldanella</i>	*		Cosmopolitan
<i>Convolvulus arvensis</i>	*	*	Cosmopolitan
<i>Convolvulus cantabrica</i>	*		Mediterranean-SW Asian
<i>Convolvulus elegantissimus</i>	*	*	Mediterranean
<i>Convolvulus lineatus</i>	*		Mediterranean-SW Asian
<i>Convolvulus oleifolius</i>	*		Mediterranean
<i>Convolvulus siculus</i> subsp. <i>siculus</i>	*	*	Mediterranean
<i>Cressa cretica</i>		*	Subtropical-tropical
<i>Cuscuta approximata</i> subsp. <i>macranthera</i>	*		Subtropical-tropical
<i>Cuscuta epithimum</i> subsp. <i>kotschyi</i>	*	*	Mediterranean-European
<i>Cuscuta palaestina</i> subsp. <i>palaestina</i>	*		Mediterranean
<i>Ipomoea indica</i>	*		alien
Crassulaceae			
<i>Crassula tillaea</i>	*	*	Mediterranean-Atlantic
<i>Phedimus stellatus</i>	*	*	Mediterranean
<i>Sedum amplexicaule</i> subsp. <i>tenuifolium</i>	*	*	Mediterranean
<i>Sedum caespitosum</i>	*	*	Mediterranean
<i>Sedum eriocarpum</i>	*	*	East Mediterranean
<i>Sedum hispanicum</i>	*	*	European-SW Asian
<i>Sedum laconicum</i> subsp. <i>laconicum</i>	*		Greek endemic
<i>Sedum litoreum</i>	*	*	Mediterranean
<i>Sedum ochroleucum</i>	*	*	Mediterranean
<i>Sedum rubens</i>	*	*	Mediterranean-Atlantic
<i>Sedum sediforme</i>	*		Mediterranean
<i>Sedum urvillei</i>	*		Mediterranean-European
<i>Umbilicus chloranthus</i>	*	*	Mediterranean
<i>Umbilicus horizontalis</i>	*	*	Mediterranean
<i>Umbilicus rupestris</i>	*	*	Mediterranean-Atlantic
Curcubitaceae			
<i>Bryonia dioica</i>	*		Mediterranean-SW Asian
<i>Ecballium elaterium</i> subsp. <i>elaterium</i>	*	*	Mediterranean-SW Asian
Cupressaceae			
<i>Cupressus sempervirens</i>	*	*	East Mediterranean
<i>Juniperus phoenicea</i> subsp. <i>turbinata</i>	*	*	Mediterranean-Atlantic
Cymodoceaceae			
<i>Cymodocea nodosa</i>	*	*	Mediterranean-Atlantic
Cyperaceae			
<i>Bolboschoenus maritimus</i>	*		Circumtemperate
<i>Carex distachya</i>	*	*	Mediterranean
<i>Carex distans</i>	*	*	European
<i>Carex divisa</i>	*	*	European-SW Asian
<i>Carex divulsa</i>	*	*	European-SW Asian
<i>Carex extensa</i>	*		Mediterranean-Atlantic
<i>Carex flacca</i>	*	*	European
<i>Carex halleriana</i>	*	*	European-SW Asian
<i>Carex illegitima</i>	*	*	Mediterranean

Φυτικό taxa	Κεφαλονιά	Ιθάκη	Εξάπλωση
<i>Carex otrubae</i>	*	*	European-SW Asian
<i>Carex pendula</i>	*		Mediterranean-European
<i>Cladium mariscus</i>	*		Cosmopolitan
<i>Cyperus capitatus</i>	*		Mediterranean
<i>Cyperus distachyos</i>	*		Mediterranean
<i>Cyperus fuscus</i>	*		European-SW Asian
<i>Cyperus longus</i>	*	*	Paleotemperate
<i>Cyperus rotundus</i>	*	*	Cosmopolitan
<i>Eleocharis palustris</i> subsp. <i>palustris</i>	*		Cosmopolitan
<i>Isolepis cernua</i>	*		Cosmopolitan
<i>Schoenoplectus lacustris</i>	?		Paleotemperate
<i>Schoenoplectus tabernaemontani</i>	*		Paleotemperate
<i>Schoenus nigricans</i>	*		Cosmopolitan
<i>Scirpoides holoschoenus</i> subsp. <i>australis</i>	*	*	Paleotemperate
Cystopteridaceae			
<i>Cystopteris fragilis</i>	*		Cosmopolitan
Dennstaedtiaceae			
<i>Pteridium aquilinum</i> subsp. <i>aquilinum</i>	*	*	Cosmopolitan
Dioscoreaceae			
<i>Dioscorea communis</i>	*	*	Mediterranean-European
Dipsacaceae			
<i>Cephalaria ambrosioides</i>	*	*	Balkan
<i>Dipsacus fullonum</i>	*		Mediterranean-European
<i>Knautia integrifolia</i>	*	*	Mediterranean
<i>Lomelosia brachiata</i>	*		East Mediterranean
<i>Lomelosia crenata</i> subsp. <i>dallaportae</i>	*		Balkan-Italy
<i>Ptercephalus perennis</i> subsp. <i>bellidifolius</i>	*		Balkan
<i>Scabiosa atropurpurea</i>	*	*	Mediterranean
Dryopteridaceae			
<i>Dryopteris pallida</i> subsp. <i>pallida</i>	*	*	Mediterranean
<i>Polystichum setiferum</i>	*		Mediterranean-European
Ephedraceae			
<i>Ephedra foeminea</i>	*	*	Mediterranean
Equisetaceae			
<i>Equisetum ramosissimum</i>	*		Circumtemperate
<i>Equisetum telmateia</i>	*	*	Circumtemperate
Ericaceae			
<i>Arbutus andrachne</i>	*	*	East Mediterranean
<i>Arbutus unedo</i>	*	*	Mediterranean
<i>Erica arborea</i>	*	*	Mediterranean
<i>Erica manipuliflora</i>	*	*	Mediterranean
<i>Erica multiflora</i>	*		Mediterranean
<i>Hypopitys monotropa</i>	*		(Circum-)Boreal
Euphorbiaceae			
<i>Chrozophora tinctoria</i>	*	*	Mediterranean-SW Asian
<i>Euphorbia acanthothamnus</i>	*	*	East Mediterranean
<i>Euphorbia apios</i>	*	*	Mediterranean
<i>Euphorbia chamaesyce</i>	*		Mediterranean-European
<i>Euphorbia characias</i> subsp. <i>characias</i>	*		Mediterranean
<i>Euphorbia dendroides</i>	*	*	Mediterranean
<i>Euphorbia exigua</i>	*	*	Mediterranean-European
<i>Euphorbia falcata</i> subsp. <i>falcata</i>	*	*	European-SW Asian
<i>Euphorbia helioscopia</i>	*	*	Cosmopolitan
<i>Euphorbia hirsuta</i>	*		Mediterranean

Φυτικό taxa	Κεφαλονιά	Ιθάκη	Εξάπλωση
<i>Euphorbia maculata</i>	*		alien
<i>Euphorbia marginata</i>	*		alien
<i>Euphorbia paralias</i>	*		Mediterranean-European
<i>Euphorbia peplis</i>	*		Mediterranean-European
<i>Euphorbia peplus</i>	*	*	Cosmopolitan
<i>Euphorbia phymatosperma</i> subsp. <i>cernua</i>	*	*	Mediterranean
<i>Euphorbia prostrata</i>	*		alien
<i>Euphorbia pterococca</i>	*	*	Mediterranean
<i>Euphorbia rigida</i>	*		Mediterranean-SW Asian
<i>Euphorbia taurinensis</i>	*	*	European-SW Asian
<i>Euphorbia valerianifolia</i>	*		East Mediterranean
<i>Mercurialis annua</i>	*	*	Paleotemperate
<i>Ricinus communis</i>	*		alien
Fabaceae			
<i>Acacia saligna</i>	*	*	alien
<i>Anagyris foetida</i>	*	*	Mediterranean
<i>Anthyllis hermanniae</i>	*	*	Mediterranean
<i>Anthyllis vulneraria</i> subsp. <i>rubriflora</i>	*	*	Mediterranean
<i>Astragalus angustifolius</i> subsp. <i>erinaceus</i>	*		Greek endemic
<i>Astragalus boeticus</i>	*		Mediterranean
<i>Astragalus depressus</i> subsp. <i>depressus</i>	*		Mediterranean-European
<i>Astragalus hamosus</i>	*	*	Mediterranean-SW Asian
<i>Astragalus pelecinus</i> subsp. <i>pelecinus</i>	*	*	Mediterranean
<i>Astragalus sempervirens</i> subsp. <i>cephalonicus</i>	*		Greek endemic
<i>Bituminaria bituminosa</i>	*	*	Mediterranean-European
<i>Calicotome villosa</i>	*	*	Mediterranean
<i>Colutea arborescens</i> subsp. <i>arborescens</i>	*		European-SW Asian
<i>Coronilla scorpioides</i>	*	*	Mediterranean-European
<i>Coronilla valentina</i> subsp. <i>glauca</i>	*		Mediterranean
<i>Dorycnium herbaceum</i>	*		Mediterranean-European
<i>Dorycnium hirsutum</i>	*	*	Mediterranean
<i>Dorycnium rectum</i>	*		Mediterranean
<i>Gleditsia triacanthos</i>	*		alien
<i>Glycyrrhiza glabra</i>	*		European-SW Asian
<i>Hippocrepis biflora</i>	*	*	Mediterranean-SW Asian
<i>Hippocrepis ciliata</i>	*	*	Mediterranean
<i>Hippocrepis emerus</i> subsp. <i>emeroides</i>	*	*	East Mediterranean
<i>Hymenocarpus circinnatus</i>	*	*	Mediterranean
<i>Lathyrus annuus</i>	*		Mediterranean-SW Asian
<i>Lathyrus aphaca</i>	*	*	Mediterranean-SW Asian
<i>Lathyrus cicera</i>	*	*	Mediterranean-SW Asian
<i>Lathyrus clymenum</i>	*	*	Mediterranean
<i>Lathyrus digitatus</i>	*	*	Mediterranean
<i>Lathyrus grandiflorus</i>	*		Balkan-Italy
<i>Lathyrus hirsutus</i>	*	*	European-SW Asian
<i>Lathyrus inconspicuus</i>	*	*	Mediterranean-SW Asian
<i>Lathyrus latifolius</i>	*	?	Mediterranean-European
<i>Lathyrus ochrus</i>	*		Mediterranean
<i>Lathyrus sativus</i>	*	*	alien
<i>Lathyrus saxatilis</i>	*	*	Mediterranean
<i>Lathyrus setifolius</i>	*	*	Mediterranean
<i>Lathyrus sphaericus</i>	*	*	European-SW Asian
<i>Lens culinaris</i>	*	*	alien
<i>Lens ervoides</i>	*	*	Mediterranean

Φυτικό taxa	Κεφαλονιά	Ιθάκη	Εξάπλωση
<i>Lens nigricans</i>	*	*	Mediterranean
<i>Lotus angustissimus</i>	*	*	Mediterranean-European
<i>Lotus conimbricensis</i>	*	*	Mediterranean
<i>Lotus cytisoides</i>	*	*	Mediterranean
<i>Lotus edulis</i>	*	*	Mediterranean
<i>Lotus halophilus</i>	*		Mediterranean
<i>Lotus longisiliquosus</i>	*	*	Mediterranean
<i>Lotus ornithopodioides</i>	*	*	Mediterranean
<i>Lotus tenuis</i>	*		European-SW Asian
<i>Lupinus albus</i>	*		East Mediterranean
<i>Lupinus angustifolius</i>	*		Mediterranean
<i>Lupinus gussoneanus</i>	*		Mediterranean
<i>Lupinus pilosus</i>	*		East Mediterranean
<i>Medicago arabica</i>	*	*	European-SW Asian
<i>Medicago arborea</i>		*	Mediterranean
<i>Medicago ciliaris</i>	*	*	Mediterranean
<i>Medicago constricta</i>	*		East Mediterranean
<i>Medicago coronata</i>	*	*	Mediterranean-SW Asian
<i>Medicago disciformis</i>	*	*	Mediterranean
<i>Medicago doliata</i>	*	*	Mediterranean
<i>Medicago intertexta</i>	*		Mediterranean
<i>Medicago littoralis</i>	*		Mediterranean-SW Asian
<i>Medicago lupulina</i>	*	*	Circumtemperate
<i>Medicago marina</i>	*		Mediterranean-European
<i>Medicago minima</i>	*	*	Paleotemperate
<i>Medicago monspeliaca</i>	*	*	Mediterranean-SW Asian
<i>Medicago murex</i>	*		Mediterranean
<i>Medicago muricoleptis</i>	*		Mediterranean
<i>Medicago orbicularis</i>	*	*	Mediterranean-SW Asian
<i>Medicago polymorpha</i>	*	*	Paleotemperate
<i>Medicago rigidula</i>	*	*	Mediterranean-SW Asian
<i>Medicago rugosa</i>	*	*	Mediterranean
<i>Medicago sativa</i>	*	*	European-SW Asian
<i>Medicago scutellata</i>	*		Mediterranean
<i>Medicago truncatula</i>	*	*	Mediterranean-SW Asian
<i>Medicago tuberculata</i>	*	*	Mediterranean
<i>Melilotus graecus</i>	*	*	Greek endemic
<i>Melilotus indicus</i>	*	*	European-SW Asian
<i>Melilotus italicus</i>	*	*	Mediterranean
<i>Melilotus neapolitanus</i>	*	*	European-SW Asian
<i>Melilotus segetalis</i>	*		Mediterranean
<i>Melilotus siculus</i>	*	*	Mediterranean
<i>Melilotus sulcatus</i>	*	*	Mediterranean
<i>Onobrychis aequidentata</i>	*	*	Mediterranean
<i>Onobrychis caput-galli</i>	*	*	Mediterranean
<i>Ononis mitissima</i>	*		Mediterranean
<i>Ononis ornithopodioides</i>	*	*	Mediterranean
<i>Ononis pubescens</i>	*		Mediterranean
<i>Ononis pusilla</i>	*		Mediterranean
<i>Ononis reclinata</i>	*	*	Mediterranean-European
<i>Ononis spinosa</i> subsp. <i>antiquorum</i>	*	*	European-SW Asian
<i>Ononis variegata</i>	*		Mediterranean
<i>Ononis viscosa</i> subsp. <i>breviflora</i>	*	*	Mediterranean
<i>Ornithopus compressus</i>	*	*	Mediterranean

Φυτικό taxa	Κεφαλονιά	Ιθάκη	Εξάπλωση
<i>Pisum sativum</i> subsp. <i>biflorum</i>		*	European-SW Asian
<i>Pisum sativum</i> subsp. <i>sativum</i>	*	*	alien
<i>Robinia pseudoacacia</i>	*	*	alien
<i>Scorpiurus muricatus</i>	*	*	Mediterranean
<i>Securigera cretica</i>	*	*	Mediterranean
<i>Securigera securidaca</i>	*	*	Mediterranean
<i>Spartium junceum</i>	*	*	Mediterranean
<i>Sulla coronaria</i>	*		Mediterranean
<i>Sulla glomerata</i>	*		Mediterranean
<i>Sulla spinosissima</i>	*		Mediterranean
<i>Tetragonolobus purpureus</i>	*	*	Mediterranean
<i>Trifolium angustifolium</i>	*	*	European-SW Asian
<i>Trifolium arvense</i>	*	*	Paleotemperate
<i>Trifolium bocconeii</i>		*	Mediterranean-European
<i>Trifolium boissieri</i>	*	*	East Mediterranean
<i>Trifolium campestre</i>	*	*	European-SW Asian
<i>Trifolium cherleri</i>	*	*	Mediterranean
<i>Trifolium dalmaticum</i>	*	*	Balkan
<i>Trifolium fragiferum</i>	*	*	European-SW Asian
<i>Trifolium glomeratum</i>		*	European-SW Asian
<i>Trifolium grandiflorum</i>	*	*	Mediterranean-SW Asian
<i>Trifolium infamia-ponertii</i>	*	*	Mediterranean
<i>Trifolium lappaceum</i>	*	*	Mediterranean-SW Asian
<i>Trifolium lucanicum</i>	*	*	Mediterranean
<i>Trifolium michelianum</i>	*		Mediterranean
<i>Trifolium nigrescens</i>	*	*	Mediterranean
<i>Trifolium pallidum</i>	*	*	Mediterranean
<i>Trifolium patens</i>	*	*	Mediterranean-European
<i>Trifolium physodes</i>	*	*	Mediterranean
<i>Trifolium pratense</i>	*	*	European-SW Asian
<i>Trifolium repens</i> subsp. <i>repens</i>	*	*	Paleotemperate
<i>Trifolium resupinatum</i> subsp. <i>resupinatum</i>	*	*	Mediterranean-European
<i>Trifolium scabrum</i>	*	*	European-SW Asian
<i>Trifolium spumosum</i>	*	*	Mediterranean
<i>Trifolium squamosum</i>	*		Mediterranean-European
<i>Trifolium squarrosum</i>	*		Mediterranean-European
<i>Trifolium stellatum</i>	*	*	Mediterranean
<i>Trifolium subterraneum</i>	*	*	Mediterranean-European
<i>Trifolium suffocatum</i>	*	*	Mediterranean-European
<i>Trifolium tenuifolium</i>	*		East Mediterranean
<i>Trifolium tomentosum</i>	*	*	Mediterranean
<i>Trifolium vesiculosum</i>	*		Mediterranean-European
<i>Trifolium xanthinum</i>	*	*	East Mediterranean
<i>Trigonella corniculata</i>	*	*	Mediterranean
<i>Trigonella foenum-graecum</i>	*		alien
<i>Trigonella gladiata</i>	*	*	Mediterranean
<i>Tripodion tetraphyllum</i>	*	*	Mediterranean
<i>Vicia amphicarpa</i>	*		Mediterranean
<i>Vicia angustifolia</i>	*	*	Paleotemperate
<i>Vicia articulata</i>	*		Mediterranean
<i>Vicia bithynica</i>	*	*	Mediterranean
<i>Vicia cordata</i>	*	*	Mediterranean-European
<i>Vicia faba</i>	*	*	alien
<i>Vicia grandiflora</i>	*	*	Mediterranean-European

Φυτικό taxa	Κεφαλονιά	Ιθάκη	Εξάπλωση
<i>Vicia hirsuta</i>	*	*	Paleotemperate
<i>Vicia hybrida</i>	*	*	Mediterranean-European
<i>Vicia laeta</i>		*	Mediterranean
<i>Vicia lathyroides</i>	*	*	Mediterranean-European
<i>Vicia lutea</i> subsp. <i>lutea</i>	*	*	Mediterranean
<i>Vicia monantha</i> subsp. <i>monantha</i>		*	Mediterranean
<i>Vicia parviflora</i>	*	*	Mediterranean-Atlantic
<i>Vicia peregrina</i>	*		Mediterranean-SW Asian
<i>Vicia pubescens</i>	*	*	Mediterranean
<i>Vicia sativa</i>	*	*	Paleotemperate
<i>Vicia villosa</i> subsp. <i>eriocarpa</i>	*	*	East Mediterranean
<i>Vicia villosa</i> subsp. <i>microphylla</i>	*	*	East Mediterranean
<i>Vicia villosa</i> subsp. <i>varia</i>	*	*	Mediterranean-European
Fagaceae			
<i>Castanea sativa</i>		*	European
<i>Quercus cerris</i>	?		Mediterranean-European
<i>Quercus coccifera</i>	*	*	Mediterranean
<i>Quercus ilex</i>	*	*	Mediterranean
<i>Quercus ithaburensis</i> subsp. <i>macrolepis</i>	*	*	Mediterranean
<i>Quercus pubescens</i>	*	*	Mediterranean-European
<i>Quercus robur</i> subsp. <i>pedunculiflora</i>	?		Balkan-Anatolia
Frankeniaceae			
<i>Frankenia hirsuta</i>	*		Mediterranean-SW Asian
Fumariaceae			
<i>Corydalis solida</i> subsp. <i>incisa</i>	*		Balkan
<i>Fumaria capreolata</i>	*	*	Mediterranean-Atlantic
<i>Fumaria flabellata</i>	*		Mediterranean
<i>Fumaria gaillardotii</i>	*		Mediterranean
<i>Fumaria judaica</i> subsp. <i>insignis</i>	*		Balkan
<i>Fumaria judaica</i> subsp. <i>judaica</i>	*	*	East Mediterranean
<i>Fumaria kralikii</i>	*		Mediterranean
<i>Fumaria macrocarpa</i> subsp. <i>macrocarpa</i>	*	*	Mediterranean
<i>Fumaria officinalis</i> subsp. <i>officinalis</i>	*	*	Paleotemperate
<i>Fumaria officinalis</i> subsp. <i>ragusina</i>	*		Balkan
<i>Fumaria parviflora</i>	*		European-SW Asian
<i>Fumaria petteri</i> subsp. <i>petteri</i>	*	*	Mediterranean
Gentianaceae			
<i>Blackstonia acuminata</i> subsp. <i>acuminata</i>	*		Mediterranean
<i>Blackstonia perfoliata</i> subsp. <i>intermedia</i>	*		Mediterranean
<i>Blackstonia perfoliata</i> subsp. <i>perfoliata</i>	*	*	Mediterranean-European
<i>Centaureum erythraea</i> subsp. <i>erythraea</i>	*	*	European-SW Asian
<i>Centaureum erythraea</i> subsp. <i>rhodense</i>	*	*	Mediterranean
<i>Centaureum maritimum</i>	*		Mediterranean-European
<i>Centaureum pulchellum</i>	*		European-SW Asian
<i>Centaureum tenuiflorum</i> subsp. <i>acutiflorum</i>	*	*	Mediterranean
<i>Centaureum tenuiflorum</i> subsp. <i>tenuiflorum</i>	*	*	Mediterranean-European
<i>Schenkia spicata</i>	*	*	Mediterranean-SW Asian
Geraniaceae			
<i>Erodium ciconium</i>		*	European-SW Asian
<i>Erodium cicutarium</i>	*	*	Circumtemperate
<i>Erodium gruinum</i>	*	*	East Mediterranean
<i>Erodium malacoides</i>	*	*	Mediterranean-SW Asian
<i>Erodium moschatum</i>	*	*	European-SW Asian
<i>Geranium brutium</i>	*	*	Balkan-Italy

Φυτικό taxa	Κεφαλονιά	Ιθάκη	Εξάπλωση
<i>Geranium columbinum</i>	*	*	European-SW Asian
<i>Geranium dissectum</i>	*	*	European-SW Asian
<i>Geranium lucidum</i>	*	*	European-SW Asian
<i>Geranium molle</i>	*	*	Paleotemperate
<i>Geranium purpureum</i>	*	*	Mediterranean
<i>Geranium rotundifolium</i>	*	*	Paleotemperate
<i>Pelargonium radula</i>	*		alien
Globulariaceae			
<i>Globularia alypum</i>	*	*	Mediterranean
Haloragaceae			
<i>Myriophyllum verticillatum</i>	*		Circumtemperate
Hyacinthaceae			
<i>Bellevalia dubia</i> subsp. <i>boissieri</i>	*	*	Mediterranean
<i>Bellevalia hyacinthoides</i>	*	*	Balkan
<i>Bellevalia romana</i>	*		Mediterranean
<i>Drimia numidica</i>	*	*	Mediterranean
<i>Muscari commutatum</i>	*	*	Balkan-Italy
<i>Muscari comosum</i>	*	*	Mediterranean-European
<i>Muscari neglectum</i>	*	*	European-SW Asian
<i>Ornithogalum arabicum</i>	*		Mediterranean
<i>Ornithogalum brevistylum</i>	*	*	European
<i>Ornithogalum collinum</i> subsp. <i>collinum</i>	*	*	Mediterranean
<i>Ornithogalum exscapum</i>	?		Balkan-Italy
<i>Ornithogalum gussonei</i>	*	*	Mediterranean
<i>Ornithogalum immaculatum</i>		*	Greek endemic
<i>Ornithogalum montanum</i>	*	*	Mediterranean-SW Asian
<i>Ornithogalum narbonense</i>	*	*	Mediterranean
<i>Ornithogalum prasinantherum</i>	*	*	Balkan
<i>Prospero autumnale</i>	*	*	Mediterranean
<i>Scilla peruviana</i>	*		alien
<i>Scilla subnivalis</i>	*		Greek endemic
Hydrocharitaceae			
<i>Halophila stipulacea</i>	*	*	alien
Hypericaceae			
<i>Hypericum aegypticum</i> subsp. <i>webbii</i>	*		Mediterranean
<i>Hypericum empetrifolium</i> subsp. <i>empetrifolium</i>	*		East Mediterranean
<i>Hypericum olympicum</i>	*		Balkan-Anatolia
<i>Hypericum perforatum</i>	*	*	Balkan-Anatolia
<i>Hypericum perforatum</i>	*		Paleotemperate
<i>Hypericum spruneri</i>		?	Balkan-Italy
<i>Hypericum triquetrifolium</i>	*	*	Mediterranean-SW Asian
Iridaceae			
<i>Chasmanthe aethiopica</i>	*	*	alien
<i>Crocus boryi</i>	*		Balkan
<i>Crocus cancellatus</i> subsp. <i>mazziaricus</i>	*		Balkan-Anatolia
<i>Crocus hadriaticus</i>	*		Balkan
<i>Crocus nivalis</i>	*		Balkan
<i>Freesia hybrida</i>	*		alien
<i>Gladiolus italicus</i>	*	*	Mediterranean-SW Asian
<i>Iris germanica</i>	*	*	European-SW Asian
<i>Iris tuberosa</i>	*	*	Mediterranean
<i>Iris unguicularis</i> subsp. <i>carica</i>	*	*	East Mediterranean
<i>Moraea mediterranea</i>	*		East Mediterranean
<i>Moraea sisyriuchium</i>	*		Mediterranean

Φυτικό taxa	Κεφαλονιά	Ιθάκη	Εξάπλωση
<i>Romulea bulbocodium</i>	*	*	Mediterranean
<i>Romulea linairesii</i> subsp. <i>graeca</i>		*	Balkan-Anatolia
<i>Romulea ramiflora</i> subsp. <i>ramiflora</i>	*	*	Mediterranean
<i>Sparaxis bulbifera</i>	*		alien
Isoetaceae			
<i>Isoetes histrix</i>	?		Mediterranean-Atlantic
Juglandaceae			
<i>Juglans regia</i>	*	*	Mediterranean-European
Juncaceae			
<i>Juncus acutus</i> subsp. <i>acutus</i>	*	*	Euro-Siberian
<i>Juncus articulatus</i>	*		(Circum-)Boreal
<i>Juncus bufonius</i>	*		Cosmopolitan
<i>Juncus capitatus</i>	*	*	Mediterranean-Atlantic
<i>Juncus heldreichianus</i> subsp. <i>heldreichianus</i>	*	*	East Mediterranean
<i>Juncus hybridus</i>	*	*	Mediterranean-Atlantic
<i>Juncus maritimus</i>	*		Mediterranean-European
<i>Juncus striatus</i>	*		Mediterranean
<i>Juncus subulatus</i>	*		Mediterranean
Juncaginaceae			
<i>Triglochin barrelieri</i>	*		Mediterranean-Atlantic
Lamiaceae			
<i>Acinos alpinus</i> subsp. <i>meridionalis</i>	*		Mediterranean
<i>Ajuga chamaepitys</i> subsp. <i>chia</i>	*		European-SW Asian
<i>Ajuga iva</i>	*	*	Mediterranean
<i>Ajuga orientalis</i>	*		East Mediterranean
<i>Ballota acetabulosa</i>	*		Balkan-Anatolia
<i>Ballota nigra</i> subsp. <i>ruderalis</i>	*	*	Mediterranean
<i>Calamintha nepeta</i> subsp. <i>glandulosa</i>	*	*	Mediterranean-European
<i>Clinopodium vulgare</i> subsp. <i>orientale</i>	*	*	Mediterranean
<i>Lamium amplexicaule</i>	*	*	Paleotemperate
<i>Lamium bifidum</i> subsp. <i>bifidum</i>	*	*	Mediterranean
<i>Lamium garganicum</i> subsp. <i>striatum</i>	*		Mediterranean
<i>Lamium moschatum</i>	*		East Mediterranean
<i>Lycopus europaeus</i>	*	*	Paleotemperate
<i>Marrubium vulgare</i>	*	*	European-SW Asian
<i>Melissa officinalis</i> subsp. <i>altissima</i>	*	*	Mediterranean
<i>Mentha aquatica</i>	*	*	Paleotemperate
<i>Mentha pulegium</i>	*	*	Mediterranean
<i>Mentha spicata</i> subsp. <i>condensata</i>	*	?	Mediterranean
<i>Mentha spicata</i> subsp. <i>spicata</i>		*	Mediterranean
<i>Micromeria graeca</i> subsp. <i>graeca</i>	*	*	Mediterranean
<i>Micromeria juliana</i>	*	*	Mediterranean
<i>Micromeria myrtifolia</i>		*	East Mediterranean
<i>Micromeria nervosa</i>	*	*	Mediterranean
<i>Moluccella spinosa</i>		*	Mediterranean
<i>Origanum vulgare</i> subsp. <i>hirtum</i>	*	*	European-SW Asian
<i>Phlomis fruticosa</i>	*	*	Mediterranean
<i>Prasium majus</i>	*	*	Mediterranean
<i>Prunella laciniata</i>	*	*	Mediterranean
<i>Prunella vulgaris</i>	*		European-SW Asian
<i>Rosmarinus officinalis</i>	*	*	Mediterranean
<i>Salvia fruticosa</i>	*	*	East Mediterranean
<i>Salvia pratensis</i>	*		Mediterranean-European
<i>Salvia sclarea</i>	*		Mediterranean-SW Asian

Φυτικό taxa	Κεφαλονιά	Ιθάκη	Εξάπλωση
<i>Salvia verbenaca</i>	*	*	Mediterranean-Atlantic
<i>Salvia virgata</i>	*		Mediterranean-SW Asian
<i>Salvia viridis</i>	*	*	Mediterranean
<i>Satureja cuneifolia</i>	*	*	Balkan-Italy
<i>Satureja thymbra</i>	*	*	Mediterranean
<i>Scutellaria rupestris</i> subsp. <i>cephalonica</i>	*		Greek endemic
<i>Sideritis curvidens</i>	*		East Mediterranean
<i>Sideritis purpurea</i>	*	*	Balkan
<i>Stachys arvensis</i>	*		Mediterranean-European
<i>Stachys cretica</i> subsp. <i>cretica</i>	*	*	Mediterranean
<i>Stachys ionica</i>	*	*	Greek endemic
<i>Stachys parolinii</i>	*		Greek endemic
<i>Stachys spinulosa</i>	*	*	Balkan-Anatolia
<i>Teucrium capitatum</i> subsp. <i>capitatum</i>	*	*	Mediterranean
<i>Teucrium chamaedrys</i> subsp. <i>chamaedrys</i>	*		Mediterranean
<i>Teucrium flavum</i> subsp. <i>hellenicum</i>	*	*	Greek endemic
<i>Teucrium fruticans</i>		*	alien
<i>Teucrium halacsyanum</i>	*		Greek endemic
<i>Teucrium scordium</i> subsp. <i>scordioides</i>	*		European-SW Asian
<i>Thymbra capitata</i>	*	*	Mediterranean
<i>Thymus holosericeus</i>	*		Greek endemic
Lauraceae			
<i>Laurus nobilis</i>	*	*	Mediterranean
Lemnaceae			
<i>Lemna minor</i>	*		Cosmopolitan
Liliaceae			
<i>Fritillaria messanensis</i> subsp. <i>gracilis</i>	*	*	Balkan-Italy
<i>Fritillaria mutabilis</i>	*	*	Greek endemic
<i>Gagea amblyopetala</i>	*	*	Mediterranean
<i>Gagea bohemica</i>	*		European-SW Asian
<i>Gagea graeca</i>	*	*	Balkan-Anatolia
<i>Gagea peduncularis</i>	*		Mediterranean
<i>Lilium candidum</i>	*		East Mediterranean
<i>Lilium chalcedonicum</i>	*		Balkan
Linaceae			
<i>Linum bienne</i>	*	*	Mediterranean
<i>Linum corymbulosum</i>	*	*	European-SW Asian
<i>Linum pubescens</i> subsp. <i>sibthorpiatum</i>	*	*	Balkan
<i>Linum strictum</i> subsp. <i>spicatum</i>	*	*	Mediterranean
<i>Linum trigynum</i>	*	*	Mediterranean
<i>Linum usitatissimum</i>	*		Mediterranean
Lythraceae			
<i>Lythrum hyssopifolia</i>	*	*	European-SW Asian
<i>Lythrum junceum</i>	*	*	Mediterranean-European [Cosmopolitan], European-SW
<i>Lythrum salicaria</i>	*		Asian
<i>Lythrum thymifolia</i>	?		European-SW Asian
Malvaceae			
<i>Alcea biennis</i> subsp. <i>cretica</i>	*		Balkan
<i>Hibiscus trionum</i>	*		alien
<i>Malva arborea</i>	*	*	Mediterranean
<i>Malva cretica</i> subsp. <i>cretica</i>	*	*	Mediterranean
<i>Malva multiflora</i>	*	*	Mediterranean
<i>Malva nicaeensis</i>	*	*	Mediterranean

Φυτικό taxa	Κεφαλονιά	Ιθάκη	Εξάπλωση
<i>Malva parviflora</i>	*		Mediterranean-SW Asian
<i>Malva punctata</i>	*	*	Mediterranean
<i>Malva setigera</i>	*	*	European-SW Asian
<i>Malva sylvestris</i>	*	*	European-SW Asian
Moraceae			
<i>Ficus carica</i>	*	*	Mediterranean-SW Asian
<i>Morus alba</i>	*		alien
<i>Morus nigra</i>	*		alien
Myrtaceae			
<i>Eucalyptus camaldulensis</i>	*		alien
<i>Eucalyptus globulus</i>		*	alien
<i>Eucalyptus resinifera</i>	*	*	alien
<i>Myrtus communis</i> subsp. <i>communis</i>	*	*	Mediterranean
Nyctaginaceae			
<i>Mirabilis jalapa</i>	*	*	alien
Oleaceae			
<i>Ligustrum vulgare</i>	*		Mediterranean-European
<i>Olea europaea</i>	*	*	Mediterranean
<i>Phillyrea latifolia</i>	*	*	Mediterranean
Onagraceae			
<i>Epilobium hirsutum</i>	*	?	European-SW Asian
<i>Epilobium lamyi</i>	*		Paleotemperate
<i>Epilobium lanceolatum</i>	*		European-SW Asian
<i>Epilobium parviflorum</i>	*		Paleotemperate
Ophioglossaceae			
<i>Ophioglossum lusitanicum</i>	*		Mediterranean-Atlantic
<i>Ophioglossum vulgatum</i>	*		Circumtemperate
Orchidaceae			
<i>Anacamptis coriophora</i> subsp. <i>fragrans</i>	*	*	Mediterranean
<i>Anacamptis laxiflora</i> subsp. <i>laxiflora</i>	*		Mediterranean
<i>Anacamptis morio</i>	*	*	European-SW Asian
<i>Anacamptis palustris</i>	*		European-SW Asian
<i>Anacamptis papilionacea</i> subsp. <i>aegaea</i>	*	*	Balkan-Anatolia
<i>Anacamptis pyramidalis</i>	*	*	European
<i>Cephalanthera damasonium</i>	*		Mediterranean-European
<i>Cephalanthera longifolia</i>	*		European-SW Asian
<i>Cephalanthera rubra</i>	*		European-SW Asian
<i>Dactylorhiza romana</i>	*		Mediterranean
<i>Dactylorhiza saccifera</i>	*		Mediterranean
<i>Epipactis helleborine</i>	*		Paleotemperate
<i>Epipactis microphylla</i>	*		European-SW Asian
<i>Himantoglossum jankae</i>	*		Balkan-Central Europe
<i>Himantoglossum robertianum</i>	*	*	Mediterranean
<i>Limodorum abortivum</i>	*	*	Mediterranean
<i>Neotinea lactea</i>	*	*	Mediterranean
<i>Neotinea maculata</i>	*	*	Mediterranean
<i>Neotinea tridentata</i> subsp. <i>tridentata</i>	*		Mediterranean
<i>Neotinea ustulata</i>	*		European
<i>Neottia nidus-avis</i>	*		European-SW Asian
<i>Ophrys apifera</i>	*	*	Mediterranean-European
<i>Ophrys bombyliflora</i>	*		Mediterranean
<i>Ophrys ferrum-equinum</i>	*	*	Balkan-Anatolia
<i>Ophrys ferrum-equinum</i> subsp. <i>gottfriediana</i>	*	*	Greek endemic
<i>Ophrys fusca</i> subsp. <i>fusca</i>	*	*	Mediterranean

Φυτικό taxa	Κεφαλονιά	Ιθάκη	Εξάπλωση
<i>Ophrys fusca</i> subsp. <i>iricolor</i>	*		Mediterranean
<i>Ophrys fusca</i> subsp. <i>iricolor</i>	*		Mediterranean
<i>Ophrys helenae</i>	*	*	Balkan
<i>Ophrys lutea</i> subsp. <i>galilaea</i>	*	*	Mediterranean
<i>Ophrys lutea</i> subsp. <i>lutea</i>	*	*	Mediterranean
<i>Ophrys lutea</i> subsp. <i>melena</i>	*	*	Balkan
<i>Ophrys mavromata</i>	*		Greek endemic
<i>Ophrys penelopeae</i>	*	*	
<i>Ophrys reinholdii</i>	*	*	East Mediterranean
<i>Ophrys scolopax</i> subsp. <i>cornuta</i>	*		Mediterranean-European
<i>Ophrys speculum</i>	*	*	Mediterranean
<i>Ophrys sphegodes</i> subsp. <i>epirotica</i>	*		Balkan
<i>Ophrys sphegodes</i> subsp. <i>mammosa</i>	*	*	Mediterranean-European
<i>Ophrys sphegodes</i> subsp. <i>sphogodes</i>	*	*	Mediterranean
<i>Ophrys sphegodes</i> subsp. <i>spruneri</i>	*	*	East Mediterranean
<i>Ophrys tenthredinifera</i>	*	*	Mediterranean
<i>Ophrys umbilicata</i> subsp. <i>umbilicata</i>	*		Mediterranean
<i>Orchis anthropophora</i>	*	*	Mediterranean-Atlantic
<i>Orchis italica</i>	*	*	Mediterranean
<i>Orchis pauciflora</i>	*	*	Mediterranean
<i>Orchis provincialis</i>	?	*	Mediterranean-European
<i>Orchis quadripunctata</i>	*	*	Mediterranean
<i>Orchis simia</i>	*		European-SW Asian
<i>Serapias bergonii</i>	*	*	East Mediterranean
<i>Serapias cordigera</i>	*		Mediterranean
<i>Serapias lingua</i>	*	*	Mediterranean
<i>Serapias neglecta</i> subsp. <i>ionica</i>	*		Balkan
<i>Serapias orientalis</i>	*	*	Mediterranean
<i>Serapias parviflora</i>	*	*	Mediterranean
<i>Serapias politisii</i>	*		Mediterranean
<i>Serapias vomeracea</i>	*	*	Mediterranean-European
<i>Spiranthes spiralis</i>	*	*	European-SW Asian
Orobanchaceae			
<i>Bellardia latifolia</i>	*	*	Mediterranean-SW Asian
<i>Bellardia trixago</i>	*	*	Mediterranean-SW Asian
<i>Bellardia viscosa</i>	*	*	Mediterranean-European
<i>Orobanche alba</i>	*		European-SW Asian
<i>Orobanche baumanniorum</i>	*	*	Greek endemic
<i>Orobanche caryophyllacea</i>	*		European-SW Asian
<i>Orobanche crenata</i>	*	*	Mediterranean-European
<i>Orobanche gracilis</i>	*		Mediterranean-European
<i>Orobanche hederæ</i>	*		Mediterranean-European
<i>Orobanche minor</i>	*	*	European-SW Asian
<i>Orobanche picridis</i>	*		European-SW Asian
<i>Orobanche pubescens</i>	*	*	Mediterranean
<i>Orobanche sanguinea</i>	*		Mediterranean
<i>Phelipanche lavandulacea</i> subsp. <i>lavandulacea</i>	*	*	Mediterranean
<i>Phelipanche mutelii</i>	*	*	Paleotemperate
<i>Phelipanche olbiensis</i>	*		Mediterranean
<i>Phelipanche purpurea</i>	?		European-SW Asian
Oxalidaceae			
<i>Oxalis corniculata</i>	*	*	[Cosmopolitan], Paleotemperate
<i>Oxalis pes-caprae</i>	*	*	alien
<i>Oxalis stricta</i>	*		alien

Φυτικό taxa	Κεφαλονιά	Ιθάκη	Εξάπλωση
Paeoniaceae			
<i>Paeonia corsica</i>	*		Mediterranean
Papaveraceae			
<i>Glaucium corniculatum</i>	*		Mediterranean
<i>Glaucium flavum</i>	*	*	Mediterranean-European
<i>Papaver apulum</i>	*	*	Balkan-Italy
<i>Papaver dubium</i>	?		European-SW Asian
<i>Papaver rhoeas</i>	*	*	Paleotemperate
Passifloraceae			
<i>Passiflora caerulea</i>	*	*	alien
Phytolaccaceae			
<i>Phytolacca americana</i>	*		al
Pinaceae			
<i>Abies cephalonica</i>	*		Greek endemic
<i>Pinus brutia</i>	*		Mediterranean
<i>Pinus halepensis</i>	*	*	Mediterranean
<i>Pinus nigra</i> subsp. <i>nigra</i>	*		Mediterranean
<i>Pinus pinea</i>	*	*	Mediterranean
Plantaginaceae			
<i>Plantago afra</i>	*	*	Mediterranean
<i>Plantago bellardii</i> subsp. <i>bellardii</i>	*	*	Mediterranean
<i>Plantago coronopus</i>	*	*	Mediterranean-Atlantic
<i>Plantago crassifolia</i>	*		Mediterranean
<i>Plantago lagopus</i>	*	*	Mediterranean
<i>Plantago lanceolata</i>	*	*	Cosmopolitan
<i>Plantago major</i> subsp. <i>intermedia</i>	*		European-SW Asian
<i>Plantago serraria</i>	*	*	Mediterranean
<i>Plantago weldenii</i>	*	*	Mediterranean
Platanaceae			
<i>Platanus orientalis</i>	*		East Mediterranean
Plumbaginaceae			
<i>Armeria canescens</i>	*		Balkan-Italy
<i>Limonium brevipetiolatum</i>	*		Greek endemic
<i>Limonium cephalonicum</i>	*		Greek endemic
<i>Limonium damboldtianum</i>	*		Greek endemic
<i>Limonium ithacense</i>	*	*	Greek endemic
<i>Limonium saracinatum</i>	*	*	Greek endemic
<i>Limonium virgatum</i>	*		Mediterranean
<i>Plumbago europaea</i>	*		Mediterranean
Poaceae			
<i>Achnatherum bromoides</i>	*	*	Mediterranean
<i>Aegilops biuncialis</i>	*	*	Mediterranean-SW Asian
<i>Aegilops comosa</i> subsp. <i>heldreichii</i>	*	*	Balkan-Anatolia
<i>Aegilops geniculata</i>	*	*	Mediterranean
<i>Aegilops markgrafii</i>	*	*	East Mediterranean
<i>Aegilops neglecta</i>	*	*	Mediterranean-SW Asian
<i>Aegilops triuncialis</i>	*	*	Mediterranean-SW Asian
<i>Aegilops uniaristata</i>	*		Mediterranean
<i>Aegilops ventricosa</i>	*		Mediterranean
<i>Aeluropus littoralis</i>	*		Mediterranean-SW Asian
<i>Agrostis stolonifera</i>	*	*	Euro-Siberian
<i>Aira elegans</i>	*	*	Mediterranean-SW Asian
<i>Alopecurus myosuroides</i>	*	*	Cosmopolitan
<i>Alopecurus rendlei</i>	*		Mediterranean-European

Φυτικό taxa	Κεφαλονιά	Ιθάκη	Εξάπλωση
<i>Ammophila arenaria</i> subsp. <i>australis</i>	*		Mediterranean
<i>Andropogon distachyos</i>	*	*	Subtropical-tropical
<i>Anthoxanthum gracile</i>	*	*	Mediterranean
<i>Anthoxanthum odoratum</i>	*	*	Cosmopolitan
<i>Anthoxanthum ovatum</i>	*	*	Mediterranean
<i>Arrhenatherum elatius</i>	*		Paleotemperate
<i>Arundo donax</i>	*	*	Cosmopolitan
<i>Arundo plinii</i>	*		Balkan-Italy
<i>Avellinia festucoides</i>	*		Mediterranean
<i>Avena barbata</i>	*	*	Mediterranean
<i>Avena sterilis</i>	*	*	Mediterranean-SW Asian
<i>Brachypodium distachyon</i>	*	*	Mediterranean-SW Asian
<i>Brachypodium glaucovirens</i>		*	Mediterranean
<i>Brachypodium retusum</i>	*	*	Mediterranean
<i>Brachypodium rupestre</i>	*		European-SW Asian
<i>Brachypodium sylvaticum</i>	*	*	Paleotemperate
<i>Briza humilis</i>	*		East Mediterranean
<i>Briza maxima</i>	*	*	Subtropical-tropical
<i>Briza minor</i>	*	*	Cosmopolitan
<i>Bromus alopecuroides</i> subsp. <i>alopecuroides</i>	*	*	Mediterranean
<i>Bromus alopecuroides</i> subsp. <i>caroli-henrici</i>		*	East Mediterranean
<i>Bromus diandrus</i>	*	*	Mediterranean
<i>Bromus fasciculatus</i> subsp. <i>fasciculatus</i>	*	*	Mediterranean
<i>Bromus hordeaceus</i> subsp. <i>mediterraneus</i>	*	*	Mediterranean
<i>Bromus intermedius</i>	*	*	Mediterranean
<i>Bromus lanceolatus</i>	*		Paleotemperate
<i>Bromus madritensis</i>	*	*	Mediterranean-SW Asian
<i>Bromus ramosus</i>		*	European
<i>Bromus rigidus</i>	*	*	Subtropical-tropical
<i>Bromus rubens</i>	*		Mediterranean-SW Asian
<i>Bromus scoparius</i>	*	*	Mediterranean
<i>Bromus squarrosus</i>	*		Paleotemperate
<i>Bromus sterilis</i>	*	*	Mediterranean-SW Asian
<i>Catapodium maritimum</i>	*	*	Mediterranean-Atlantic
<i>Catapodium rigidum</i>	*	*	Mediterranean
<i>Cenchrus longisetus</i>	*		alien
<i>Chrysopogon gryllus</i>	*		European-SW Asian
<i>Crypsis aculeata</i>	*		Subtropical-tropical
<i>Cutandia maritima</i>	*		Mediterranean
<i>Cynodon dactylon</i>	*	*	Cosmopolitan
<i>Cynosurus echinatus</i>	*	*	Mediterranean
<i>Cynosurus effusus</i>	*	*	Mediterranean
<i>Dactylis glomerata</i> subsp. <i>glomerata</i>	*		Paleotemperate
<i>Dactylis glomerata</i> subsp. <i>hispanica</i>	*	*	Mediterranean
<i>Dasypyrum villosum</i>	*	*	Mediterranean-SW Asian
<i>Digitaria ciliaris</i>	*		alien
<i>Digitaria sanguinalis</i>	*	*	Cosmopolitan
<i>Echinochloa crus-galli</i>	*		Cosmopolitan
<i>Elytrigia atherica</i>	*	*	Mediterranean
<i>Elytrigia intermedia</i>	?		Euro-Siberian
<i>Elytrigia juncea</i>	*	?	Mediterranean
<i>Elytrigia repens</i>	?	?	Euro-Siberian
<i>Elytrigia sartorii</i>	*		East Mediterranean
<i>Eragrostis cilianensis</i>	*		Cosmopolitan

Φυτικό taxa	Κεφαλονιά	Ιθάκη	Εξάπλωση
<i>Festuca jeanpertii</i> subsp. <i>achaica</i>	*		Greek endemic
<i>Gastridium phleoides</i>	*	*	Mediterranean
<i>Gastridium ventricosum</i>	*	*	Mediterranean
<i>Gaudinia fragilis</i>	*	*	Mediterranean
<i>Hainardia cylindrica</i>	*	*	Mediterranean
<i>Helictotrichon convolutum</i>	*	*	East Mediterranean
<i>Holcus lanatus</i>	*	*	Euro-Siberian
<i>Hordeum bulbosum</i>	*	*	Subtropical-tropical
<i>Hordeum geniculatum</i>	*		Mediterranean-SW Asian
<i>Hordeum marinum</i>	*		Mediterranean-SW Asian
<i>Hordeum murinum</i> subsp. <i>leporinum</i>	*	*	Mediterranean
<i>Hyparrhenia hirta</i>	*	*	Subtropical-tropical
<i>Imperata cylindrica</i>	*		Cosmopolitan
<i>Lagurus ovatus</i>	*	*	Mediterranean
<i>Lolium multiflorum</i>	*	*	Mediterranean-SW Asian
<i>Lolium perenne</i>	*	*	Euro-Siberian
<i>Lolium rigidum</i> subsp. <i>rigidum</i>	*	*	Subtropical-tropical
<i>Lolium rigidum</i> subsp. <i>lepturoides</i>	*	*	Mediterranean
<i>Lolium temulentum</i>	*	*	Cosmopolitan
<i>Melica minuta</i> subsp. <i>minuta</i>	*	*	Mediterranean
<i>Melica transsilvanica</i> subsp. <i>klokovii</i>	*	*	Mediterranean
<i>Mibora minima</i>	*		Mediterranean
<i>Milium vernale</i>	*		Mediterranean-SW Asian
<i>Panicum repens</i>	*		Subtropical-tropical
<i>Parapholis filiformis</i>	*		Mediterranean
<i>Parapholis incurva</i>	*	*	Mediterranean-Atlantic
<i>Parapholis marginata</i>	*		Mediterranean
<i>Paspalum dilatatum</i>	*		alien
<i>Paspalum distichum</i>	*		alien
<i>Phalaris aquatica</i>	*	*	Mediterranean
<i>Phalaris brachystachys</i>	*		Mediterranean
<i>Phalaris coerulescens</i>	*	*	Mediterranean
<i>Phalaris minor</i>	*	*	Subtropical-tropical
<i>Phalaris paradoxa</i>		*	Mediterranean
<i>Phleum echinatum</i>	*		Mediterranean
<i>Phleum exaratum</i>	*		East Mediterranean
<i>Phleum subulatum</i>	*	*	Mediterranean
<i>Phragmites australis</i>	*	*	Cosmopolitan
<i>Piptatherum coerulescens</i>	*	*	Mediterranean
<i>Piptatherum miliaceum</i> subsp. <i>miliaceum</i>	*	*	Mediterranean
<i>Piptatherum miliaceum</i> subsp. <i>thomasii</i>	*	*	Mediterranean
<i>Poa annua</i>	*	*	Cosmopolitan
<i>Poa bulbosa</i>	*	*	Paleotemperate
<i>Poa cephalonica</i>	*	*	Greek endemic
<i>Poa infirma</i>	*		Mediterranean
<i>Poa jubata</i>	*		Balkan
<i>Poa perligularis</i>	*		Mediterranean
<i>Poa timoleontis</i>	*		East Mediterranean
<i>Poa trivialis</i> subsp. <i>sylvicola</i>	*	*	European-SW Asian
<i>Polypogon maritimus</i>	*	*	Mediterranean
<i>Polypogon monspeliensis</i>	*		Subtropical-tropical
<i>Polypogon subspathaceus</i>	*		Mediterranean
<i>Polypogon viridis</i>	*	*	Mediterranean-SW Asian
<i>Psilurus incurvus</i>	*	*	Mediterranean

Φυτικό taxa	Κεφαλονιά	Ιθάκη	Εξάπλωση
<i>Rostraria cristata</i>	*	*	Cosmopolitan
<i>Setaria adhaerens</i>	*	*	Circumtemperate
<i>Setaria viridis</i> subsp. <i>viridis</i>	*		Cosmopolitan
<i>Sorghum halepense</i>	*	*	alien
<i>Sphenopus divaricatus</i>	*		Mediterranean-SW Asian
<i>Sporobolus pungens</i>	*	*	Subtropical-tropical
<i>Stenotaphrum secundatum</i>	*		alien
<i>Stipa capensis</i>	*	*	Mediterranean
<i>Stipa pulcherrima</i> subsp. <i>epilosa</i>	*		Euro-Siberian
<i>Tripidium ravennae</i>	*		Mediterranean-SW Asian
<i>Trisetaria aurea</i>	*	*	Mediterranean
<i>Vulpia ciliata</i>	*	*	Mediterranean-SW Asian
<i>Vulpia fasciculata</i>	*		Mediterranean
<i>Vulpia ligustica</i>	*	*	Mediterranean
<i>Vulpia muralis</i>	*	*	Mediterranean
<i>Vulpia myuros</i>	*	*	Mediterranean
Polygalaceae			
<i>Polygala monspeliaca</i>	*	*	Mediterranean
<i>Polygala nicaeensis</i>	*		Mediterranean
Polygonaceae			
<i>Emex spinosa</i>	*		Mediterranean
<i>Persicaria decipiens</i>	*		[Cosmopolitan], European-SW Asian
<i>Polygonum arenarium</i>	*		European-SW Asian
<i>Polygonum arenastrum</i>	*		[Cosmopolitan], European-SW Asian
<i>Polygonum aviculare</i> subsp. <i>aviculare</i>		*	[Cosmopolitan], Circumtemperate
<i>Polygonum aviculare</i> subsp. <i>neglectum</i>	*	*	European-SW Asian
<i>Polygonum equisetiforme</i>	*	*	Mediterranean-SW Asian
<i>Polygonum longipes</i>	*		Balkan
<i>Polygonum maritimum</i>	*		Mediterranean-European
<i>Rumex bucephalophorus</i> subsp. <i>bucephalophorus</i>	*	*	Mediterranean
<i>Rumex bucephalophorus</i> subsp. <i>gallicus</i>	*	*	Mediterranean
<i>Rumex conglomeratus</i>	*	*	European-SW Asian
<i>Rumex cristatus</i>		*	East Mediterranean
<i>Rumex pulcher</i> subsp. <i>pulcher</i>	*	*	Mediterranean-SW Asian
<i>Rumex pulcher</i> subsp. <i>woodsii</i>	*		Mediterranean-SW Asian
Polypodiaceae			
<i>Polypodium cambricum</i> subsp. <i>cambricum</i>	*	*	Mediterranean
Posidoniaceae			
<i>Posidonia oceanica</i>	*	*	Mediterranean
Potamogetonaceae			
<i>Potamogeton nodosus</i>	*		Cosmopolitan
<i>Potamogeton perfoliatus</i>	*		Cosmopolitan
<i>Potamogeton schweinfurthii</i>	*		Mediterranean
<i>Stuckenia pectinata</i>	*		Cosmopolitan
Primulaceae			
<i>Anagallis arvensis</i>	*	*	Cosmopolitan
<i>Asterolinon linum-stellatum</i>	*	*	Mediterranean
<i>Cyclamen graecum</i>	?		East Mediterranean
<i>Cyclamen hederifolium</i>	*	*	Mediterranean
<i>Samolus valerandi</i>	*	*	Cosmopolitan
Pteridaceae			
<i>Adiantum capillus-veneris</i>	*	*	Subtropical-tropical

Φυτικό taxa	Κεφαλονιά	Ιθάκη	Εξάπλωση
<i>Allosorus acrosticus</i>	*	*	Mediterranean
<i>Anogramma leptophylla</i>	*	*	Cosmopolitan
<i>Cosentinia vellea</i>	*	*	Mediterranean-SW Asian
<i>Pteris vittata</i>	*		Subtropical-tropical
Punicaceae			
<i>Punica granatum</i>	*	*	alien
Rafflesiaceae			
<i>Cytinus hypocistis</i> subsp. <i>hypocistis</i>	*	*	Mediterranean
<i>Cytinus ruber</i>	*	*	Mediterranean
Ranunculaceae			
<i>Adonis annua</i> subsp. <i>cupaniana</i>	*	*	Mediterranean
<i>Adonis microcarpa</i>	?		Mediterranean-SW Asian
<i>Anemone apennina</i> subsp. <i>blanda</i>	*	*	East Mediterranean
<i>Anemone pavonina</i>	*	*	Mediterranean
<i>Clematis cirrhosa</i>	?		Mediterranean
<i>Clematis flammula</i>	*	*	Mediterranean-SW Asian
<i>Clematis vitalba</i>	*		European-SW Asian
<i>Consolida ajacis</i>	*	*	Mediterranean
<i>Consolida brevicornis</i>	*	*	Balkan
<i>Consolida hispanica</i>	*		Mediterranean-SW Asian
<i>Consolida regalis</i> subsp. <i>paniculata</i>	*	?	European-SW Asian
<i>Delphinium hellenicum</i>	*		Greek endemic
<i>Delphinium peregrinum</i>	*	*	Mediterranean-SW Asian
<i>Delphinium staphisagria</i>	*	*	Mediterranean
<i>Ficaria verna</i> subsp. <i>calthifolia</i>	*		Mediterranean-European
<i>Ficaria verna</i> subsp. <i>chrysocephala</i>	*	*	East Mediterranean
<i>Helleborus odoratus</i> subsp. <i>cyclophyllus</i>	?	?	Balkan
<i>Nigella damascena</i>	*	*	Mediterranean
<i>Ranunculus asiaticus</i>	*	*	Mediterranean-SW Asian
<i>Ranunculus bullatus</i>	*	?	Mediterranean
<i>Ranunculus chius</i>	*	*	Mediterranean-SW Asian
<i>Ranunculus gracilis</i>	*	*	Balkan-Anatolia
<i>Ranunculus millefoliatus</i>	*	*	Mediterranean-European
<i>Ranunculus muricatus</i>	*	*	Mediterranean-SW Asian
<i>Ranunculus neapolitanus</i>	*	*	Mediterranean
<i>Ranunculus ophioglossifolius</i>	*		Mediterranean-European
<i>Ranunculus paludosus</i>	*	*	Mediterranean-European
<i>Ranunculus psilostachys</i>		*	Balkan
<i>Ranunculus sardous</i>	*	*	European-SW Asian
<i>Ranunculus sprunerianus</i>	*	*	East Mediterranean
<i>Ranunculus trichophyllus</i>	*		[Cosmopolitan], Circumtemperate
<i>Ranunculus velutinus</i>	*		Mediterranean
Resedaceae			
<i>Reseda alba</i> subsp. <i>alba</i>	*	*	Mediterranean-European
<i>Reseda lutea</i> subsp. <i>lutea</i>	*		Paleotemperate
<i>Reseda luteola</i>	*	*	European-SW Asian
Rhamnaceae			
<i>Rhamnus alaternus</i> subsp. <i>alaternus</i>	*	*	Mediterranean
<i>Rhamnus lycioides</i> subsp. <i>graeca</i>	*	*	East Mediterranean
<i>Rhamnus lycioides</i> subsp. <i>oleoides</i>	*	*	Mediterranean
<i>Ziziphus jujuba</i>	*	*	alien
Rosaceae			
<i>Agrimonia eupatoria</i> subsp. <i>eupatoria</i>	*		European-SW Asian
<i>Aphanes arvensis</i>	*	*	European-SW Asian

Φυτικό taxa	Κεφαλονιά	Ιθάκη	Εξάπλωση
<i>Aremonia agrimonoides</i>	*		Balkan-Central Europe
<i>Crataegus monogyna</i>	*	*	Paleotemperate
<i>Cydonia oblonga</i>	*	*	alien
<i>Eriobotrya japonica</i>	*	*	alien
<i>Fragaria vesca</i>	*		European-SW Asian
<i>Potentilla reptans</i>	*		Paleotemperate
<i>Prunus cerasifera</i>	*	*	European-SW Asian
<i>Prunus dulcis</i>	*	*	alien
<i>Prunus spinosa</i>	*	*	European-SW Asian
<i>Prunus webbii</i>	*		East Mediterranean
<i>Pyracantha coccinea</i>		*	Mediterranean-European
<i>Pyrus pyraster</i>	*		Mediterranean-European
<i>Pyrus spinosa</i>	*	*	Mediterranean
<i>Rosa agrestis</i>	*		Mediterranean-European
<i>Rosa canina</i>	*		Paleotemperate
<i>Rosa gallica</i>	*		European-SW Asian
<i>Rosa pulverulenta</i>	*		Mediterranean-European
<i>Rosa sempervirens</i>	*	*	Mediterranean
<i>Rubus canescens</i>	*	*	European-SW Asian
<i>Rubus sanctus</i>	*	*	Mediterranean-SW Asian
<i>Sanguisorba minor</i> subsp. <i>balearica</i>	*	*	European-SW Asian
<i>Sanguisorba minor</i> subsp. <i>minor</i>	*	*	European-SW Asian
<i>Sarcopoterium spinosum</i>	*	*	East Mediterranean
Rubiaceae			
<i>Asperula aristata</i> subsp. <i>aristata</i>	*		Mediterranean-European
<i>Crucianella angustifolia</i>	*	?	Mediterranean-European
<i>Crucianella latifolia</i>	*	*	Mediterranean-European
<i>Galium aparine</i>	*	*	European-SW Asian
<i>Galium circae</i>	*		Greek endemic
<i>Galium debile</i>	*		Mediterranean
<i>Galium divaricatum</i>	*	?	Mediterranean
<i>Galium intricatum</i>	*	*	Balkan
<i>Galium ionicum</i>	*	*	Greek endemic
<i>Galium murale</i>	*	*	Mediterranean
<i>Galium peloponnesiacum</i>	*		Greek endemic
<i>Galium rotundifolium</i>	*		European-SW Asian
<i>Galium spurium</i>	*	*	Circumtemperate
<i>Galium tricorntum</i>	*		European-SW Asian
<i>Galium verrucosum</i>	*	*	Mediterranean
<i>Plocama calabrica</i>	*	*	Mediterranean
<i>Rubia peregrina</i> subsp. <i>peregrina</i>	*	*	Mediterranean-Atlantic
<i>Rubia tenuifolia</i>	*	*	East Mediterranean
<i>Rubia tinctorum</i>	*		European-SW Asian
<i>Sherardia arvensis</i>	*	*	European-SW Asian
<i>Theligonum cynocrambe</i>	*	*	Mediterranean
<i>Valantia hispida</i>	*	*	Mediterranean
<i>Valantia muralis</i>	*	*	Mediterranean
Ruppiaceae			
<i>Ruppia spiralis</i>	*		Cosmopolitan
<i>Ruppia maritima</i>	*		Cosmopolitan
Ruscaceae			
<i>Ruscus aculeatus</i>	*	*	Mediterranean-European
Rutaceae			
<i>Ruta chalepensis</i>	*	*	Mediterranean

Φυτικό taxa	Κεφαλονιά	Ιθάκη	Εξάπλωση
<i>Ruta graveolens</i>	*	*	Mediterranean-European
Salicaceae			
<i>Populus alba</i>	*	*	European-SW Asian
<i>Populus nigra</i> subsp. <i>nigra</i>	*	*	European-SW Asian
<i>Salix alba</i>	*		European-SW Asian
<i>Salix cinerea</i>	*		Euro-Siberian
Santalaceae			
<i>Osyris alba</i>	*	*	Mediterranean
<i>Thesium bergeri</i>	*		East Mediterranean
<i>Thesium divaricatum</i>	*		Mediterranean-European
<i>Thesium humile</i>	*	*	Mediterranean
Sapindaceae			
<i>Cardiospermum halicacabum</i>	*		alien
Saxifragaceae			
<i>Saxifraga adscendens</i> subsp. <i>parnassica</i>	*	*	Balkan-Italy
<i>Saxifraga carpetana</i> subsp. <i>graeca</i>		*	Mediterranean
<i>Saxifraga hederacea</i>		*	East Mediterranean
<i>Saxifraga rotundifolia</i> subsp. <i>chrysospleniifolia</i>	*		Balkan
<i>Saxifraga tridactylites</i>	*	*	European-SW Asian
Scrophulariaceae			
<i>Scrophularia canina</i> subsp. <i>bicolor</i>	*	*	East Mediterranean
<i>Scrophularia heterophylla</i>	*	*	East Mediterranean
<i>Scrophularia peregrina</i>	*	*	Mediterranean
<i>Verbascum blattaria</i>	*	*	European-SW Asian
<i>Verbascum densiflorum</i>	*	*	Mediterranean-European
<i>Verbascum guicciardii</i>	*		Balkan
<i>Verbascum macrurum</i>	*	*	East Mediterranean
<i>Verbascum pulverulentum</i>	*		European
<i>Verbascum samniticum</i>	*		Balkan-Italy
<i>Verbascum sinuatum</i>	*	*	Mediterranean-SW Asian
Selaginellaceae			
<i>Selaginella denticulata</i>	*	*	Mediterranean
Simaroubaceae			
<i>Ailanthus altissima</i>	*	*	alien
Smilacaceae			
<i>Smilax aspera</i>	*	*	Mediterranean
Solanaceae			
<i>Datura stramonium</i>	*	*	alien
<i>Datura wrightii</i>	*		alien
<i>Hyoscyamus albus</i>	*	*	Mediterranean
<i>Lycium europaeum</i>	*	*	Mediterranean
<i>Nicotiana glauca</i>	*	*	alien
<i>Solanum alatum</i>	*		Mediterranean-European
<i>Solanum decipiens</i>	*	*	European-SW Asian
<i>Solanum nigrum</i>	*	*	Cosmopolitan
Sparganiaceae			
<i>Sparganium erectum</i> subsp. <i>neglectum</i>	?		European-SW Asian
Tamaricaceae			
<i>Tamarix hampeana</i>	*		East Mediterranean
<i>Tamarix tetrandra</i>	*		Mediterranean-European
Thelypteridaceae			
<i>Thelypteris palustris</i>	*		Cosmopolitan
Thymelaeaceae			
<i>Daphne oleoides</i>	*		Mediterranean

Φυτικό taxa	Κεφαλονιά	Ιθάκη	Εξάπλωση
<i>Thymelaea hirsuta</i>	*		Mediterranean
<i>Thymelaea tartonraira</i> subsp. <i>tartonraira</i>	*		Mediterranean
Typhaceae			
<i>Typha domingensis</i>	*	*	Subtropical-tropical
<i>Typha latifolia</i>	*		Cosmopolitan
Ulmaceae			
<i>Celtis australis</i>	*	*	Mediterranean-European
<i>Ulmus minor</i>	*	*	European-SW Asian
Urticaceae			
<i>Parietaria cretica</i>	*	*	East Mediterranean
<i>Parietaria judaica</i>	*	*	European-SW Asian
<i>Parietaria lusitanica</i>	*	*	Mediterranean-European
<i>Parietaria officinalis</i>	?	?	European-SW Asian
<i>Urtica dioica</i> subsp. <i>dioica</i>	*		Cosmopolitan
<i>Urtica membranacea</i>	*	*	Mediterranean-SW Asian
<i>Urtica pilulifera</i>	*	*	Mediterranean-SW Asian
<i>Urtica urens</i>	*	*	Cosmopolitan
Valerianaceae			
<i>Centranthus ruber</i> subsp. <i>sibthorpii</i>	*	*	Balkan
<i>Fedia graciliflora</i> subsp. <i>graciliflora</i>	*		Mediterranean
<i>Valeriana italica</i>	*	*	East Mediterranean
<i>Valerianella coronata</i>	*		European-SW Asian
<i>Valerianella costata</i>	*		Mediterranean
<i>Valerianella dentata</i>	*	*	European-SW Asian
<i>Valerianella discoidea</i>	*	*	Mediterranean
<i>Valerianella echinata</i>	*		Mediterranean
<i>Valerianella eriocarpa</i>	*	*	Mediterranean
<i>Valerianella locusta</i>	*	*	European-SW Asian
<i>Valerianella microcarpa</i>	*	*	Mediterranean
<i>Valerianella turgida</i>	*	*	Mediterranean-SW Asian
Verbenaceae			
<i>Lantana camara</i>	*		alien
<i>Phyla nodiflora</i>	*		Subtropical-tropical
<i>Verbena officinalis</i>	*	*	Circumtemperate
<i>Vitex agnus-castus</i>	*	*	Mediterranean-SW Asian
Veronicaceae			
<i>Antirrhinum majus</i> subsp. <i>tortuosum</i>	*	*	alien
<i>Antirrhinum siculum</i>	*	*	alien
<i>Cymbalaria minor</i>	*	*	Balkan
<i>Cymbalaria muralis</i> subsp. <i>muralis</i>	*	*	alien
<i>Kickxia commutata</i> subsp. <i>commutata</i>	*		Mediterranean-European
<i>Kickxia elatine</i> subsp. <i>crinita</i>	*	*	Mediterranean
<i>Kickxia spuria</i> subsp. <i>integrifolia</i>	*	*	Mediterranean
<i>Linaria chalepensis</i>	*	*	Mediterranean-European
<i>Linaria pelisseriana</i>	*	*	Mediterranean-SW Asian
<i>Linaria peloponnesiaca</i>	*		Balkan
<i>Linaria simplex</i>	*	?	Mediterranean-SW Asian
<i>Linaria triphylla</i>	*		Mediterranean
<i>Misopates orontium</i>	*	*	Mediterranean-European
<i>Veronica acinifolia</i>	*		Mediterranean-European
<i>Veronica agrestis</i>	*		European-SW Asian
<i>Veronica anagallis-aquatica</i> subsp. <i>anagallis-aquatica</i>	*		Cosmopolitan
<i>Veronica anagalloides</i> subsp. <i>anagalloides</i>	*		European-SW Asian

Φυτικό taxa	Κεφαλονιά	Ιθάκη	Εξάπλωση
<i>Veronica arvensis</i>	*	*	European-SW Asian
<i>Veronica beccabunga</i>	*		European-SW Asian
<i>Veronica cymbalaria</i>	*	*	Mediterranean
<i>Veronica glauca</i> subsp. <i>peloponnesiaca</i>	*		Greek endemic
<i>Veronica hederifolia</i>	*	*	European-SW Asian
<i>Veronica panormitana</i> subsp. <i>panormitana</i>	*		Mediterranean
<i>Veronica persica</i>	*	*	alien
<i>Veronica polita</i>	*		European-SW Asian
<i>Veronica praecox</i>	?		Mediterranean-European
<i>Veronica sartoriana</i>	*		Greek endemic
<i>Veronica trichadena</i>	*	*	Mediterranean
<i>Veronica triloba</i>	*		Mediterranean-European
Violaceae			
<i>Viola alba</i> subsp. <i>dehnhardtii</i>	*		Mediterranean
<i>Viola cephalonica</i>	*		Greek endemic
<i>Viola odorata</i>	*	*	European-SW Asian
Vitaceae			
<i>Vitis vinifera</i> subsp. <i>vinifera</i>	*	*	alien
Zannichelliaceae			
<i>Zannichellia palustris</i>	*	?	Circumtemperate
Zosteraceae			
<i>Zostera noltei</i>	?		European-SW Asian
Zygophyllaceae			
<i>Tribulus terrestris</i>	*	*	Cosmopolitan

Από το σύνολο των φυτικών taxa που εντοπίστηκαν, τα 154 (περίπου 11%) είναι Βαλκανικά ενδημικά και 57 (περίπου 4%) Ελληνικά ενδημικά (Πίνακας 4.2). Από αυτά, τα 5 είναι ενδημικά taxa της Κεφαλονιάς, 1 taxon είναι ενδημικό της Κεφαλονιάς και της Ιθάκης και 9 είναι ενδημικά των Ιονίων νήσων. Μερικά από αυτά τα φυτικά taxa είναι σπάνια (με πολύ μικρή ή περιορισμένη ακτίνα εξάπλωσης), ή απαντούν σε καταλόγους βιβλίων Ερυθρών Δεδομένων φυτικών taxa. Επίσης, ένα είδος, το *Panocratium maritimum*, ενώ δεν είναι ενδημικό ή σπάνιο, δέχεται έντονες πιέσεις και απειλές και οι πληθυσμοί του βρίσκονται υπό πίεση. Από τα παραπάνω taxa φαίνεται ότι 13 (Πίνακας 4.3) αποτελούν τα σημαντικότερα (σπάνια και ενδημικά) και πιο απειλούμενα.

Πίνακας 4.2. Ενδημικά είδη και υποείδη της Κεφαλονιάς και της Ιθάκης

Φυτικά taxa	Κεφαλονιά	Ιθάκη	Εξάπλωση	Βιβλία Ερυθρών δεδομένων	Σπάνια είδη
<i>Allium cephalonicum</i>	*		Cephalonian endemic		*
<i>Limonium cephalonicum</i>	*		Cephalonian endemic		*
<i>Limonium ithacense</i>	*	*	Cephalonian-Ithacian endemic	*	*
<i>Ophrys mavromata</i>	*		Cephalonian endemic		*
<i>Scutellaria rupestris</i> subsp. <i>cephalonica</i>	*		Cephalonian endemic	*	*
<i>Viola cephalonica</i>	*		Cephalonian endemic	*	*
<i>Allium ionicum</i>	*	*	Ionian endemic		*
<i>Campanula garganica</i> subsp. <i>cephallenica</i>	*	*	Ionian endemic	*	*
<i>Cerastium illyricum</i> subsp. <i>illyricum</i>	*		Ionian endemic		*

Φυτικά taxa	Κεφαλονιά	Ιθάκη	Εξάπλωση	Βιβλία Ερυθρών δεδομένων	Σπάνια είδη
<i>Galium ionicum</i>	*	*	Ionian endemic		*
<i>Limonium damboldtianum</i>	*		Ionian endemic	*	*
<i>Limonium saracinatum</i>	*	*	Ionian endemic		*
<i>Saponaria aenesia</i>	*	*	Ionian endemic	*	*
<i>Stachys ionica</i>	*	*	Ionian endemic		*
<i>Thymus holosericeus</i>	*		Ionian endemic		*
<i>Abies cephalonica</i>	*		Greek endemic		
<i>Allium callimischon</i> subsp. <i>callimischon</i>	*		Greek endemic		
<i>Arenaria guicciardii</i>	*	*	Greek endemic		
<i>Arenaria leucadia</i>	*		Greek endemic		
<i>Astragalus angustifolius</i> subsp. <i>erinaceus</i>	*		Greek endemic		
<i>Astragalus sempervirens</i> subsp. <i>cephalonicus</i>	*		Greek endemic		
<i>Campanula drabifolia</i>	*	*	Greek endemic		
<i>Cerastium candidissimum</i>	*		Greek endemic		
<i>Cerastium illyricum</i> subsp. <i>brachiatum</i>	*	*	Greek endemic		
<i>Colchicum parlatoris</i>	*		Greek endemic		
<i>Colchicum sfikasianum</i>	*	*	Greek endemic		
<i>Delphinium hellenicum</i>	*		Greek endemic		
<i>Dianthus fruticosus</i> subsp. <i>occidentalis</i>	*	*	Greek endemic		
<i>Erysimum corinthium</i>	*	*	Greek endemic		
<i>Festuca jeanpertii</i> subsp. <i>achaica</i>	*		Greek endemic		
<i>Fritillaria mutabilis</i>	*	*	Greek endemic		
<i>Galium circae</i>	*		Greek endemic		
<i>Galium peloponnesiacum</i>	*		Greek endemic		
<i>Geocaryum peloponnesiacum</i>	*		Greek endemic		
<i>Heliotropium halacsyi</i>	*		Greek endemic		
<i>Heptaptera colladonioides</i>	*	*	Greek endemic		
<i>Leontodon graecus</i>	*	*	Greek endemic		
<i>Limonium brevipetiolatum</i>	*		Greek endemic		
<i>Melilotus graecus</i>	*	*	Greek endemic		
<i>Ophrys ferrum-equinum</i> subsp. <i>gottfriediana</i>	*	*	Greek endemic		
<i>Ornithogalum immaculatum</i>		*	Greek endemic		
<i>Orobanche baumanniorum</i>	*	*	Greek endemic		
<i>Paronychia albanica</i> subsp. <i>graeca</i>	*		Greek endemic		
<i>Petrorhagia fasciculata</i>	*		Greek endemic		
<i>Petrorhagia graminea</i>	*		Greek endemic		
<i>Poa cephalonica</i>	*	*	Greek endemic		
<i>Scaligeria moreana</i>	*	*	Greek endemic		
<i>Scilla subnivalis</i>	*		Greek endemic		
<i>Scorzonera crocifolia</i>	*	*	Greek endemic		
<i>Sedum laconicum</i> subsp. <i>laconicum</i>	*		Greek endemic		
<i>Silene ionica</i>	*		Greek endemic		
<i>Stachys parolinii</i>	*		Greek endemic		
<i>Taraxacum graecum</i>	*		Greek endemic		
<i>Teucrium flavum</i> subsp. <i>hellenicum</i>	*	*	Greek endemic		
<i>Teucrium halacsyianum</i>	*		Greek endemic		
<i>Veronica glauca</i> subsp. <i>peloponnesiaca</i>	*		Greek endemic		
<i>Veronica sartoriana</i>	*		Greek endemic		
<i>Alcea biennis</i> subsp. <i>cretica</i>	*		Balkan		
<i>Alkanna corcyrensis</i>	*	*	Balkan		
<i>Allium chamaespathum</i>	*	*	Balkan		
<i>Aristolochia elongata</i>	*	*	Balkan		

Φυτικά taxa	Κεφαλονιά	Ιθάκη	Εξάπλωση	Βιβλία Ερυθρών δεδομένων	Σπάνια είδη
<i>Bellevalia hyacinthoides</i>	*	*	Balkan		
<i>Bupleurum glumaceum</i>	*	*	Balkan		
<i>Campanula spatulata</i> subsp. <i>spatulata</i>	*	*	Balkan		
<i>Centaurea alba</i> subsp. <i>subciliaris</i>	*		Balkan		
<i>Centaurea spruneri</i>	*		Balkan		
<i>Centranthus ruber</i> subsp. <i>sibthorpii</i>	*	*	Balkan		
<i>Cephalaria ambrosioides</i>	*	*	Balkan		
<i>Colchicum cupanii</i> subsp. <i>glossophyllum</i>	*	*	Balkan		
<i>Colchicum haynaldii</i>		?	Balkan		
<i>Consolida brevicornis</i>	*	*	Balkan		
<i>Corydalis solida</i> subsp. <i>incisa</i>	*		Balkan		
<i>Crocus boryi</i>	*		Balkan		
<i>Crocus hadriaticus</i>	*		Balkan		
<i>Crocus nivalis</i>	*		Balkan		
<i>Cymbalaria minor</i>	*	*	Balkan		
<i>Erysimum cephalonicum</i>	*		Balkan		
<i>Fumaria judaica</i> subsp. <i>insignis</i>	*		Balkan		
<i>Fumaria officinalis</i> subsp. <i>ragusina</i>	*		Balkan		
<i>Galium intricatum</i>	*	*	Balkan		
<i>Helleborus odorus</i> subsp. <i>cyclophyllum</i>	?	?	Balkan		
<i>Leucojum ionicum</i>	*	*	Balkan		
<i>Lilium chalcedonicum</i>	*		Balkan		
<i>Linaria peloponnesiaca</i>	*		Balkan		
<i>Linum pubescens</i> subsp. <i>sibthorpiatum</i>	*	*	Balkan		
<i>Malabaila involucrata</i>	*		Balkan		
<i>Ophrys helenae</i>	*	*	Balkan		
<i>Ophrys lutea</i> subsp. <i>melena</i>	*	*	Balkan		
<i>Ophrys sphegodes</i> subsp. <i>epirotica</i>	*		Balkan		
<i>Ornithogalum prasinantherum</i>	*	*	Balkan		
<i>Petrorhagia illyrica</i> subsp. <i>illyrica</i>	*	*	Balkan		
<i>Poa jubata</i>	*		Balkan		
<i>Polygonum longipes</i>	*		Balkan		
<i>Ptercephalus perennis</i> subsp. <i>bellidifolius</i>	*		Balkan		
<i>Ranunculus psilostachys</i>		*	Balkan		
<i>Saxifraga rotundifolia</i> subsp. <i>chrysospleniifolia</i>	*		Balkan		
<i>Serapias neglecta</i> subsp. <i>ionica</i>	*		Balkan		
<i>Sideritis purpurea</i>	*	*	Balkan		
<i>Silene cephalenia</i>	*		Balkan		
<i>Silene graeca</i>	*	*	Balkan		
<i>Silene ungeri</i>	*	*	Balkan		
<i>Trifolium dalmaticum</i>	*	*	Balkan		
<i>Trinia glauca</i> subsp. <i>pindica</i>	*		Balkan		
<i>Verbascum guicciardii</i>	*		Balkan		
<i>Aegilops comosa</i> subsp. <i>heldreichii</i>	*	*	Balkan-Anatolia		
<i>Anacamptis papilionacea</i> subsp. <i>aegaea</i>	*	*	Balkan-Anatolia		
<i>Anchusa officinalis</i> subsp. <i>intacta</i>	?		Balkan-Anatolia		
<i>Aurinia saxatilis</i> subsp. <i>orientalis</i>	*	*	Balkan-Anatolia		
<i>Ballota acetabulosa</i>	*		Balkan-Anatolia		
<i>Carlina corymbosa</i> subsp. <i>graeca</i>	*	*	Balkan-Anatolia		
<i>Cerintho retorta</i>	*	*	Balkan-Anatolia		
<i>Crepis dioscoridis</i>	*	*	Balkan-Anatolia		
<i>Crocus cancellatus</i> subsp. <i>mazziaricus</i>	*		Balkan-Anatolia		

Φυτικά taxa	Κεφαλονιά	Ιθάκη	Εξάπλωση	Βιβλία Ερυθρών δεδομένων	Σπάνια είδη
<i>Gagea graeca</i>	*	*	Balkan-Anatolia		
<i>Hypericum olympicum</i>	*		Balkan-Anatolia		
<i>Hypericum perforatum</i>	*	*	Balkan-Anatolia		
<i>Lepidium spinosum</i>	*		Balkan-Anatolia		
<i>Ophrys ferrum-equinum</i>	*	*	Balkan-Anatolia		
<i>Petrorhagia obcordata</i>	*	*	Balkan-Anatolia		
<i>Quercus robur</i> subsp. <i>pedunculiflora</i>	?		Balkan-Anatolia		
<i>Ranunculus gracilis</i>	*	*	Balkan-Anatolia		
<i>Romulea linaresii</i> subsp. <i>graeca</i>		*	Balkan-Anatolia		
<i>Stachys spinulosa</i>	*	*	Balkan-Anatolia		
<i>Symphytum ottomanum</i>	*		Balkan-Anatolia		
<i>Armeria canescens</i>	*		Balkan-Italy		
<i>Arundo plinii</i>	*		Balkan-Italy		
<i>Aurinia saxatilis</i> subsp. <i>megalocarpa</i>	*		Balkan-Italy		
<i>Biarum tenuifolium</i> subsp. <i>abbreviatum</i>	*	*	Balkan-Italy		
<i>Bubon macedonicum</i>	*		Balkan-Italy		
<i>Campanula versicolor</i>	*	*	Balkan-Italy		
<i>Capsella grandiflora</i>	*	*	Balkan-Italy		
<i>Colchicum biondae</i>	*	*	Balkan-Italy		
<i>Crepis neglecta</i> subsp. <i>corymbosa</i>	*	*	Balkan-Italy		
<i>Crepis neglecta</i> subsp. <i>neglecta</i>	*	*	Balkan-Italy		
<i>Fritillaria messanensis</i> subsp. <i>gracilis</i>	*	*	Balkan-Italy		
<i>Geocaryum capillifolium</i>		*	Balkan-Italy		
<i>Geranium brutium</i>	*	*	Balkan-Italy		
<i>Hypericum spruneri</i>		?	Balkan-Italy		
<i>Inula verbascifolia</i>	*	*	Balkan-Italy		
<i>Lathyrus grandiflorus</i>	*		Balkan-Italy		
<i>Lomelosia crenata</i> subsp. <i>dallaportae</i>	*		Balkan-Italy		
<i>Lunaria annua</i>	*	*	Balkan-Italy		
<i>Muscari commutatum</i>	*	*	Balkan-Italy		
<i>Noccaea brevistyla</i>	*		Balkan-Italy		
<i>Orlaya daucorlaya</i>	*		Balkan-Italy		
<i>Ornithogalum exscapum</i>	?		Balkan-Italy		
<i>Papaver apulum</i>	*	*	Balkan-Italy		
<i>Ptilostemon stellatus</i>	*	*	Balkan-Italy		
<i>Satureja cuneifolia</i>	*	*	Balkan-Italy		
<i>Saxifraga adscendens</i> subsp. <i>parnassica</i>	*	*	Balkan-Italy		
<i>Verbascum samniticum</i>	*		Balkan-Italy		
<i>Aremonia agrimonoides</i>	*		Balkan-Central Europe		
<i>Draba lasiocarpa</i>	*	*	Balkan-Central Europe		
<i>Himantoglossum jankae</i>	*		Balkan-Central Europe		

Πίνακας 4.3. Αντικείμενα έρευνας

Φυτικά ταξα	Κεφαλονιά	Ιθάκη	Εξάπλωση	Βιβλία Ερυθρών δεδομένων	Σπάνια είδη
<i>Campanula garganica</i> subsp. <i>cephallenica</i>	*	*	Ionian endemic	*	*
<i>Cerastium illyricum</i> subsp. <i>illyricum</i>	*		Ionian endemic		*
<i>Limonium cephalonicum</i>	*		Cephalonian endemic		*
<i>Limonium damboldtianum</i>	*		Ionian endemic	*	*
<i>Limonium ithacense</i>	*	*	Cephalonian-Ithacian endemic	*	*
<i>Limonium saracinatum</i>	*	*	Ionian endemic		*
<i>Ophrys mavromata</i>	*		Cephalonian endemic		*
<i>Saponaria aenesia</i>	*	*	Ionian endemic	*	*
<i>Scutellaria rupestris</i> subsp. <i>cephalonica</i>	*		Cephalonian endemic	*	*
<i>Stachys ionica</i>	*	*	Ionian endemic		*
<i>Thymus holosericeus</i>	*		Ionian endemic		*
<i>Viola cephalonica</i>	*		Cephalonian endemic	*	*
<i>Pancratium maritimum</i>	*		med		

4.2. ΕΝΔΙΑΙΤΗΜΑ ΤΩΝ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΕΡΩΝ ΦΥΤΙΚΩΝ ΤΑΧΑ

4.2.1 VIOLA CEPHALONICA

Η *Viola cephalonica* Bornm (Εικόνα 4.1) είναι ενδημικό είδος της Κεφαλλονιάς, το οποίο είναι γνωστό μόνο από το όρος Αίνος και χαρακτηρίζεται ως κρισίμως κινδυνεύον από την IUCN. Εμφανίζεται σε δυο θέσεις (Αμπελάκι-Χιονίστρα και Πάνω Βίγλα) κατά μήκος της κορυφογραμμής του όρους Αίνου. Απαντάται σε ασβεστολιθικές πλαγιές, με αραιή βλάστηση, πετρώδεις ή βραχώδεις, μη σκιαζόμενες, ΝΝΔ εκθέσεις. Ο πληθυσμός του εν λόγω είδους, το οποίο ανθίζει από τα μέσα Μαΐου έως και τον Ιούνιο, αριθμεί συνολικά περίπου 1200 άτομα και φαίνεται να είναι σταθερός τα τελευταία χρόνια (Κατσούνη κ.ά. 2009).

Στη θέση Χιονίστρα, ο υπο-πληθυσμός προστατεύεται μέσω της περίφραξης – που προστατεύει από τη βόσκηση – (Εικόνα 4.2) η οποία έχει τοποθετηθεί και βρίσκεται σε αρκετά καλή κατάσταση, αφού καταμετρήθηκαν 936 ώριμα άτομα (858 ώριμα άτομα). Το δεύτερο σημείο εμφάνισης του είδους, είναι στον Μέγα Σωρό στην κορυφή του Εθνικού Δρυμού Αίνου το οποίο χαρακτηρίζεται από τις ίδιες συνθήκες (Εικόνα 4.3).

Εικόνα 4.1. Το είδος *Viola cephalonica*

Εικόνα 4.2. Θέση ευρέσεως του *Viola cephalonica* (Χιονίστρα)

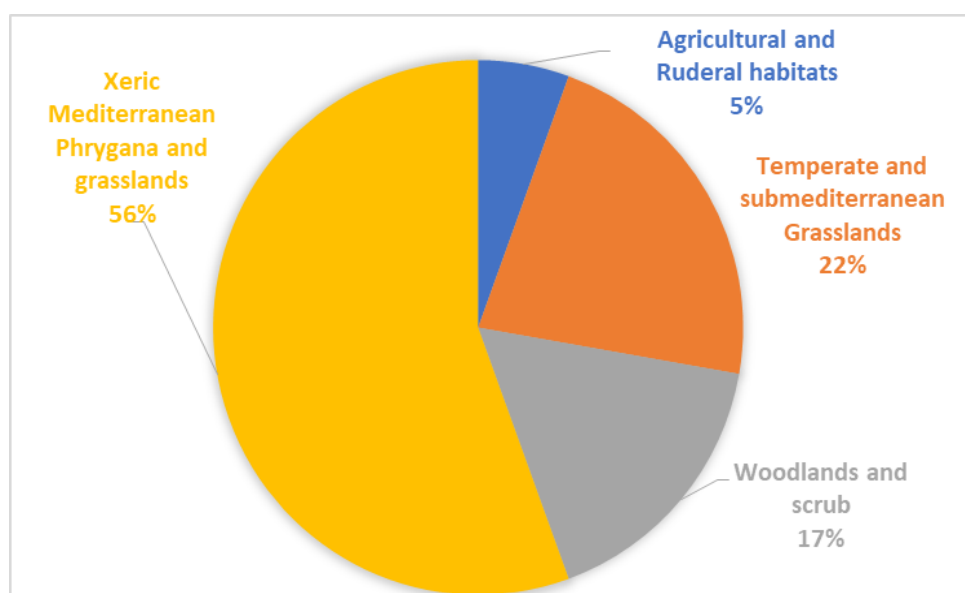

Εικόνα 4.3. Παγκόσμια εξάπλωση του *Viola cephalonica*

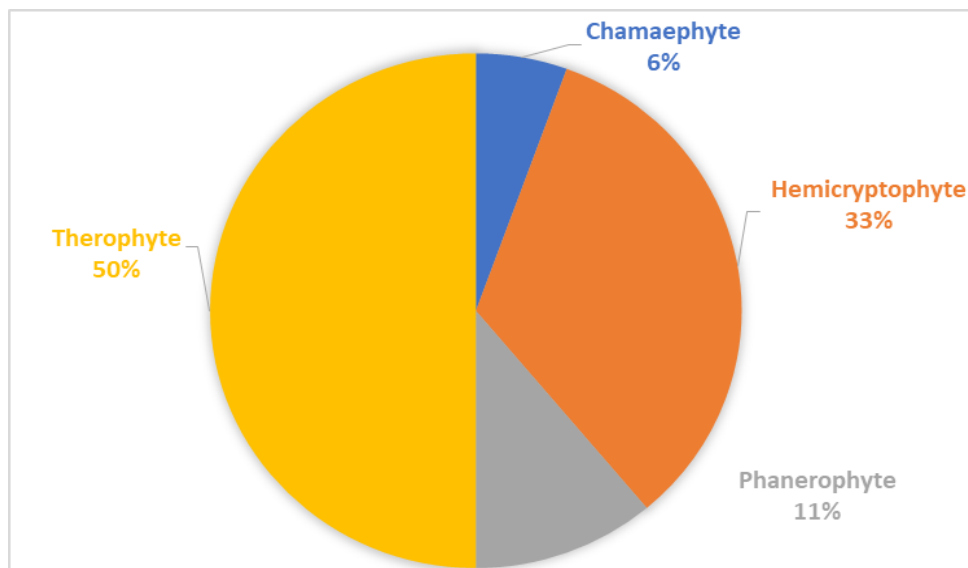
Το είδος από ότι φαίνεται προτιμά τα ανοιχτά οικοσυστήματα, χωρίς την παρουσία πολλών άλλων ειδών (Πίνακας 4.4), που σημαίνει ότι δεν θέλει τον ανταγωνισμό. Μάλιστα φαίνεται ότι τα περισσότερα είδη που απαντώνται στο ενδιαίτημα του είδους είναι φρυγανικά (56%) (Εικόνα 4.4) και θερόφυτα (50%) (Εικόνα 4.5).

Πίνακας 4.4. Φυτοκοινωνιολογικός πίνακας με την παρουσία του *Viola cephalonica*

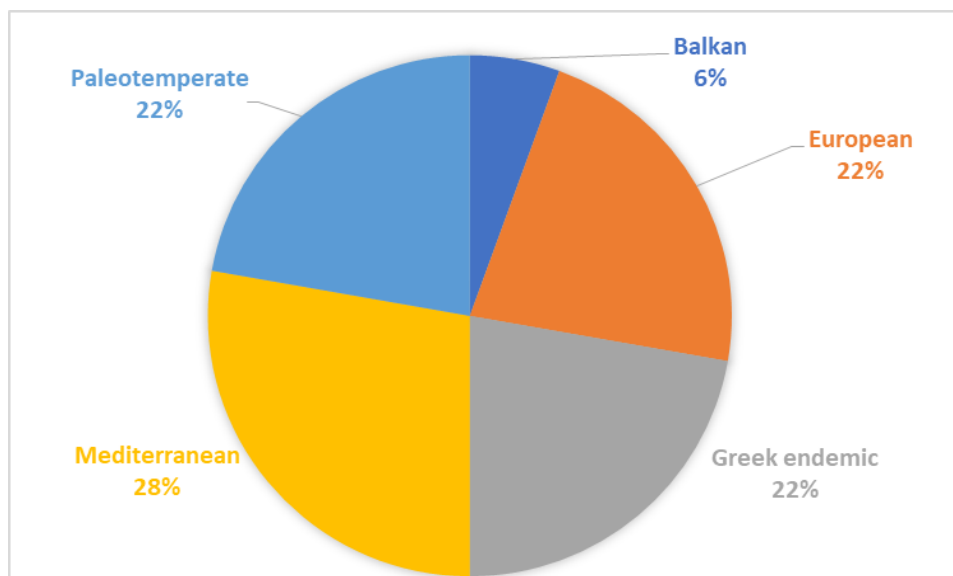
Αρ. δειγματοληψίας	1	2	3
Υψόμετρο	1530	1530	1530
Έκθεση	NA	NA	NA
Κλίση	3%	3%	3%
Κάλυψη βλάστησης	60%	60%	60%
<i>Viola cephalonica</i>	2	1	1
<i>Veronica glauca</i>	2	1	1
<i>Medicago minima</i>	2	1	2
<i>Myosotis ramosissima</i>	2	2	+
<i>Poa bulbosa</i>	2	+	1
<i>Sanguisorba minor</i>	2	2	1
<i>Saxifraga graeca</i>	3	1	1
<i>Anthemis chia</i>	3	+	+
Apiaceae species	1	1	+
<i>Centaurea</i> species	1	2	2
<i>Abies cephalonica</i>		+	1
<i>Anthyllis vulneraria</i>	+		
<i>Biscutella didyma</i>		r	r
<i>Bromus sterilis</i>		1	
<i>Cerastium candidissimum</i>			2
<i>Cerastium illyricum</i> subsp. <i>ilyricum</i>	1	r	+
<i>Crataegus monogyna</i>		1	
<i>Erodium ciconium</i>		r	
<i>Galium</i> species		r	
<i>Taraxacum officinale</i> group	+		+
<i>Teesdalia coronopifolia</i>		+	
<i>Vicia tetrasperma</i>			+

Εικόνα 4.4. Ενδιαιτήματα των ειδών που εμφανίζονται μαζί με το *Viola cephalonica*

Τα πιο κοινά taxa στις περιοχές εμφάνισης του είδους, είναι τα *Veronica glauca*, *Medicago minima*, *Myosotis ramosissima*, *Poa bulbosa*, *Sanguisorba minor*, *Saxifraga graeca*, *Anthemis chia* κ.ά. Σε ότι αφορά την εξάπλωσή τους, τα περισσότερα είναι μεσογειακά (28%), αλλά πολύ σημαντικό φαίνεται να είναι ότι το 22% είναι ελληνικά ενδημικά (Εικόνα 4.6).

Εικόνα 4.5. Βιοτικό φάσμα των ειδών του ενδιαιτήματος του *Viola cephalonica*

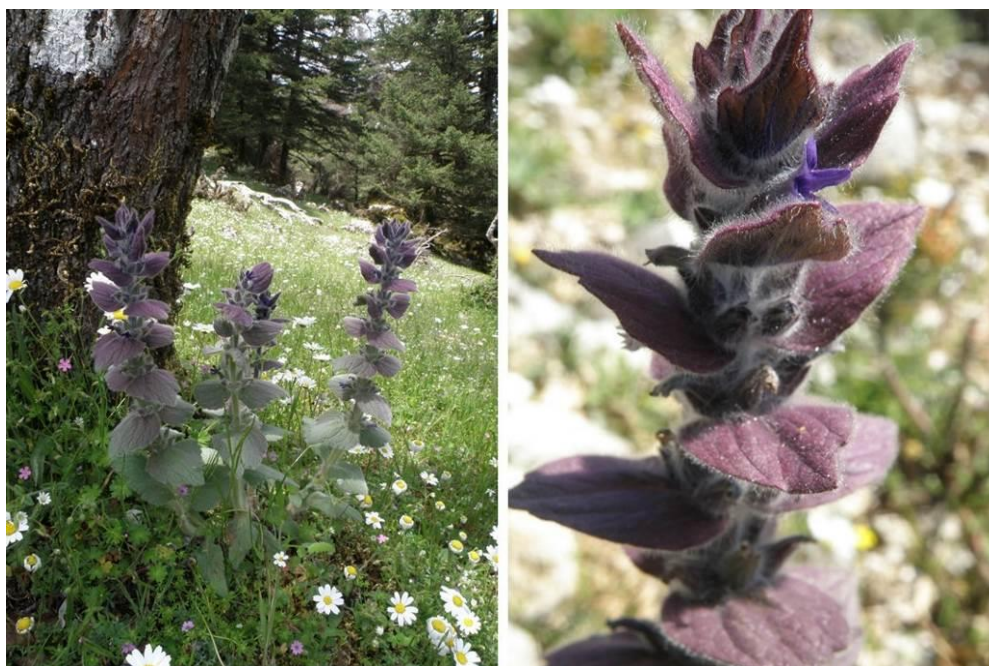
Εικόνα 4.6. Χωρολογικό φάσμα των ειδών του ενδιαιτήματος του *Viola cephalonica*

Το είδος φαίνεται να κινδυνεύει από την υπερβόσκηση (λόγω του πατήματος από τα κοπάδια), αλλά και την εξέλιξη της βλάστησης (δεν επιθυμεί τη σκίαση) και για αυτό επιβιώνει σε περιφραγμένες περιοχές, χωρίς βόσκηση, που παραμένουν ανοιχτά ποολίβαδα.

4.2.2 *AJUGA ORIENTALIS* SUBSP. *AENESIA*

Το είδος *Ajuga orientalis* εξαπλώνεται στην Ιταλία, στη Σαρδηνία, στην Ελλάδα (συμπεριλαμβανομένων της Κρήτης, του Αιγαίου κ.ά.), στην Αλβανία, στην Τουρκία, στην Κριμαία, στην Ανατολία, στην Κύπρο, στο Λίβανο, στη Συρία, στο Ισραήλ και στην Ιορδανία. Το ενδιαίτημά της αποτελείται από μακκία βλάστηση σε υψόμετρα από 0-1200 μέτρα και φύεται συνήθως στις άκρες των δρόμων (Ball 1972, Greuter et al. 1986).

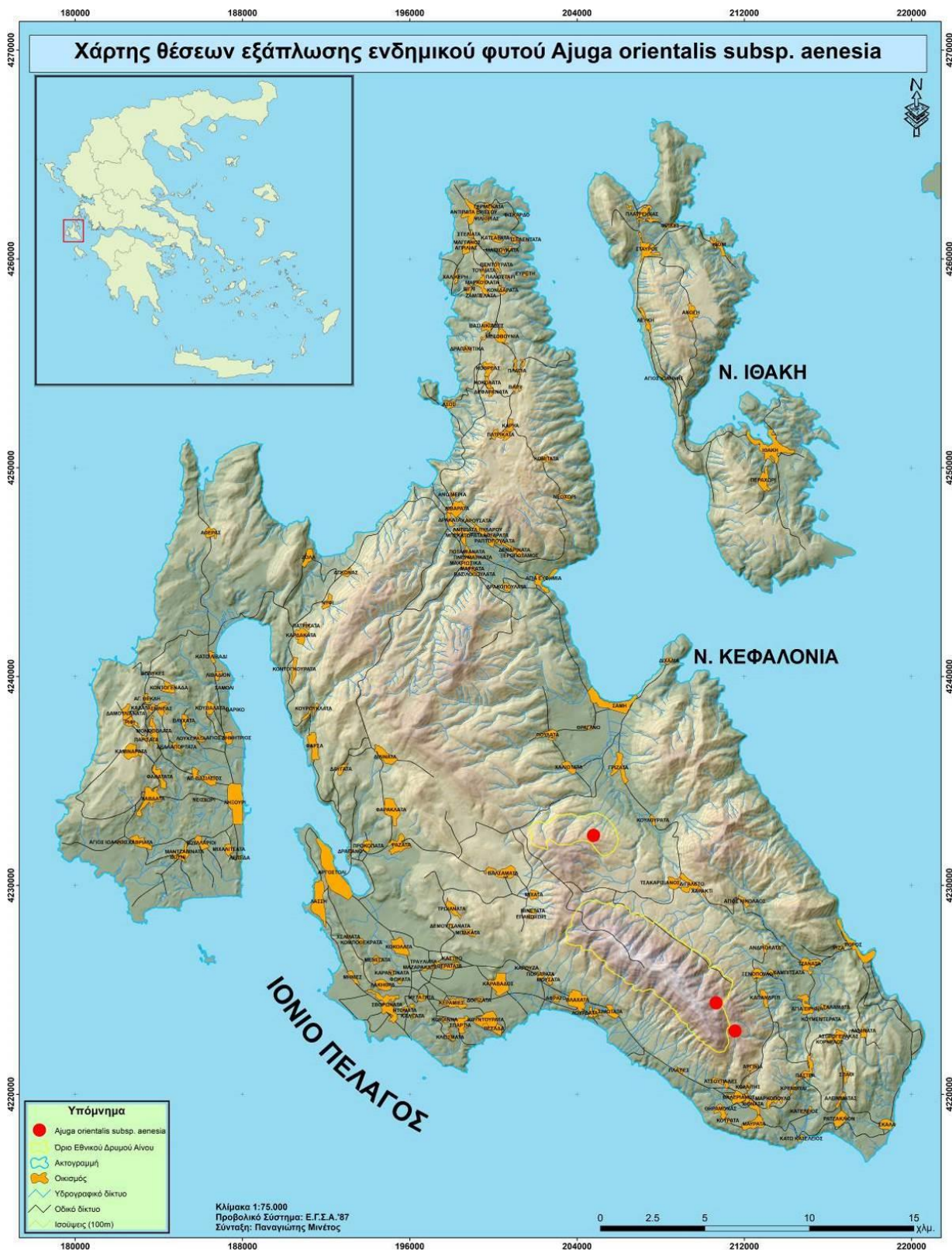
Το *Ajuga orientalis* subsp. *aenesia* (Εικόνα 4.7) είναι ενδημικό της Κεφαλονιάς για το οποίο οι παλαιότερες αναφορές είναι από το όρος Αίνος, το όρος Ρούδι και το δρόμο Σάμη-Αργοστόλι (Φοίτος & Damboldt 1985). Παλαιότερα αναφερόταν ως var. *aenesia* (Κnarrr 1985), φυόμενο σε ορεινά λιβάδια πλούσια σε ετήσια ποώδη). Σχετικά πρόσφατα έχουν βρεθεί δύο πληθυσμοί σε ορεινές θέσεις, το Στρογγυλό Βουνό και το όρος Μανολάτι (Ευθυμιάτου-Κατσούνη 2006) (Εικόνα 4.8). Ανθίζει κατά τον Απρίλιο (Καραγιάννη 2010) και το πυκνό χνούδι που έχει στο βλαστό και στα φύλλα προστατεύει τα φυτά από ζώα ώστε να προστατεύεται από τη βοσκή (Ball 1972).

Εικόνα 4.7. Το taxon *Ajuga orientalis* subsp. *aenesia* (Πηγή φωτογραφίας αρχείο Παράρτημα Αργοστολίου Ο.ΦΥ.ΠΕ.Κ.Α)

Ο πληθυσμός του είδους φαίνεται να αυξάνεται αφού από το 2015 μέχρι το 2021 έφτασε από τα 1022 καταγεγραμμένα στα 1394 άτομα. Βρέθηκε στις περιοχές Ρούβα, Ζωοδόχος Πηγή και Κισσό, σε γενικά ανατολικές εκθέσεις, σε κλίσεις 10-15% και σε υψόμετρο 905-1224 μ. Πρέπει να σημειωθεί ότι το taxon απαντάται σε πρηνή δρόμων και στους οικότονους δασικών και λιβαδικών φυτοκοινοτήτων, χωρίς να προτιμάει ή να απαντάται σε συγκεκριμένες φυτοκοινότητες.

Εικόνα 4.810. Χάρτης εξάπλωσης του *Ajuga orientalis* subsp. *aenesia*

4.2.3 *STACHYS IONICA*

Το *Stachys ionica* (Εικόνα 4.9) είναι ενδημικό φυτό των Ιονίων Νήσων και έχει καταγραφεί στην Κεφαλονιά, Ιθάκη, Λευκάδα, Κάλαμο, την Ζάκυνθο, καθώς και στο νησάκι Οξιά των Εχινάδων νήσων, κοντά στις εκβολές του Αχελώου (Flora Ionica Working Group, 2016-onwards). Είναι χαμαίφυτο (πολύ μικρό θαμνώδες έρπον φυτό) και σπάνιο φυτό (περιλαμβάνεται στον Παγκόσμιο Κατάλογο Ειδών που χρήζουν προστασίας του ΟΗΕ και στα «Άλλα Σημαντικά Είδη Φυτών» του δικτύου «ΦΥΣΗ 2000»), που φύεται σε γκρεμούς, βράχους, ογκόλιθους, τοίχους και ρεματιές. Ανθίζει από το Μάιο μέχρι τα μέσα Ιουλίου και συνήθως φύεται σε υψόμετρο από 20-300 μέτρα (Phitos and Damboldt 1985).

Εικόνα 4.9. Το taxon *Stachys ionica*

Η εξάπλωση του στην Ιθάκη περιορίζεται σε λίγες θέσεις, ενώ στην Κεφαλονιά έχει πιο ευρεία εξάπλωση (Εικόνα 4.10). Στην Κεφαλονιά απαντάται στις θέσεις Άσσος, Ι.Μ. Κυπουραίων, Φαράγγι Πόρου κ.ά., σε υψόμετρο 25 έως και 846 μ., σε διάφορες εκθέσεις και πάντα σε κατακόρυφες κλίσεις.

Εικόνα 4.10. Εξάπλωση του taxon *Stachys ionica*

Το είδος από ότι φαίνεται προτιμά τα βράχια, χωρίς την παρουσία πολλών άλλων ειδών (Πίνακας 4.5), που σημαίνει ότι δεν θέλει τον ανταγωνισμό, με πληθυσμό όμως που ξεπερνάει τα 5000 άτομα. Στην Ιθάκη απαντάται με άλλα είδη, που αποτελούν φυσική διαδοχή και το είδος ενδιαφέροντος μάλλον πιέζεται και σταδιακά μειώνεται η παρουσία του.

Πίνακας 4.5. Φυτοκοινωνιολογικός πίνακας με την παρουσία του *Stachys ionica*

Αρ. δειγματοληψίας	1	2	3	4	5
Υψόμετρο	130	25	50	120	120
Έκθεση	Δ	A	A	A	A
Κλίση	∞	∞	∞	∞	∞
Κάλυψη βλάστησης	70%	60%	60%	60%	50%
Νήσος	Ιθάκη	Κεφαλονιά	Κεφαλονιά	Κεφαλονιά	Κεφαλονιά
<i>Stachys ionica</i>	1	4	4	4	4
<i>Avena sterilis</i>	1				
<i>Micromeria juliana</i>		+		1	1
<i>Ephedra campylopoda</i>		+			
<i>Vicia tetrasperma</i>	1				
<i>Piptatherum miliaceum</i>	2a				
<i>Ptilostemon chamaepeuce</i>		1	1	+	
<i>Scrophularia canina</i>	1				
<i>Cynosurus echinatus</i>	1				

4.2.4 OPHRYS MAVROMATA

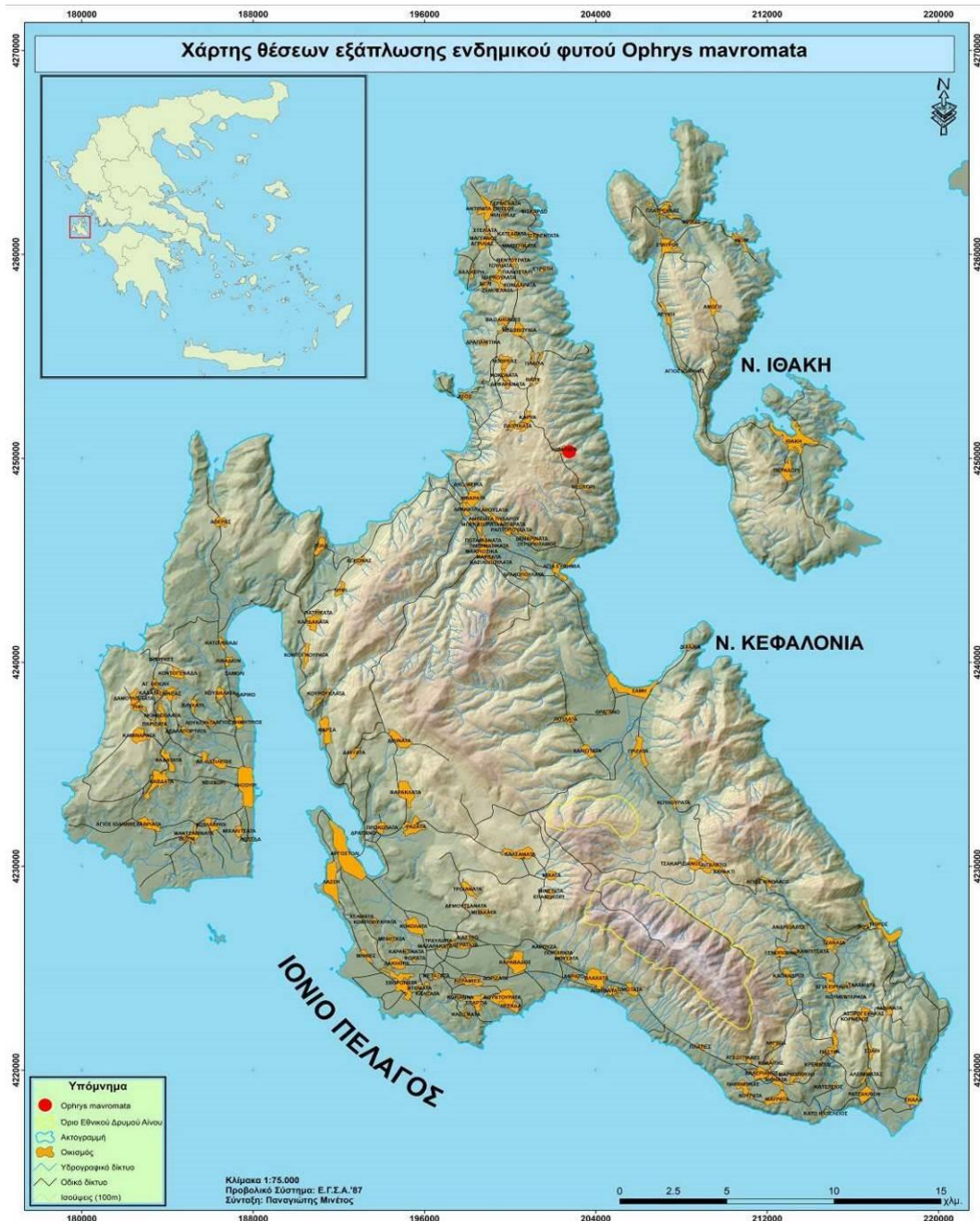
Η *Ophrys manromata* (Εικόνα 4.11) είναι ποώδες πολυετή είδος, που είναι ενδημικό της Κεφαλονιάς. Πολλές φορές θεωρείται ότι είναι συνώνυμο τους ευρέως εξαπλούμενου taxon *Ophrys ferrum-equinum* subsp. *ferrum-equinum* (<https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:77152943-1>).

Εικόνα 4.11. Το είδος *Ophrys manromata*

Το είδος έχει καταγραφεί μόνο σε μια θέση (Εικόνα 4.12), με πληθυσμό μόλις 92 άτομα, στην περιοχή των Κομιτάτων στα 540 μέτρα υψόμετρο με ΒΑ έκθεση και κλίσεις 0 έως 20%. Φύεται στις αρχές Μαΐου και προτιμά τις άκρες των δρόμων στα κατάντη πρανή.

Πρέπει να σημειωθεί ότι το ταχον απαντάται σε πρηνή δρόμων και στους οικότοπους δασικών με λιβαδικών φυτοκοινοτήτων, χωρίς να προτιμάει ή να απαντάται σε συγκεκριμένες φυτοκοινοότητες. Έτσι βρίσκεται με πολλά και διάφορα είδη, όπως το *Bromus sterilis*, *Poa bulbosa*, *Vicia* sp., *Trifolium* sp. κ.ά.

Εικόνα 4.12. Εξάπλωση του ταχον *Ophrys manomata*

Το είδος, επειδή απαντάται σε κράσπεδα δρόμου, κινδυνεύει άμεσα από έργα που μπορεί να γίνει κατά μήκος αυτών (διάνοιξη, ασφαλτόστρωση κλπ.).

4.2.5 *CERASTIUM ILLYRICUM* SUBSP. *ILLYRICUM*

Το *Cerastium illyricum* είναι ελληνικό ενδημικό είδος, και το υποείδος *Cerastium Illyricum* subsp. *illyricum* (Εικόνα 4.13) είναι ενδημικό των Ιονίων Νήσων, το οποίο έχει καταγραφεί σε Κέρκυρα, Λευκάδα και Κεφαλονιά (Strid and Tan, 1997; 2002).

Το υποείδος προτιμά μεγάλα υψόμετρα όπως στο ορός Αίνος φύεται στη θέση Χιονίστρα στα 1538 μέτρα υψόμετρο και στη θέση Κισσό στα 1224 μέτρα υψόμετρο (Εικόνα 4.14). Ο πληθυσμός του, είναι αρκετά μεγάλος (πάνω από 5.000 άτομα), που εναλλάσσεται κάθε χρονιά, ανάλογα με τις ευνοϊκές συνθήκες, καθώς είναι ετήσιο είδος. Φύεται τόσο στο ανοιχτό ελατοδάσος, σε διάκενα του δάσους και σε λιβάδια, πολλές φορές μαζί με άλλα σπάνια και ενδημικά είδη της Κεφαλονιάς, όπως τη *Viola cephalonica* (Πίνακας 4.4).

Εικόνα 4.13. Το είδος *Cerastium illyricum* subsp. *illyricum*

Εικόνα 4.14. Εξάπλωση του taxon *Cerastium illyricum* subsp. *illyricum*

4.2.6 *CAMPANULA GARGANICA* SUBSP. *CEPHALLENICA*

Το taxon *Campanula garganica* subsp. *cephallenica* (Εικόνα 4.15) έχει χαρακτηριστεί ως Τρωτό στο Βιβλίο Ερυθρών Δεδομένων των Σπάνιων, Απειλούμενων και Κινδυνευόντων ειδών της ελληνικής χλωρίδας. Είναι ενδημικό φυτό του Ιονίου με εξάπλωση σε Κεφαλονιά, Ζάκυνθο, Ιθάκη και Λευκάδα. Πρόκειται για πολυετή πόα με χνοώδες αραιό τρίχωμα και σπανίως σχεδόν λείο (Φοίτος κ.ά. 2009).

Εικόνα 4.15. Το είδος *Campanula garganica* subsp. *Cephallica* (Πηγή φωτογραφίας αρχείο Παράρτημα Αργοστολίου Ο.ΦΥ.ΠΕ.Κ.Α)

Φύεται σε ασβεστολιθικά βράχια, βραχώδη εδάφη, σε πλαγιές και πρηνή των δρόμων ακόμα και σε σχισμές βράχων ρωγμές τοίχων και στα δάση (κλίσεις 90°). Ανθίζει τέλη Απριλίου μέχρι αρχές Ιουνίου και καταγράφηκε σε υψόμετρα 50-1550 μέτρα. Φύεται σε διάφορες εκθέσεις, και έχει εντοπιστεί σε τουλάχιστον 10 θέσεις (Εικόνα 4.16) με συνολικό πληθυσμό άνω των 1800 ατόμων.

Εικόνα 11.16. Εξάπλωση του taxon *Campanula garganica* subsp. *cephallenica*

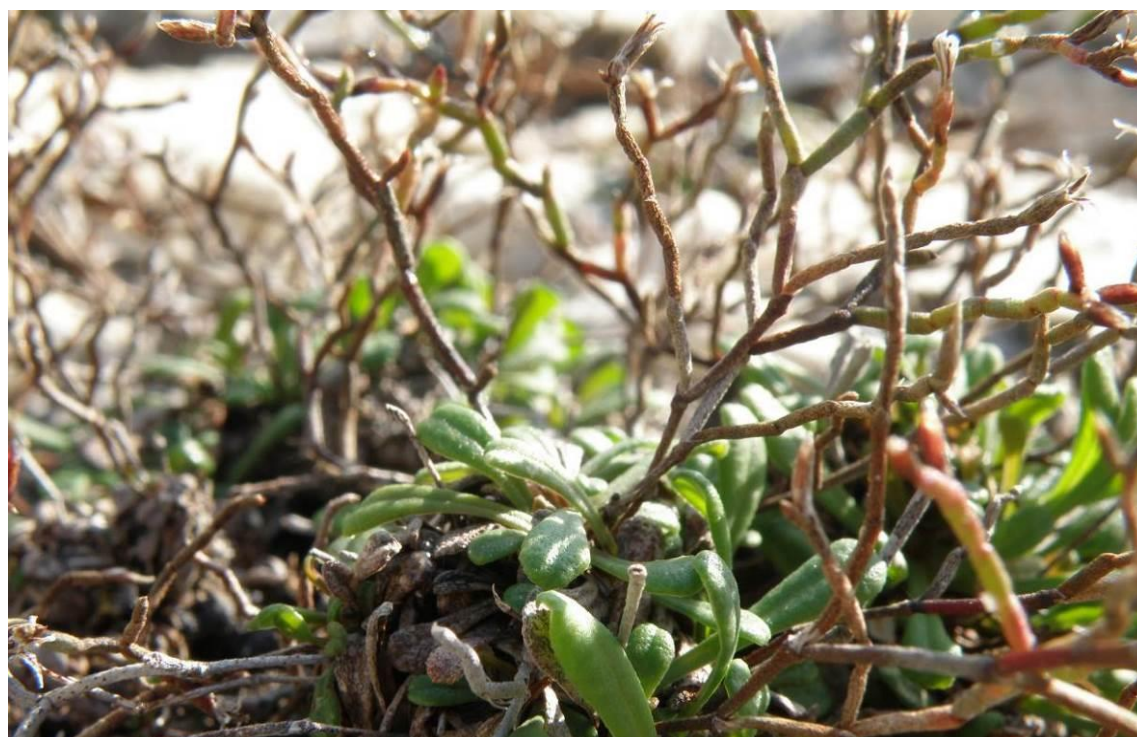
Όπως φαίνεται και στον Πίνακα 4.6 το *Campanula garganica* subsp. *cephallenica* δημιουργεί σχεδόν μονοειδικές φυτοκοινωνίες, καθώς κυριαρχεί σε βραχώδης κάθετους σχηματισμούς.

Πίνακας 4.6. Φυτοκοινωνιολογικός πίνακας με την παρουσία του *Campanula garganica* subsp. *Cephallica*

Αρ. δειγματοληψίας	1	2	3	4	5	6	7	8
Υψόμετρο	352	453	939	1132	1320	180	237	203
Έκθεση	Δ	Α	ΝΑ	ΝΑ	Β	ΒΒΔ	ΒΒΔ	Ν
Κλίση	∞	∞	∞	∞	∞	∞	∞	∞
Κάλυψη βλάστησης	70%	80%	10%	30%	70%	5%	90%	70%
<i>Campanula garganica</i> subsp. <i>cephallenica</i>	4	5	2α	3	4	1	5	4
<i>Poa bulbosa</i>		+						

4.2.7 LIMONIUM ITHACENSE

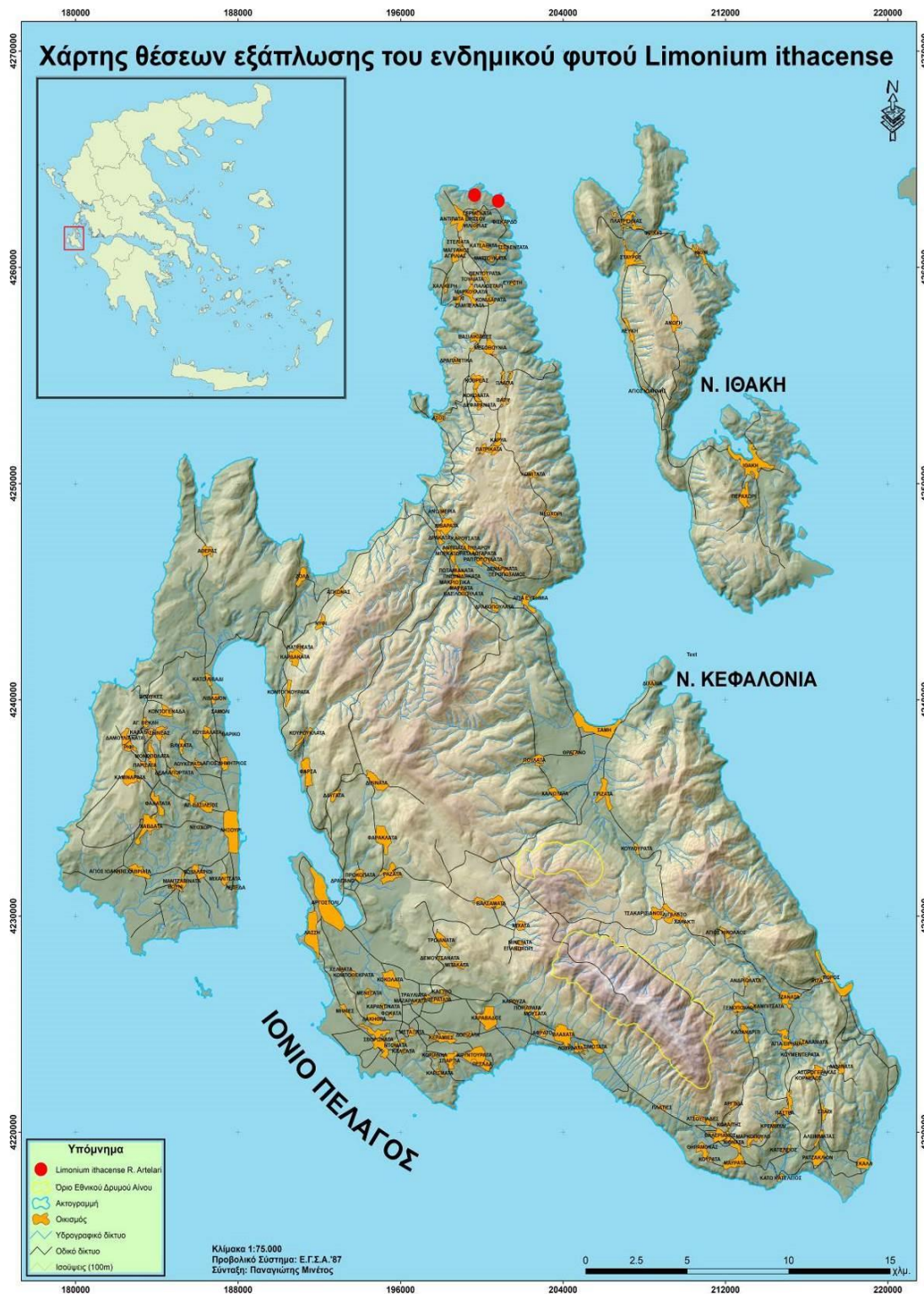
Το είδος *Limonium ithacense* (Εικόνα 4.17) είναι στενότοπο ενδημικό της Ιθάκης και της Κεφαλονιάς, γνωστό από τρεις (3) μόνο θέσεις, δυο στην Ιθάκη (στον οικισμό Σταυρό και στην παραλία Καμίνια) και μια στην Κεφαλονιά (στον οικισμό Φισκάρδο). Το είδος είναι ποώδες, αλλά με ξυλώδη βλαστό και τα άνθη του εμφανίζονται από τον Ιούλιο μέχρι το Σεπτέμβριο (Brullo and Erben 2016).

Εικόνα 4.17. Το είδος *Limonium ithaciense* (Πηγή φωτογραφίας αρχείο Παράρτημα Αργοστολιού Ο.ΦΥ.ΠΕ.Κ.Α)

Το είδος απαντάται σε ασβεστολιθικά βράχια, σε ακτές με υψόμετρο έως και 5 μέτρα, σε διάφορες εκθέσεις και κλίσεις, που σημαίνει ότι δέχεται άμεσα την επίδραση του θαλασσινού νερού. Βρέθηκε πρώτη φορά στην Ιθάκη (Brullo and Erben 2016), αλλά

πλέον δεν εντοπίζεται εκεί, παρά μόνο στις ακτές του Φισκάρδου και στην παραλία Εμπλύσι (Εικόνα 4.18, 4.19). Συνολικά εντοπίστηκαν πάνω από 370 άτομα του είδους.

Εικόνα 4.18. Εξάπλωση του taxon *Limonium ithacense*

Εικόνα 4.19. Θέση εύρεσης του taxon *Limonium ithacense* στο Λιμάνι του Φισκάρδου

Όπως φαίνεται στον Πίνακα 4.7, το είδος δημιουργεί σχεδόν μονοειδικές φυτοκοινότητες, με την παρουσία μόλις του κρίταμου (*Crithmum maritimum*) σε μια δειγματοληψία. Επίσης φαίνεται ότι παρουσιάζεται με μικρή κάλυψη και ότι γενικά η κάλυψη της βλάστησης είναι αρκετά μικρή, που μάλλον οφείλεται στις πολύ ακραίες συνθήκες που δημιουργούνται από την επίδραση του θαλασσινού νερού.

Πίνακας 4.7. Φυτοκοινωνιολογικός πίνακας με την παρουσία του *Limonium ithaciense*

Αρ. δειγματοληψίας	1	2	3	4
Υψόμετρο	3	2	2	2
Έκθεση	NA	A	B	BΔ
Κλίση	5	20	5	0
Κάλυψη βλάστησης	5%	10%	5%	5%
<i>Limonium ithaciense</i>	1	1	1	1
<i>Crithmum maritimum</i>		1		

Το είδος απαντάται σε περιοχές όπου μπορεί ο τουρισμός να επηρεάσει άμεσα τον πληθυσμό του. Χαρακτηριστικό είναι ότι στην παραλία Εμπλύση βρίσκεται σε βράχια όπου κάθονται οι λουόμενοι, ενώ στο Φισκάρδο σε βράχια, που είναι ή μπορεί δυνητικά να αποτελέσουν σημείο πρόσβασης προς τις βάρκες.

4.2.8 LIMONIUM CEPHALONICUM

Το *Limonium cephalonicum* (Εικόνα 4.20) είναι ενδημικό είδος της Κεφαλονιάς, το βρέθηκε ανευρέθει σε 3 νέες θέσεις, ενώ απαντάται κυρίως στον Δήμο Παλικής (Παραλία Λέπεδα και Κουνοπέτρα αλλά και στον οικισμό της Άσσου). Απαντάται κυρίως σε σχετικά μη προσβάσιμες, απότομες, ασβεστολιθικές πλαγιές, σε απόκρημνες βραχώδεις ακτές με βλάστηση στη Μεσόγειο με ενδημικά είδη *Limonium* spp. Είναι φυτό πολυετές με όψη αρθρωτή. Το είδος παρουσιάζει ποικιλότητα ως προς το μέγεθος των τμημάτων των σταχυδίων ανάλογα με τη θέση (Αρτελάρη 1984).

Το *Limonium cephalonicum* βρέθηκε στην παραλία Λέπεδα, Κουνοπέτρα, Ξι και στον οικισμό της Άσσου (Εικόνες 4.21, 4.22) με πληθυσμό που ξεπερνούσε συνολικά τα 1000 άτομα. Εντοπιστήκε σε διάφορες εκθέσεις και κλίσεις με υψόμετρο που έφτανε τα 6 μέτρα. Το είδος δημιουργεί, όπως και τα άλλα *Limonium*, μονοειδικές φυτοκοινότητες, χωρίς την παρουσία άλλων ειδών και με σχετικά πολύ μικρή κάλυψη της βλάστησης (έως και 15%), που μάλλον οφείλεται στις πολύ ακραίες συνθήκες που δημιουργούνται από την επίδραση του θαλασσινού νερού.

Εικόνα 4.20. Το είδος *Limonium cerhalonicum* ((Πηγή φωτογραφίας αρχείο Παράρτημα Αργοστολιού Ο.ΦΥ.ΠΕ.Κ.Α)

Εικόνα 4.21. Το είδος *Limonium cerhalonicum* στην παραλία της Άσσου

Εικόνα 4.22. Εξάπλωση του taxon *Limonium cephalonicum*

4.2.9 SCUTELLARIA RUPESTRIS SUBSP. CEPHALONICA

Το *Scutellaria repustris* είναι βαλκανικό ενδημικό με περιορισμένη εξάπλωση, που απαντάται σε πληθώρα οικοσυστημάτων (Dimoroulos et al. 2013), ενώ είναι και προστατευόμενο από το Προεδρικό Διάταγμα 67/81.

Το *Scutellaria rupestris* subsp. *cephalonica* (Εικόνα 4.23) είναι ενδημικό υποείδος της Κεφαλονιάς. Έχει καταγραφεί στον Εθνικό Δρυμό, αλλά στην πλειονότητα στο όρος Ρούδι (Εικόνα 4.24) σε υψόμετρο από 800-1600 μέτρα. Απαντάται σε πρηνή δρόμων, σε βράχια, σε διάφορες εκθέσεις και κλίσεις, χωρίς να φαίνεται ότι προτιμάει κάποια συγκεκριμένη φυτοκοινότητα, καθώς φαίνεται να εμφανίζεται σε παρυφές-κράσπεδα δασών και δρόμων, τυχαίες θέσεις σε ανοίγματα δασών, σε πετρώδεις πλαγιές και σε ασβεστολιθικά βραχώδη εδάφη. Εξαιτίας της εμφάνισης των ατόμων αυτών στα πρηνή

των δρόμων, κινδυνεύει τόσο από την παράνομη βόσκηση όσο και από τη χρήση των εκχιονιστικών μηχανημάτων, με αποτέλεσμα οι πληθυσμοί του να τείνουν σε εξαφάνιση, καθώς καταγράφηκαν λιγότερα από 100 άτομα του υποείδους.

Εικόνα 4.2312. Το είδος *Scutellaria rupestris* subsp. *cephalonica*, μέσα από καρπόφυλλα κεφαλληνιακής ελάτης (*Abies cephalonica*)

Εικόνα 4.24. Εξάπλωση του taxon *Scutellaria rupestris* subsp. *cephalonica*

4.2.10. PANCRATIUM MARITIMUM

Το κρινάκι της θάλασσας (*Pancratium maritimum*) (Εικόνα 4.25) φυεται σε αμμόδεις παραλίες και ανθίζει σχεδόν όλο το καλοκαίρι. Είναι πολυετής βολβοόριξη πόα με φύλλα

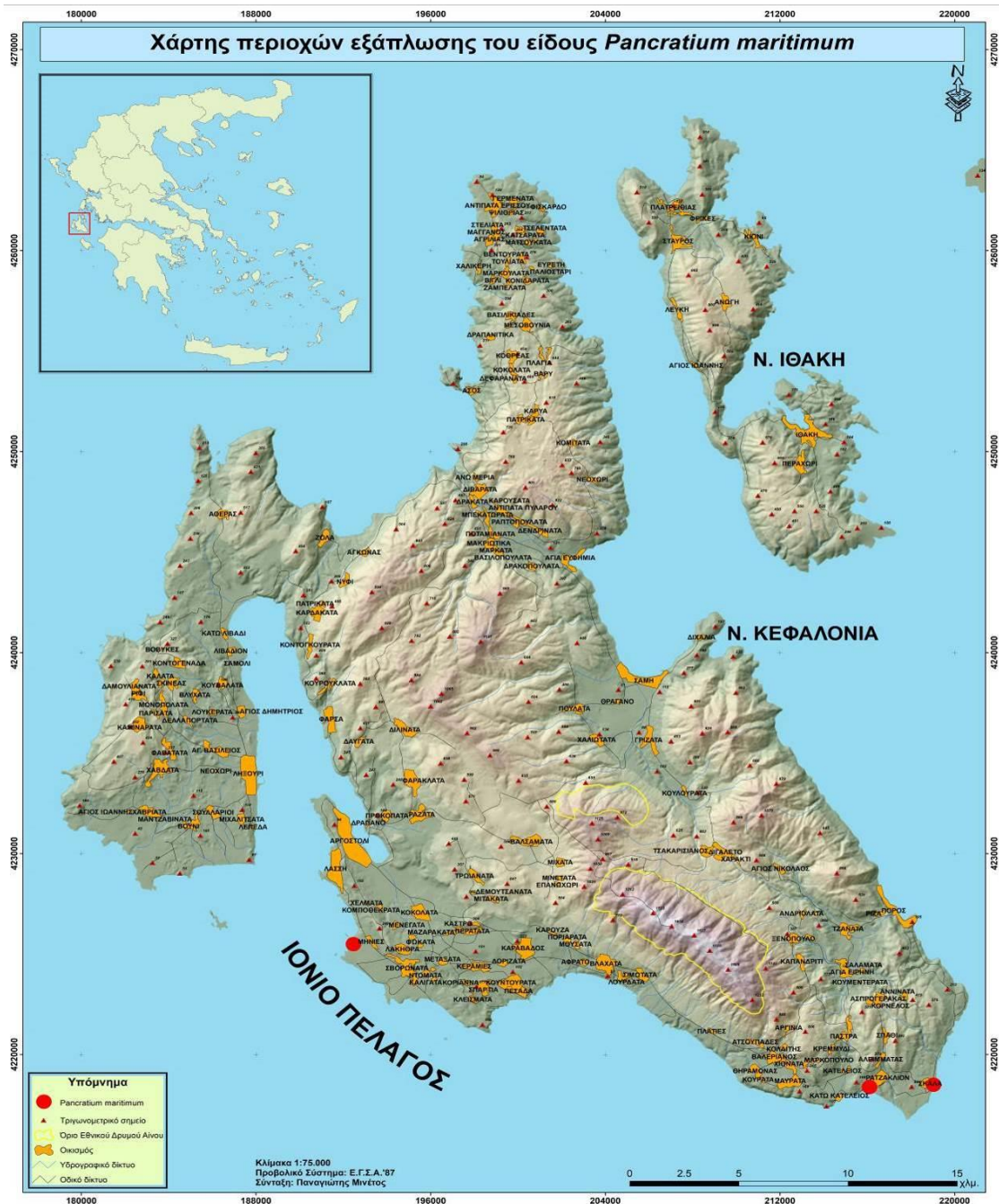
μεγάλα, μακρύτερα από το βλαστό, ήδη ξερά κατά την άνθηση με τα νέα να εμφανίζονται στις αρχές του χειμώνα. Έχει άνθη μεγάλα, χοανοειδή, 3-15 σε κάθε σκιάδιο, εύοσμα, λευκά. Ανθήρες κίτρινοι σε 6 μακρείς, λευκούς στήμονες (Davis 1965-1985).

Εικόνα 4.25. Το είδος *Pancratium maritimum*

Στην Κεφαλονιά, απαντάται στην παράλια της Μούντας όπου ο πληθυσμός του δεν κινδυνεύει και βρίσκεται σε αρκετά καλή κατάσταση, με πάνω από 10.000 άτομα, ενώ παλαιότερα είχε καταγραφεί και στην παραλία Μηνιές αλλά λόγω της αύξησης των τουριστικών επιχειρήσεων σχεδόν εξαφανίστηκε (Εικόνα 4.26). Εμφανίζεται μαζί με άλλα είδη αμμωδών ακτών, όπως τα *Euphorbia reptis*, *Echinophora spinosa*, *Eryngium maritimum*, *Xanthium strumarium*.

Η τουριστική αξιοποίηση των παραλιών, με εγκαταστάσεις εστίασης, έχει δημιουργήσει πίεση στους πληθυσμούς του φυτού σε πολλά παραθαλάσσια μέρη. Επίσης, σε πολλές παραλίες, λόγω τουρισμού, έχουν φυτευτεί ξενικά χωροκατακτητικά είδη, όπως το μπούζι (*Carobrotus edulis*) (Εικόνα 4.27), που εμποδίζουν την ελεύθερη ανάπτυξη του είδους και πιέζουν τον πληθυσμό του.

Εικόνα 4.26. Χάρτης εξάπλωσης του είδους *Pancratium maritimum*

Εικόνα 4.26. Εξάπλωση του χωροκατακτητικού είδους *Carobrotus edulis* σε παραλιακό οικοσύστημα στην Κεφαλονιά

4.2.11. LIMONIUM SARACINATUM

Το *Limonium saracinatum* (Εικόνα 4.28) είναι ενδημικό είδος των Ιονίων Νήσων. Στην Κεφαλονια καταγράφηκε μόνο στο Λιμάνι του Πόρου, στα βράχια που έχουν όψη προς τη θάλασσα (Εικόνα 4.29). Από το είδος καταγράφηκαν λιγότερα από 100 άτομα, σε σχισμές ασβεστολιθικών βράχων, σε υψόμετρο έως και 4-5 μέτρων, σε κάθετες κλίσεις με ανατολικές γενικές εκθέσεις. Απαντάται μόνο του, με μικρή κάλυψη της βλάστησης και μερικές φορές μαζί με την κάπαρη (*Capparis spinosa*).

Το είδος φαίνεται ότι κινδυνεύει τόσο από τον τουρισμό και κυρίως από τα είδη που φύονται μαζί του (*Capparis spinosa*) και περιστασιακά, φυτά που έχουν φυτευτεί για καλλωπιστικούς λόγους (μπούζι, *Caprobrotus edulis*), καθώς φαίνεται, ότι όπως και τα άλλα είδη *Limonium*, δεν αντέχει τον ανταγωνισμό με άλλα είδη.

Εικόνα 4.28. Το είδος *Limonium saracinatum* μαζί με το *Capparis spinosa*.

Εικόνα 4.2913. Χάρτης εξάπλωσης του είδους *Limonium saracinatum*

4.2.12 *SAPONARIA AENESIA*

Το είδος *Saponaria aenesia* (Εικόνα 4.30) είναι ενδημικό είδος των Ιονίων νήσων περιορισμένης εξάπλωσης. Σύμφωνα με την IUCN κατηγοριοποιείται ως κινδυνεύον

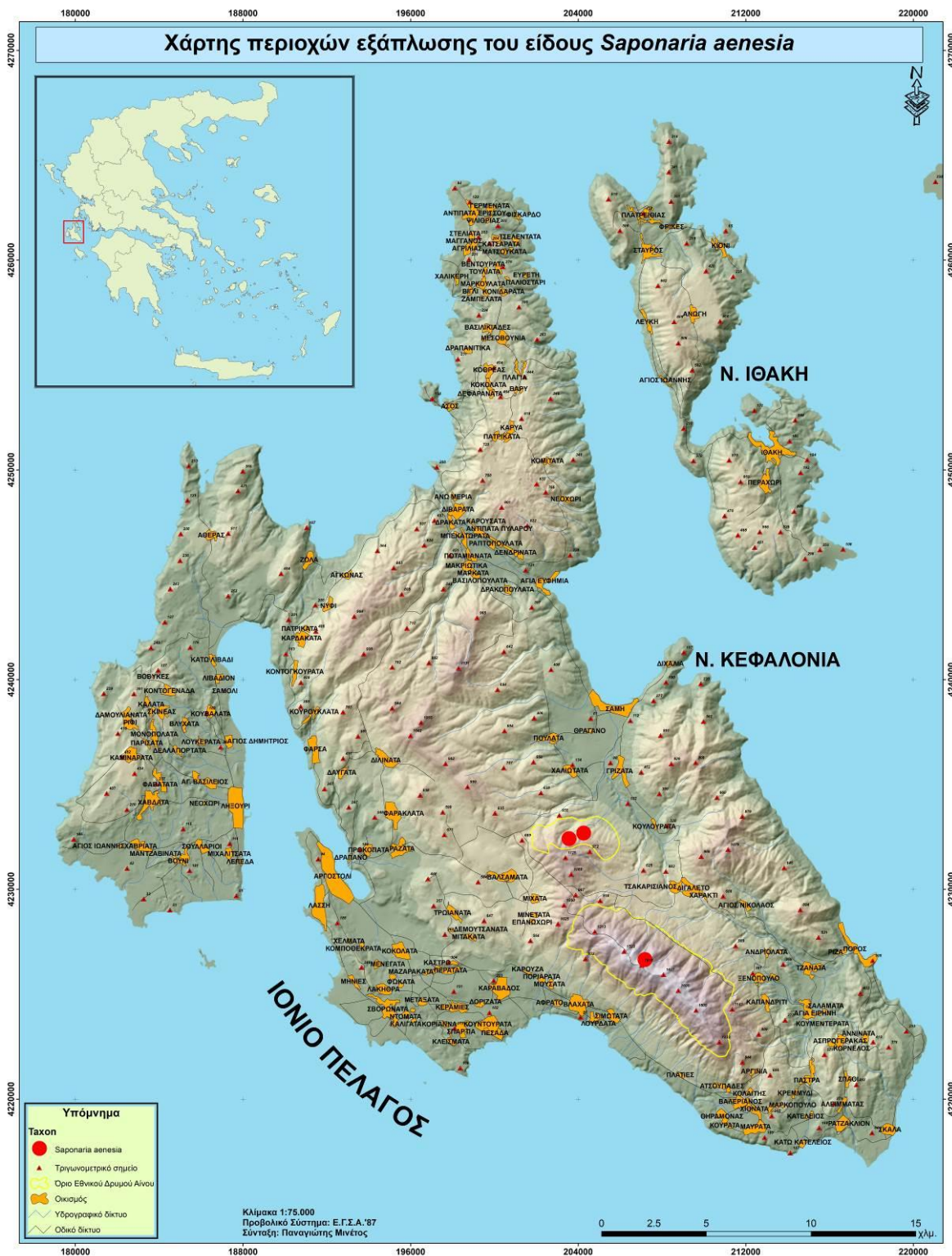
είδος (Dimopoulos et al., 2013), ενώ είναι και στο Βιβλίο Ερυθρών Δεδομένων της Ελληνικής χλωρίδας (Phitos et al. 2009).

Το είδος εμφανίζεται κυρίως σποραδικά σε διασκορπισμένες πετρώδεις θέσεις (πρανή δασών, κράσπεδα δρόμων κ.ά.), χωρίς ιδιαίτερη προτίμηση σε κάποιες φυτοκοινότητες (Πίνακας 4.8). Απαντάται μεταξύ 400 – 1400 μέτρων, σε διάφορες εκθέσεις και κλίσεις, με περιορισμένη έκταση εμφάνισης λίγων (συνήθως 3-4) ώριμων ατόμων (συνολικά καταγράφηκαν λιγότερα από 100 άτομα). Η παρουσία του, στην Κεφαλονιά, εντοπίστηκε στο όρος Αίνος και στις πλαγιές του όρους Ρουδίου (Εικόνα 4.31).

Οι κίνδυνοι, που αντιμετωπίζει, οφείλονται κυρίως στην εκτεταμένη ή παράνομη βόσκηση του Αίνου και των ορεινών περιοχών, στις αλληπάλληλες πυρκαγιές και στο ότι το ταχον δεν συγκροτεί ενιαίο πληθυσμό, αλλά εμφανίζεται σποραδικά σε περιορισμένες θέσεις και με μικρό αριθμό ατόμων (Κατσούνη κ. ά. 2009).

Εικόνα 4.30. Το είδος *Saponaria aenesia* (Πηγή φωτογραφίας αρχείο Παράρτημα Αργοστολιού Ο.ΦΥ.ΠΕ.Κ.Α)

Εικόνα 4.31. Εξάπλωση του taxon *Saponaria aenesia*

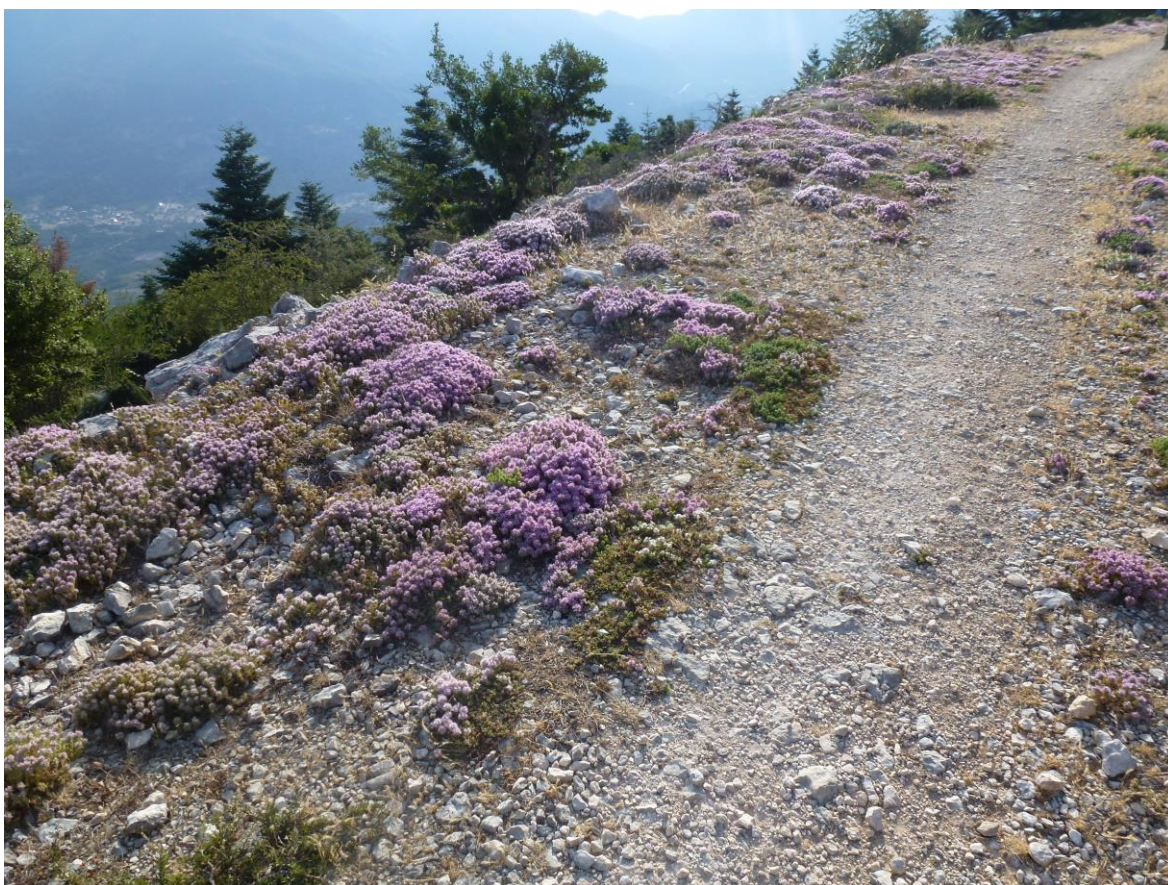
4.2.13 THYMUS HOLOSERICUCEUS

Το είδος *Thymus holosericeus* (Εικόνα 4.32) είναι ενδημικό των Ιονίων νήσων με περιορισμένη εξάπλωση. Απαντάται σε σε ξηροφυτικά μεσογειακά φρυγανολίβαδα και πολλίβαδα (Dimoroulos et al. 2013). Έχει κύρια εξάπλωση στο νησί της Κεφαλονιάς και

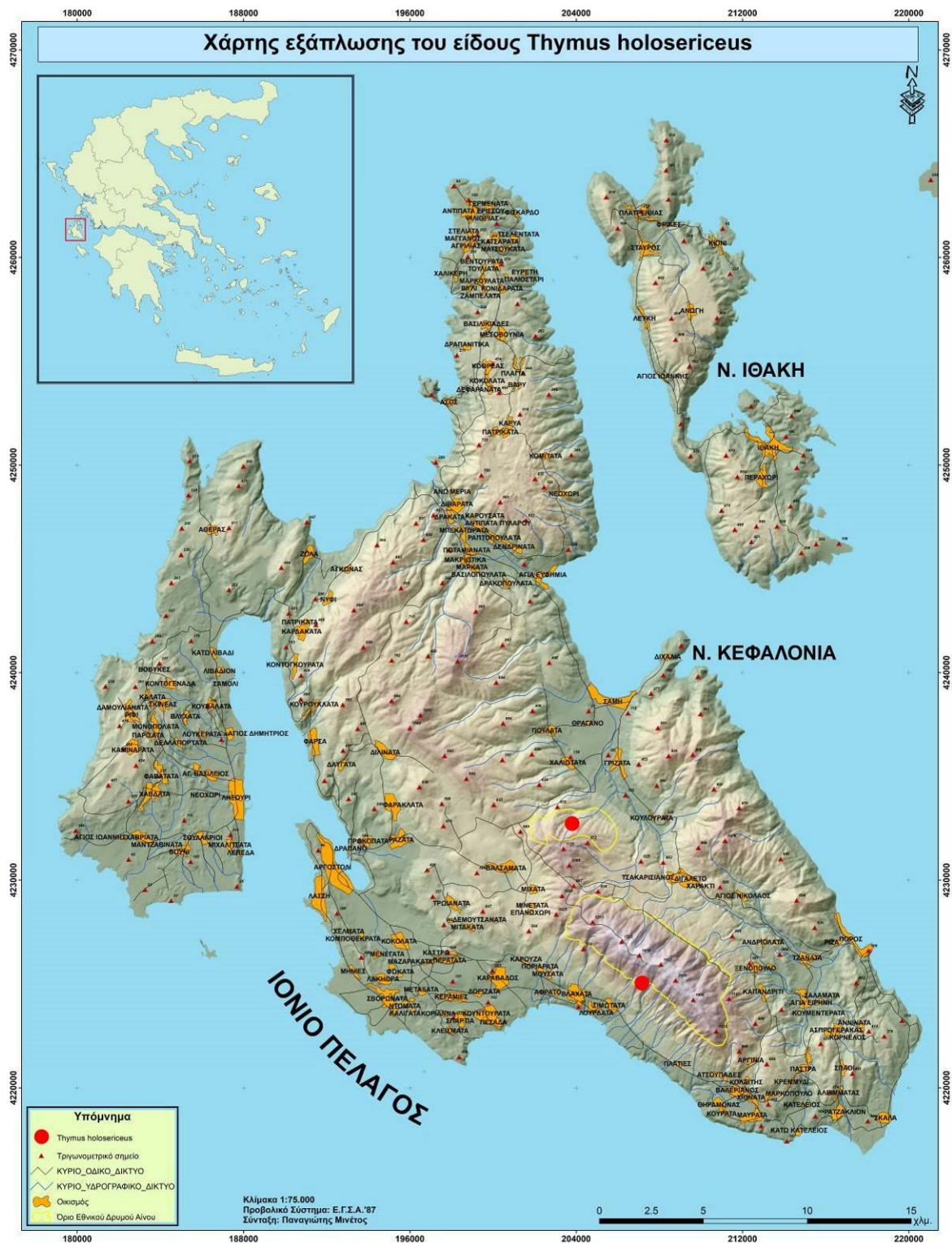

της Λευκάδας. Τα φύλλα του μυρίζουν έντονα το άρωμα του λεμονιού γι' αυτό πήρε και το όνομα λεμονοθύμαρο (Βέρελης 2019). Σχηματίζει χαμηλούς θάμνους που συνήθως δεν ξεπερνάνε τα 12 εκατοστά σε αραιή μακκία βλάστηση και φρύγανα. Ανθίζει από τις αρχές ως τα μέσα Ιουνίου και η ανθοφορία του μπορεί να διαρκέσει έως και το δεύτερο δεκαπενθήμερο του Ιουλίου. Απαντάται σε υψόμετρα από 800 με 1.000 μ. από την επιφάνεια της θάλασσας (Tutin et al. 1968-1980, Βέρελης 2019).

Στην Κεφαλονιά παρουσιάζεται σε μεγάλη πυκνότητα στο ορός Ρούδι αλλά και στις νότιες ανατολικές πλαγίες του Αίνου (Εικόνα 4.33), σε διάφορες κλίσεις. Ο πληθυσμός του, φαίνεται ότι ξεπερνάει τα 2000 άτομα.

Εικόνα 4.32. Το λεμονοθύμαρο *Thymus holosericeus*

Εικόνα 4.33. Χάρτης εξάπλωσης του είδους *Thymus holosericeus*

Το είδος *Thymus holosericeus* φαίνεται ότι βγαίνει σε φυτοκοινότητες όπου συνυπάρχει με τα είδη *Crepis sancta*, *Anthemis chia*, *Bromus sterilis*, *Nigella arvensis* κλπ (Πίνακας 4.8). Μάλιστα πολλές φορές συνέχεται με το *Saroparia aenesia* (Εικόνα 4.34). Στις φυτοκοινότητες που απαντάται το είδος κυριαρχούν τα είδη που απαντώνται σε φρυγανικά κυρίως οικοσυστήματα (Εικόνα 4.35). Τα θερόφυτα κυριαρχούν και έπονται

τα ημικρυπτόφυτα, κάτι που ήταν αναμενόμενο λόγω του μεσογειακού κλίματος (Εικόνα 4.36), κάτι που φαίνεται και από την κυριαρχία των μεσογειακών ειδών στο χωρολογικό φάσμα (Εικόνα 4.37).

Από τις δειγματοληψίες (Πίνακας 4.8), όσο και από το βιοτικό φάσμα (Εικόνα 4.36) φαίνεται ότι στα φρυγανολίβαδα που απαντάται το είδος ενδιαφέροντος, σταδιακά εισβάλλουν φανερόφυτα και κυρίως αείφυλλοι θάμνοι (εξέλιξη της βλάστησης), κάτι που μάλλον είναι η κυριότερη απειλή για τον πληθυσμό του.

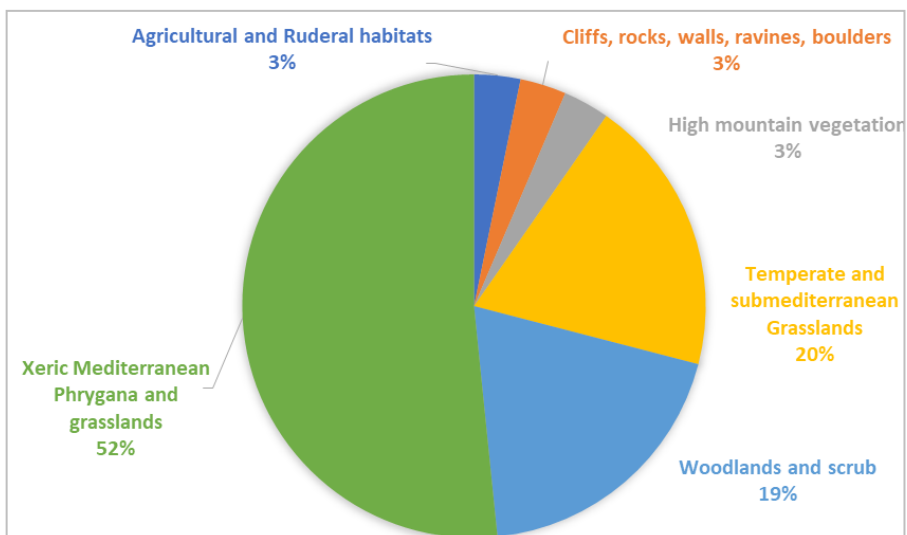
Πίνακας 4.8. Φυτοκοινωνιολογικός πίνακας με την παρουσία του *Thymus holosericeus*

Αρ. δειγματοληψίας	1	2	3	4
Υψόμετρο	930	925	810	820
Έκθεση	N	NΔ	N	N
Κλίση	25	40	15	30
Κάλυψη βλάστησης	40%	40%	60%	70%
<i>Thymus holosericeus</i>	2	2	1	2
<i>Crepis sancta</i>	1	2		2
<i>Anthemis chia</i>	+	1		
<i>Bromus sterilis</i>	1	2		
<i>Nigella arvensis</i>	1	2		
<i>Arbutus andrachne</i>			1	
<i>Carlina lanata</i>				1
<i>Scandix australis</i>				1
<i>Abies cephalonica</i>			1	
<i>Armeria canescens</i>				1
<i>Asplenium ceterach</i>				+
<i>Astragalus angustifolius</i>				1
<i>Catapodium rigidum</i>			1	
<i>Cerastium illyricum</i>				1
<i>Convolvulus oleoides</i>		2		
<i>Crataegus monogyna</i>			1	1
<i>Dactylis glomerata</i>				1
<i>Eryngium campestre</i>				1
<i>Euphorbia rigida</i>				1
<i>Fritillaria mutabilis</i>				1
<i>Ononis reclinata</i>				1
<i>Onopordum illyricum</i>			1	
<i>Ophrys lutea</i>				+
<i>Petrorrhagia dubia</i>				1
<i>Phillyrea latifolia</i>			1	
<i>Phlomis fruticosa</i>				2
<i>Poa bulbosa</i>	1			1
<i>Pteridium aquilinum</i>			1	
<i>Pyrus spinosa</i>			1	
<i>Quercus coccifera</i>			1	
<i>Sanguisorba minor</i>			1	
<i>Saponaria aenesia</i>		1		

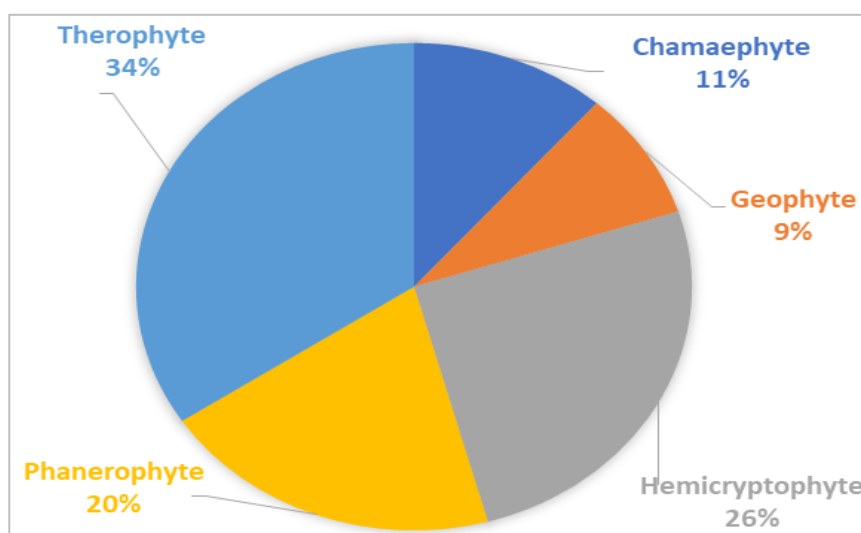
Αρ. δειγματοληψίας	1	2	3	4
<i>Sedum tenuifolium</i>				+
<i>Sherardia arvensis</i>		1		
<i>Trifolium campestre</i>				+

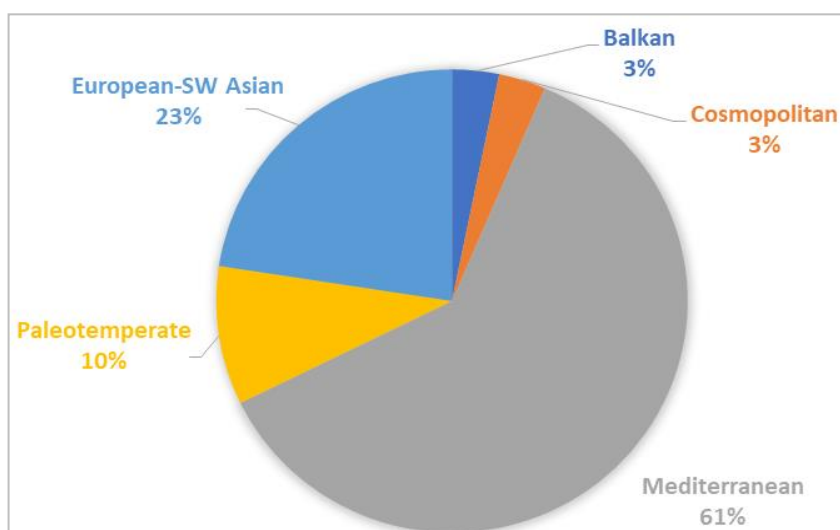
Εικόνα 4.34. Θέση ανεύρεσης των *Thymus holosericeus* και *Saponaria aenesia*

Εικόνα 4.35. Ενδιαιτήματα των ειδών που εμφανίζονται μαζί με το *Thymus holosericeus*

Εικόνα 4.36. Βιοτικό φάσμα των ειδών του ενδιαιτήματος του *Thymus holosericeus*

Εικόνα 4.37. Χωρολογικό φάσμα των ειδών του ενδιαιτήματος του *Thymus holosericeus*

5. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Τα νησιά της Κεφαλονιάς και Ιθάκης έχουν πλούσια χλωρίδα και βλάστηση. Συνολικά έχουν καταγραφεί μέχρι σήμερα 1438 φυτικά taxa (είδη και υποείδη), από τα οποία τα 154 (11%) είναι Βαλκανικά ενδημικά και 57 (4%) Ελληνικά ενδημικά. Από τα Ελληνικά ενδημικά 5 είναι ενδημικά taxa της Κεφαλονιάς, 1 taxon είναι ενδημικό της Κεφαλονιάς και της Ιθάκης και 9 είναι ενδημικά των Ιονίων νήσων. Εκτός από αυτά τα είδη, υπάρχουν και είδη που μειώνεται γρήγορα ο πληθυσμός τους και βρίσκονται υπό πίεση, όπως του *Panocratium maritimum*. Συνολικά φαίνεται ότι:

(α) σχεδόν το σύνολο των ενδημικών και απειλούμενων taxa, δεν αντέχουν τον ανταγωνισμό και αυτό σχηματίζουν μονοειδικές φυτοκοινότητες σε ακραίες συνθήκες ή φυτοκοινότητες με λίγα είδη και πολύ αραιή βλάστηση,

(β) το ενδημικό είδος της Κεφαλονιάς *Viola cephalonica*, έχει πληθυσμό 1200 ατόμων, απαντάται με άλλα ελληνικά ενδημικά taxa (π.χ. *Cerastium illyricum* subsp. *illyricum*), σε προστατευόμενες με φράκτη περιοχές, καθώς κινδυνεύει από την υπερβόσκηση, αλλά παράλληλα και από την εξέλιξη της βλάστησης,

(γ) το ενδημικό υποείδος της Κεφαλονιάς *Ajuga orientalis* subsp. *aenesia*, έχει πληθυσμό άνω των 1350 ατόμων, απαντάται σε πρηνή δρόμων και στους οικότονους δασικών και λιβαδικών φυτοκοινοτήτων, χωρίς να προτιμάει ή να απαντάται σε συγκεκριμένες φυτοκοινότητες,

(δ) το ενδημικό είδος των Ιονίων νήσων *Stachys ionica*, έχει πληθυσμό άνω των 5000 ατόμων και απαντάται σε πολλές θέσεις της Κεφαλονιάς και της Ιθάκης, σε βραχώδεις και απότομες πλαγιές όπου δεν αντιμετωπίζει ανταγωνισμό με άλλα είδη,

(ε) το ενδημικό είδος της Κεφαλονιάς *Ophrys manromata*, έχει πληθυσμό μόλις 92 άτομα και απαντάται σε πρηνή δρόμων, χωρίς να προτιμάει ή να απαντάται σε συγκεκριμένες φυτοκοινότητες, κινδυνεύοντας από οποιαδήποτε εργασία μπορεί να γίνει κατά μήκος του δρόμου,

(στ) το ενδημικό υποείδος των Ιονίων νήσων *Cerastium Illyricum* subsp. *Illyricum*, έχει πληθυσμό άνω των 5000 ατόμων και απαντάται σε πολλές θέσεις της Κεφαλονιάς, τόσο στο ανοιχτό ελατοδάσος, σε διάκενα του δάσους και σε λιβάδια, πολλές φορές μαζί με άλλα σπάνια και ενδημικά είδη της Κεφαλονιάς, όπως τη *Viola cephalonica*,

(ζ) το ενδημικό υποείδος των Ιονίων νήσων *Campanula garganica* subsp. *cephallenica*, έχει πληθυσμό άνω των 1800 ατόμων και απαντάται σε διάφορες θέσεις, σε βραχώδης κάθετους σχηματισμούς όπου σχηματίζει μονοειδικές φυτοκοινωνίες και έτσι αποφεύγει τον ανταγωνισμό,

(η) το ενδημικό είδος της Κεφαλονιάς *Limonium ithacense* έχει πληθυσμό μόλις 370 άτομα και απαντάται στην παραλία Εμπλύση και στο λιμάνι του Φισκάρδου, σε θέσεις κοντά στη θάλασσα όπου δέχονται την επίδραση του αλατιού, σε βραχώδης κάθετους

σηματισμούς όπου σχηματίζει μονοειδικές φυτοκοινωνίες και έτσι αποφεύγει τον ανταγωνισμό,

(θ) το ενδημικό είδος της Κεφαλονιάς *Limonium cerhalonicum* έχει πληθυσμό που ξεπερνάει τα 1000 άτομα και απαντάται σε θέσεις κοντά στη θάλασσα όπου δέχονται την επίδραση του αλατιού, σε βραχώδης κάθετους σχηματισμούς όπου σχηματίζει μονοειδικές φυτοκοινωνίες και έτσι αποφεύγει τον ανταγωνισμό,

(ι) το ενδημικό υποείδος της Κεφαλονιάς *Scutellaria rupestris* subsp. *cerhalonica* έχει πληθυσμό με λιγότερα από 100 άτομα και απαντάται σε πρηνή δρόμων, σε βράχια, σε διάφορες εκθέσεις και κλίσεις, χωρίς να φαίνεται ότι προτιμάει κάποια συγκεκριμένη φυτοκοινότητα,

(ια) το είδος *Pancratium maritimum*, που συνεχώς μειώνεται ο πληθυσμός του (παρόλο που στην Κεφαλονιά καταγράφηκαν πάνω από 10000 άτομα), αλλά επειδή απαντάται σε αμμώδεις παραλίες (Μούντα και Μηνιές) κινδυνεύει άμεσα από τον τουρισμό,

(ια) το ενδημικό είδος της Κεφαλονιάς *Limonium saracinatum* έχει πληθυσμό που ξεπερνάει τα 1000 άτομα και απαντάται στο λιμάνι του Πόρου, σε θέσεις κοντά στη θάλασσα όπου δέχονται την επίδραση του αλατιού, σε βραχώδης κάθετους σχηματισμούς όπου σχηματίζει μονοειδικές φυτοκοινωνίες και έτσι αποφεύγει τον ανταγωνισμό,

(ιβ) το ενδημικό είδος των Ιονίων νήσων *Saroparia aenesia* έχει πληθυσμό που δεν ξεπερνάει τα 100 άτομα, και απαντάται στον Αίνο και στο Ρούδι, σποραδικά σε διασκορπισμένες πετρώδεις θέσεις (πρηνή δασών, κράσπεδα δρόμων κ.ά.), χωρίς ιδιαίτερη προτίμηση σε κάποιες φυτοκοινότητες,

(ιγ) το ενδημικό είδος των Ιονίων νήσων *Thymus holosericeus* έχει πληθυσμό άνω των 2000 ατόμων και απαντάται στο Ρούδι και στον Αίνο, κυρίως σε φρυγανολίβαδα και

(ιδ) τα σημαντικά είδη της Κεφαλονιάς και της Ιθάκης κινδυνεύουν κυρίως από (i) την αύξηση του τουρισμού που οδηγεί σε διάνοιξη και άλλες εργασίες στους δρόμους, στην αξιοποίηση παραλιών και έμμεσα με τη φύτευση και την εξάπλωση χωροκατακτητικών ειδών, (ii) από τις εργασίες στο οδικό δίκτυο, που περιλαμβάνει τόσο τον καθαρισμό από πέτρες όσο και από τα εκχιονιστικά, τις ασφαλτοστρώσεις κλπ. και (iii) την εξέλιξη της βλάστησης με την πύκνωση και την εξάπλωση των θαμνώνων αείφυλλων πλατύφυλλων ή της ελάτης σε θέσεις που φύονται σημαντικά είδη, καθώς όλα εκτός από τα είδη του γένους *Limonium*, φύονται σε σχεδόν ηλιόλουστες θέσεις όπως κράσπεδα δρόμων, πρηνή δασών, φρυγανολίβαδα κλπ.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνική βιβλιογραφία

Αθανασιάδης Ν.Η. 1985. Δασική Βοτανική Μέρος Ι. Συστηματική Σπερματοφύτων. Θεσσαλονίκη. Εκδ. Γιαχούδη-Γιαπούλη.

Αθανασιάδης Ν.Η. 1986α. Δασική Φυτοκοινωνιολογία. Θεσσαλονίκη. Εκδόσεις Γιαχούδη-Γιαπούλη.

Αθανασιάδης Ν.Η. 1986β. Δασική Βοτανική Μέρος ΙΙ. Δέντρα και Θάμνοι των Δασών της Ελλάδος. Θεσσαλονίκη. Εκδ. Γιαχούδη-Γιαπούλη.

Αρτελάρη Π. 1984. Βιοσυστηματική μελέτη του γένους *Limonium* (PLUMBAGINACEAE) στην περιοχή του Ιονίου Πελάγους. – Διδακτορική Διατριβή, Εργ. Βοτανικής, Τμήμα Βιολογίας, Πανεπιστήμιο Πατρών.

Βέρελης Χ. 2019. Το Περιβόλι του Αγίου – Λαϊκή Ιατρική και Φαρμακευτικά Φυτά της Κεφαλονιάς. Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Αίνου.

Διαπούλης Χ. 1939 – 1949. Ελληνική Χλωρίς Ι-ΙΙΙ. Αθήναι.

Ευθυμιάτου – Κατσούνη Ε.–Ν. 2006. Συμβολή στην έρευνα της βιοποικιλότητας Κεφαλονιάς-Ιθάκης (Ιόνιοι Νήσοι). Αργίνο.

Θεοδωρόπουλος Γ. Κ. 1991. Ο Καθορισμός των φυτοκοινωνιολογικών μονάδων του πανεπιστημιακού δάσους Ταξιάρχη Χαλκιδικής. Διδ. Διατριβή. Επιστ. Επετ. Τμήματος Δασολογίας και Φυσικού Περιβάλλοντος ΛΒ΄ Τόμος, Παράρτημα 18. Σελ. 200.

Ιατρού Γ.Α. 1986. Συμβολή στη μελέτη του ενδημισμού της χλωρίδας της Πελοποννήσου. Διδακτορική διατριβή. Πάτρα.

Καββάδας Δ. 1956-1964. Εικονογραφημένον Βοτανικόν - Φυτολογικόν Λεξικόν Ι-ΙΧ. Αθήναι.

Καρακίτσος Σ. 2006. Flora Ionica: Καταγραφή της χλωρίδας των Ιονίων Νήσων και οι μεταξύ τους φυτογεωγραφικές συνδέσεις. - Ερευνητική Διατριβή, Μ.Π.Σ. Τμήμα Βιολογίας, Πανεπιστήμιο Πατρών

Κατσούνη, Ν., Καραγιάννη, Β. & Καμάρη, Γ. 2009. *Saroparia aenesia* Heldr. -Pp. 285-286. Στο: Φοίτος, Δ., Κωνσταντινίδης, Θ. & Καμάρη, Γ. (Επ. Εκδ.), Βιβλίο Ερυθρών Δεδομένων των Σπανίων και Απειλούμενων Φυτών της Ελλάδας. – Ελληνική Βοτανική Εταιρεία, Πάτρα.

Κοράκης Γ. 2015. Δασική Βοτανική – Αυτοφυή Δέντρα και Θάμνοι της Ελλάδας. Ελληνικά Ακαδημαϊκά Ηλεκτρονικά Συγγράμματα και Βοηθήματα.

Μαυρομάτης Γ. 1980. Το βιοκλίμα της Ελλάδος. Σχέσεις κλίματος και φυσικής βλάστησης. Βιοκλιματικοί χάρτες. Ι.Δ.Ε.Α. Αθήνα. 63σελ.+χάρτες.

Μήνογλου Δ. 2000. Η χλωρίδα του Πανεπιστημιακού Δάσους Πετρουλίου Τρικάλων. Διδακτορική Διατριβή. ΑΠΘ.

Μπορνόβας Ι. και Ροντογιάννη-Τσιαμπάου Θ. 1983. Γεωλογικός Χάρτης της Ελλάδας. ΙΓΜΕ.

Παπαδόπουλος Α.Μ. (1995), Μετεωρολογία-Κλιματολογία, Σημειώσεις Τ.Ε.Ι. Λαμίας, Παράρτημα Καρπενησίου, Τμήμα Δασοπονίας, Καρπενήσι

Φοίτος Δ.Γ. 1987. Μαθήματα Γεωβοτανικής. Πάτρα.

Φοίτος Δ., Κωνσταντινίδης Θ. και Καμάρη Γ. 2009. Βιβλίο Ερυθρών Δεδομένων των Σπάνιων & Απειλούμενων Φυτών της Ελλάδας. Τόμος Πρώτος και Τόμος Δεύτερος. Ελληνική Βοτανική Εταιρεία, Πάτρα 2009.

Ξενόγλωσση βιβλιογραφία

Aedo C., Fiz O., Alarcón M. L., Navarro C. and Aldasoro J. J. 2005. Taxonomic revision of *Geranium* sect. *Dissecta* (Geraniaceae). — *Syst. Bot.* 30: 533–558.

Alexiou S. 2013. The genus *Colchicum* L. (Colchicaceae) in Greece. — *Parnassiana Arch.* 1: 59–73.;

Antonopoulos Z. and Tsiftsis S. 2017. Atlas of the Greek orchids, Volume II. The genus *Ophrys*. Mediterraneo Editions, Rethymno.

Bagnouls, F. and Gaussen, H. (1957) Les climats biologiques et leurs classifications. *Annales de Géographie*, 66,193-220.

Ball 1972, Ball, P.W. 1972. *Ajuga* L. – Pp. 128-129. In: Tutin, T.G., Heywood, V.H., Burges, N.A., Moore, D.M., Valentine, D. H., Walters, S.M. & Webb, D.A. (eds), *Flora Europaea*. Vol. 3. - Cambridge: Cambridge University Press

Braun-Blanquet J. 1951. *Pflanzensoziologische Grundzüge der Vegetationskunde*. Springer Verlag, 2 Auflage, Wien.

Braun-Blanquet J. 1964. *Pflanzensoziologie. Grundzüge der Vegetationskunde*. 3 Aufl., Wien, New York.

Brunello S. and Erben M. 2016. The genus *Limonium* (Plumbaginaceae) in Greece. — *Phytotaxa* 240: 212 pp.,

D’Antonio C.M. and Vitousek P.M. 1992. Biological invasions by exotic grasses, the grass/fire cycle, and global change. *Annual Review of Ecology and Systematics*, 23: 63-87.

Davis P.H. (ed.). 1965-1985. *Flora of Turkey and the East Aegean islands*. Vol. 1-9. Edinburgh.

Dimopoulos P., Raus T., Bergmeier E., Constantinidis T., Iatrou G., Kokkini S., Strid A. and Tzanoudakis D. 2013. *Vascular Plants of Greece. An annotated checklist*. Botanic Garden and Botanical Museum Berlin-Dahlem & Hellenic Botanical Society, Berlin & Athens.

Dimopoulos P., Raus Th., Bergmeier E., Constantinidis Th., Iatrou G., Kokkini S., Strid A. and Tzanoudakis D., (2016). *Vascular plants of Greece: An annotated checklist. Supplement*. – *Willdenowia* 46: 301-347.

Ellenberg H. 1956. *Aufgaben und Methoden der Vegetationskunde*. In: *Einführung in die Phytologie* (Walter, H (ed.)) Bd IV, Teil 1. Eugen Ulmer Verlag. Stuttgart.

Favarger, C. 1969. L’endemisme en géographie botanique. - *Scientia* 104:33-46.

Flora Ionica Working Group 2016-onwards. *Flora Ionica – An inventory of ferns and flowering plants of the Ionian Islands (Greece)*. Published at <https://floraionica.univie.ac.at>;

Flora of Greece web 2024. Published at <https://portal.cybertaxonomy.org/flora-greece/node/15>, accessed [24/3/2024]

Garcke A. 1972. *Illustrierte Flora Deutschland und angrenzende Gebiete*. Verlag Paul Parey. Berlin und Hamburg.

Greuter W., Burdet H.M. and Long G. 1984-1989. *Med-Checklist 1,2,4*. Geneve.

Heywood V.H. 1989. Patterns, extents and modes of invasions by terrestrial plants. In: *Biological Invasions: a global perspective* (Eds.: H.A. Mooney and J.A. Drake). John Wiley and Sons, New York. pp. 31-55.

Jordanov et al. (eds). 1963-1989. *Flora Reipublicae Popularis Bulgaricae*. Vol. I-IX. Sofia.

Knapp R. 1985. *Vegetation of Europe*. *Geobotany* 46:360-374

Meyer W.B. and Turner B.L. 1992. Human population growth and global land-use/cover change. *Annual Review of Ecology and Systematics*, 23: 39-61.

Oberdorfer E. (ed.) 1992. *Suddetsche Pflanzengesellschaften 1, Fels- und Mauergesellschaften, alpine Fluren, Wasser-, Verlandungs- und Moorgesellschaften* (3 Auflage) Jena.

Panitsa M. and Iliadou E. 2013. Flora and phytogeography of the Ionian islands (Greece). — Pp. 243–260 in: Cardona Pons E., Estaún Clarisó I., Comas Casademont M., Fraga i Arguimbau P. (Eds.): 2nd Botanical Conference in Menorca. Proceedings and abstracts. Islands and plants: preservation and understanding of flora on Mediterranean Islands. Maó: Institut Menorquí d'Estudis: Consell Insular de Menorca, Menorca. 412 pp.

Pignatelli S. 1982. *Flora d' Italia 1,2,3*. Bologna.

Phitos D. and Damboldt J. 1985. Η χλωρίδα της νήσου Κεφαλληνίας. — *Bot. Chron. (Patras)* 5: 1–204+2 map.

Polunin O. 1980. *Flowers Of Greece And The Balkans. A field guide*. Oxford: Quezel and Médail 2003

POWO (2024). *Plants of the World Online*. Facilitated by the Royal Botanic Gardens, Kew. Published on the Internet; <http://www.plantsoftheworldonline.org/> Retrieved 24 March 2024.

Raunkiaer C. 1910. *Statistik der Lebensformen als Grundlage für die biologische Pflanzengeographie*. Beihefte zum Bot. Central bl. XXVII (1): 171-206.

Snogerup S. 1985. The Mediterranean islands. In: *Plant conservation in the Mediterranean area* (C. Gomez-Campo eds.) Pg159-176.

Strid A. 1989. *Mountain Flora of Greece, 1*. Cambridge.

Strid A. and K. Tan (eds.) 1997, 2002. *Flora Hellenica vol. 1-2*. Patra.

Strid A. and K. Tan. 1991. *Mountain Flora of Greece, 2*. Edinburgh.

Tutin T.G., Burges N.A., Chater A.O., Edmonson J.R., Heywood V.H., Moore D.M., Valentine D.H., Walters S.M. and Webb D.A. (eds). 1993. *Flora Europea I*. 2nd edition. Cambridge.

Tutin T.G., Heywood V.H., Burges N.A., Moore D.M., Valentine D.H., Walters S.M. and Webb D.A. (eds). 1968-1980. *Flora Europaea II - V*. Cambridge.

Vitousek P.M. 1994. Beyond global warming: ecology and global change. *Ecology*, 75: 1861-1876.